

Kommune-Norge i endring – utfordringer for kommuneøkonomien på mellomlang og lang sikt

*Utdanningsforbundet
Lærernes hus - Oslo
11. oktober*

KS KONSULENT

*Håvard Moe,
Seniorrådgiver, KS Konsulent as*

Kort om Håvard

- Begynte i KS Forskning i august 2000
- Rådgiver KS-Konsulent as 1. januar 2003
 - Jobber særlig med spørsmål knyttet til kommuneøkonomi, kommunereform, strategi, Kommunekompass, ledelse- og organisasjonsutvikling, samt administrative og politiske analyser.
 - 23 år i KS-Konsulent as
 - Prosjektleder for KOMØK siden 2008
- Ledererfaring fra Oslo kommune
- Utdannet cand.mag UiO (sosiologi, historie, statsvitenskap) og Master of Management BI (strategi, økonomi, ledelse og scenarier).

havard.moe@ks.no

[@havardmoe](https://www.instagram.com/havardmoe)

48 14 88 13

[Håvard Moe](#)

Noen fundamentale perspektiver/disposisjon for innlegget:

1. Det er ekte penger!
 - Er det tomt så er det tom
2. Kommuneøkonomi er et 0-sumspill
 - Mellom kommune og mellom sektorer og avdelinger og mellom år
3. Langsiktighet
 - tæring etter næring og generasjonsansvar
4. Man kan ikke få noe for ingenting
 - Realisme – ikke ønsketenkning
 - Vil du målet så må du ville virkemiddelet
5. Penger er et virkemiddel - ikke et mål
 - Hold orden på økonomien!

Brutto driftsinntekter 2023

Asker

9 474 284 000,-

Behov for et kommuneopprør?

📅 Sist oppdatert: 27.11.2023

🔗 Del

Sammen tar vi kampen for en utjevning av skatteinntektene som sikrer likeverdige tjenester - uavhengig av hvor du bor i Norge. Bli med på konferanse i Larvik mandag 22. januar.

Nesten 30 kommuner står Horten, Larvik, Porsgrunn, Kongsvinger, Grue, Nord-O Lillestrøm, Harstad, Søndre dialog om våre felles utford

Det er en økonomisk krise i Kommu tjenester uavhengig av hvor du bor situasjonen er en urettferdig skatte rikere, mens fattige kommuner blir over våre innbyggere og gir ikke et l

Eirik Lae Solberg: – Oslo-fiendtlig regjering

Regjeringen tar fra de rike og gir til de fattige. Asker og Bærum er blant dem som taper mest på Robin Hood-politikken. Men også Oslo kommer dårlig ut.

✉ Olav Juven
Journalist

✉ Dag Aasdalen
Journalist

✉ Andreas de Brito Jonassen
Journalist

Publisert 14. mai kl. 10:46
Oppdatert 14. mai kl. 16:28

FRIR TIL SV: Byrådsleder i Oslo, Eirik Lae Solberg.

FOTO: HALLGEIR BRAASTAD / NRK

NOU

Norges offentlige utredninger 2022: 10

Inntektssystemet for kommunene

Femte del. Økonomi

Kapittel 14. Økonomiforvaltning

Om økonomiforvaltningen i ny kommunelov

§ 14-1. *Grunnleggende krav til økonomiforvaltningen*

Kommuner og fylkeskommuner skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid.

Kommuner og fylkeskommuner skal utarbeide samordnete og realistiske planer for egen virksomhet og økonomi og for lokalsamfunnets eller regionens utvikling.

Kommuner og fylkeskommuner skal forvalte finansielle midler og gjeld på en måte som ikke innebærer vesentlig finansiell risiko, blant annet slik at betalingsforpliktelser kan innfris ved forfall.

§ 14-2. *Kommunestyrets og fylkestingets plikter*

Kommunestyret og fylkestinget skal selv vedta

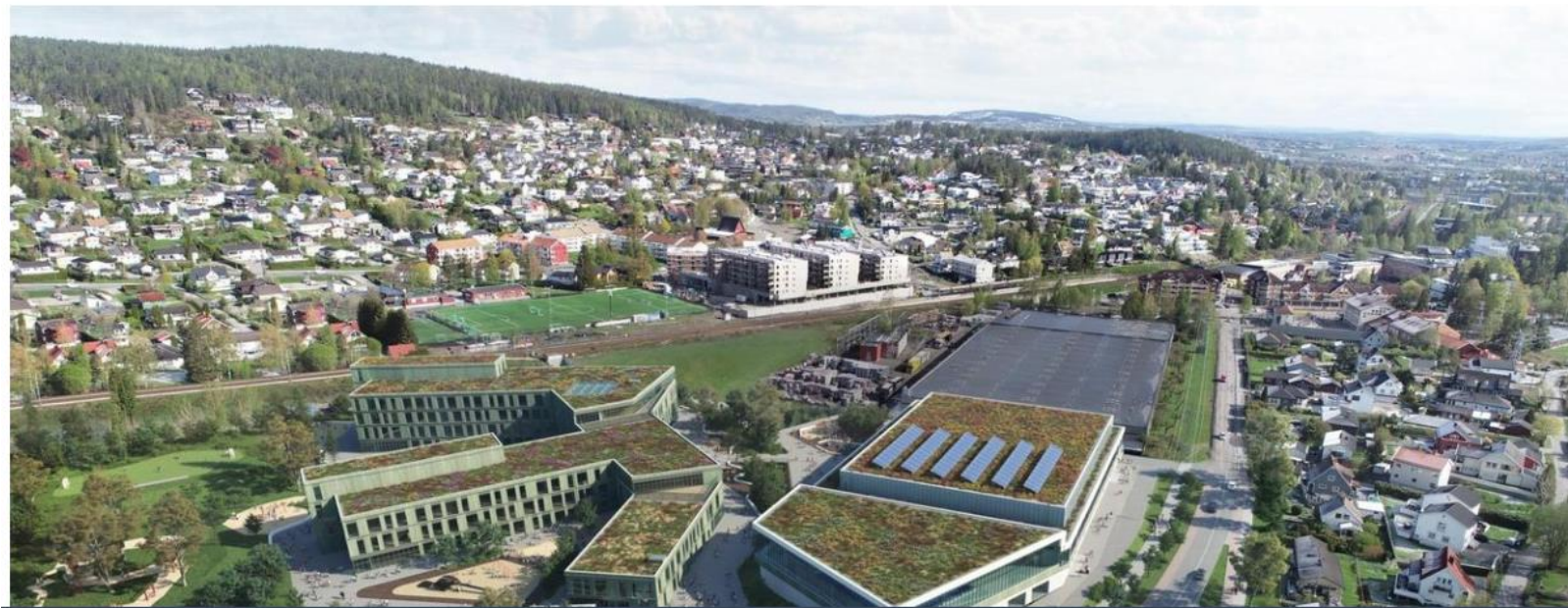
- a. økonomiplanen og årsbudsjettet
- b. årsregnskapene og årsberetningene
- c. finansielle måltall for utviklingen av kommunens eller fylkeskommunens økonomi
- d. regler for økonomiforvaltningen (økonomireglement)
- e. regler for finans- og gjeldsforvaltningen (finansreglement).

Milliardkontrakt i Lørenskog

Prosjektet inkluderer ny barneskole på 18.000 kvadratmeter og idrettsbygg på 10.000 kvadratmeter.

Publisert 26. juni 2020

🕒 Lesetid: 1 minutt

AF Gruppens datterselskap Betonmast skal bygge Fjellhamar skole på Lørenskog for Lørenskog kommune, fremgår det av en børsmelding.

Verdien av oppdraget er rundt 1,2 milliarder kroner.

Kontrakten er den største noen gang for Betonmast.

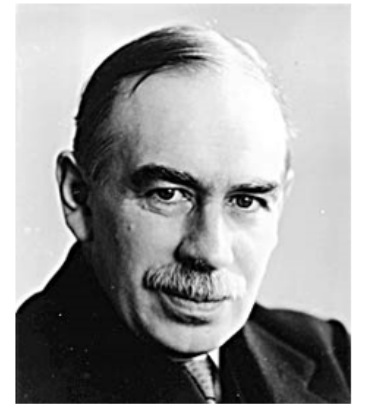

Hold orden på økonomien

- Penger er et virkemiddel - ikke et mål
 - Hold orden på økonomien – da «forsvinner» den og du kan bruke tid på de viktige tingene her i livet

Hva skal ha fokus.....

- Den dagen er ikke langt unna da økonomiske problemer vil plasseres i baksetet der de hører hjemme, og hjerte og hode vil brukes på det som er våre virkelige utfordringer – utfordringer som handler om livet og mellommenneskelige relasjoner, kunst, kultur og religion.

John Maynard Keynes

THE TIMES THEY ARE A- CHANGING

KS KONSULENT

9500 - 8000 f.Kr./BC

4500 - 3700 f.Kr./BC

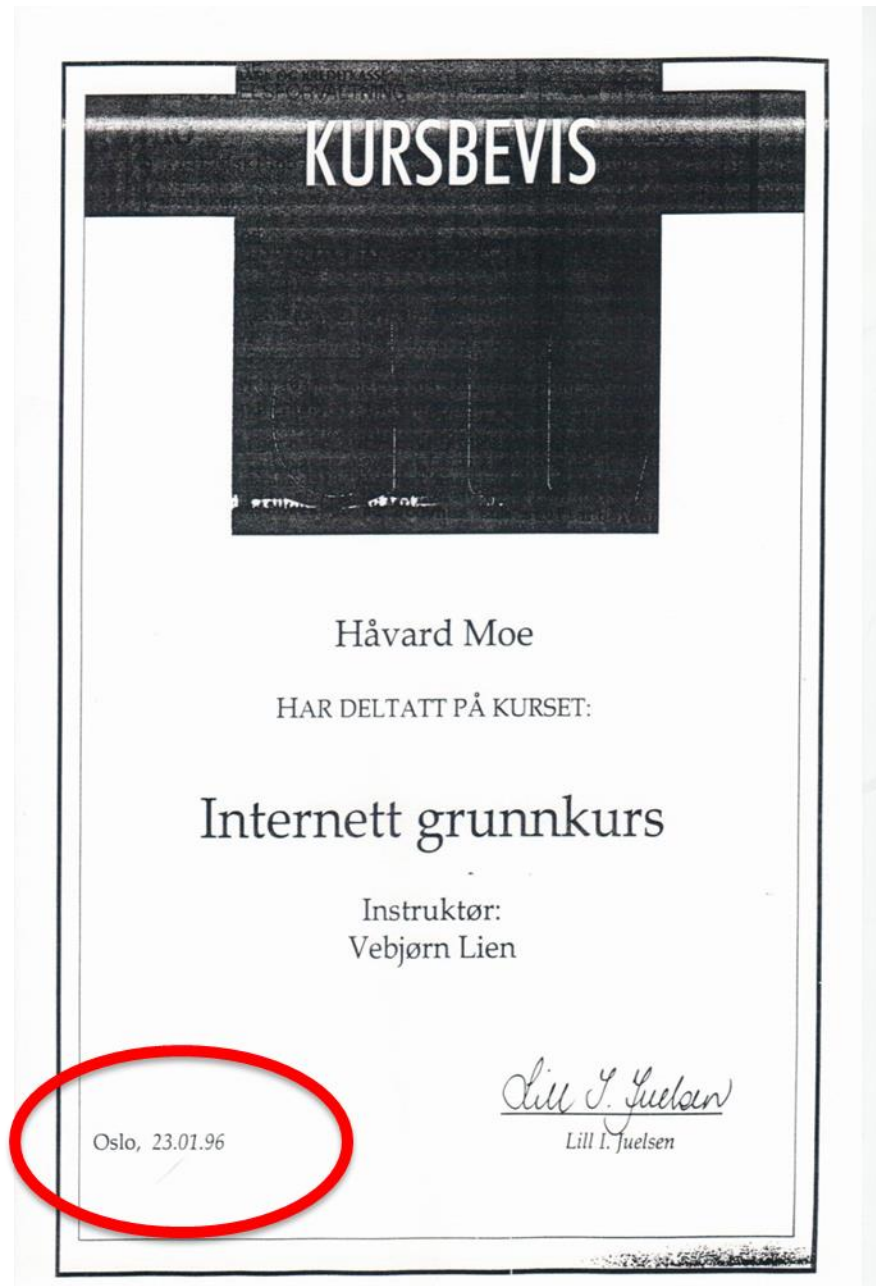

1800 - 900 f.Kr./BC

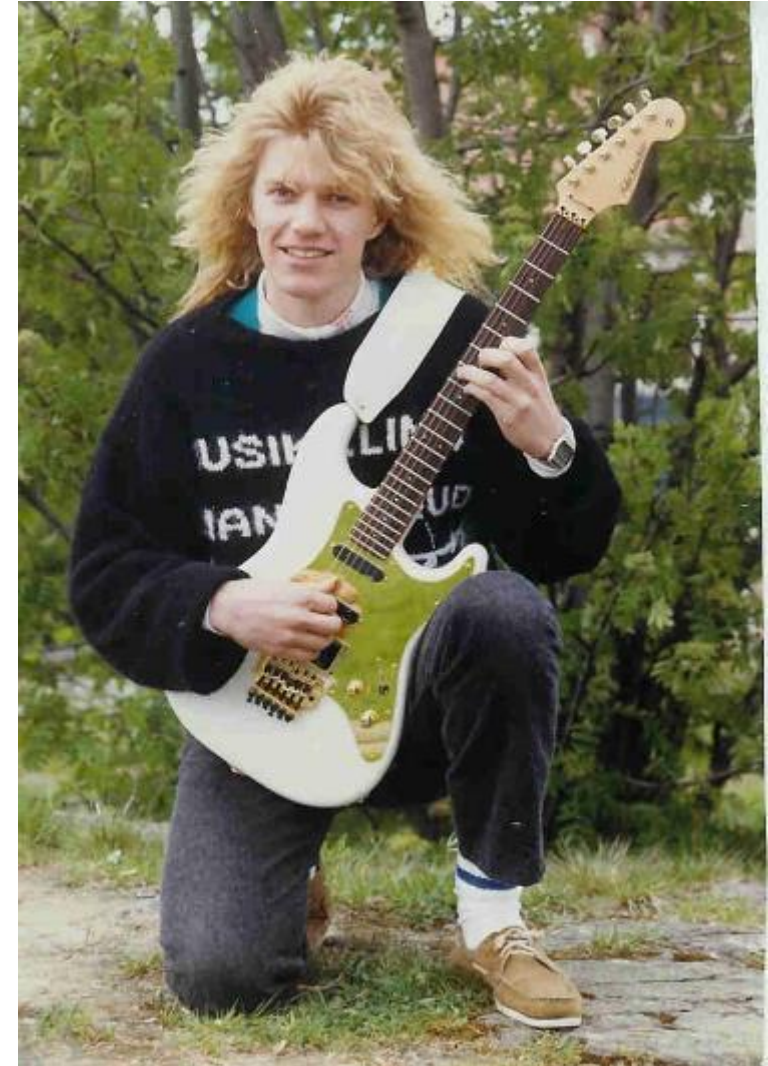
Kilde: Alta Museum

Det eneste
konstante er
endring!

Det eneste konstante er endring

- Virkeligheten forandrer seg. Det er dårlig gjort av virkeligheten - men slik er det.
- Eller; kanskje det er greit med endring allikevel..?

Kommune-Norge 2024?

2023

2021

2019

2016

2013

2010

2006

2003

KS KONSULENT

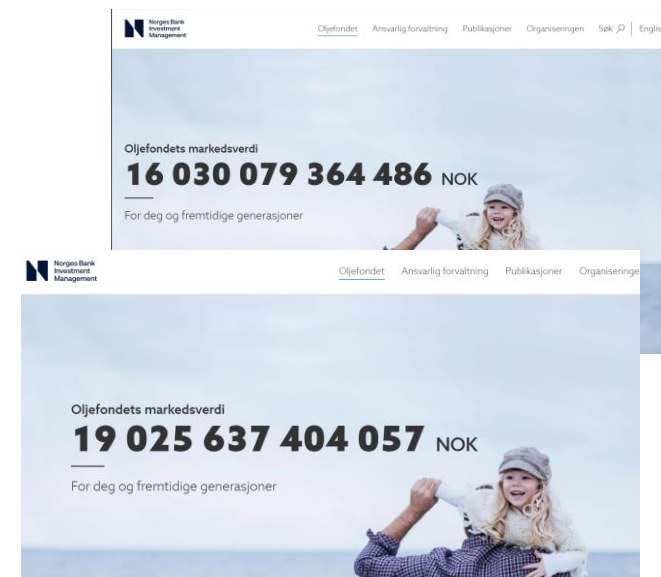
Nåsituasjon frem mot 2024

- Begynnelsen av 2000-tallet var de gyldenen tiår i kommune-Norge
 - Oljeformuen økte kraftig så de økonomiske rammevilkårene i kommunesektoren var (svært) gode
 - Teknologiutviklingen skjøt virkelig fart ut over 2010-tallet og muliggjorde effektivisering og optimalisering av driftssystemer og støttefunksjoner
 - Kraftig vekst i andel ansatte med høyere utdanning muliggjorde økt kvalitet
 - Relativt god tilgang på arbeidskraft (men stadig mer presset ettersom etterkrigsgenerasjonen begynte å pensjonere seg)

2015:

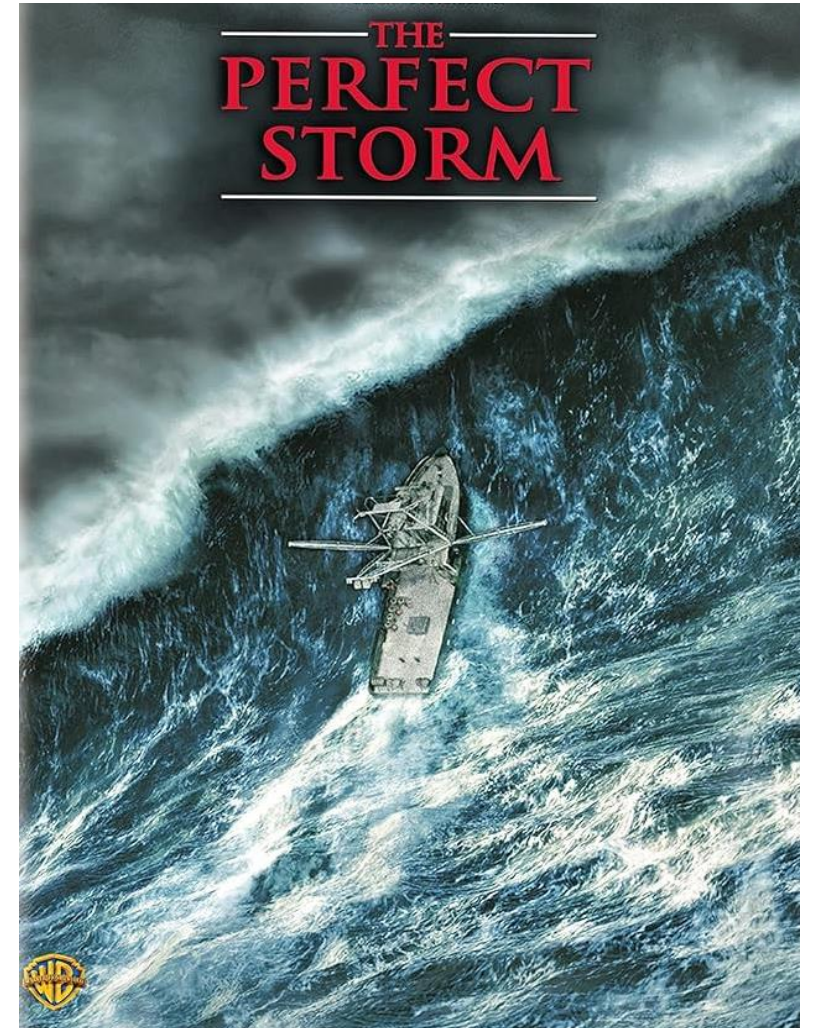

2024:

I 2024/25 treffer «alt» samtidig:

- Lønns- og prisvekst
- Fallende skatteinngang
- Renteøkningene begynner å få effekt
- Økning i sosialhjelp
 - både norske og flyktninger
- Eldrebølgen «treffer»
- Enorm mangel på arbeidskraft
- Sentralisering og fallende folketall i 50% av kommunene gir reduserte inntekter

Kommune-Norge 2040?

2037

2033

2031

2029

2027

2026

2025

2024

KS KONSULENT

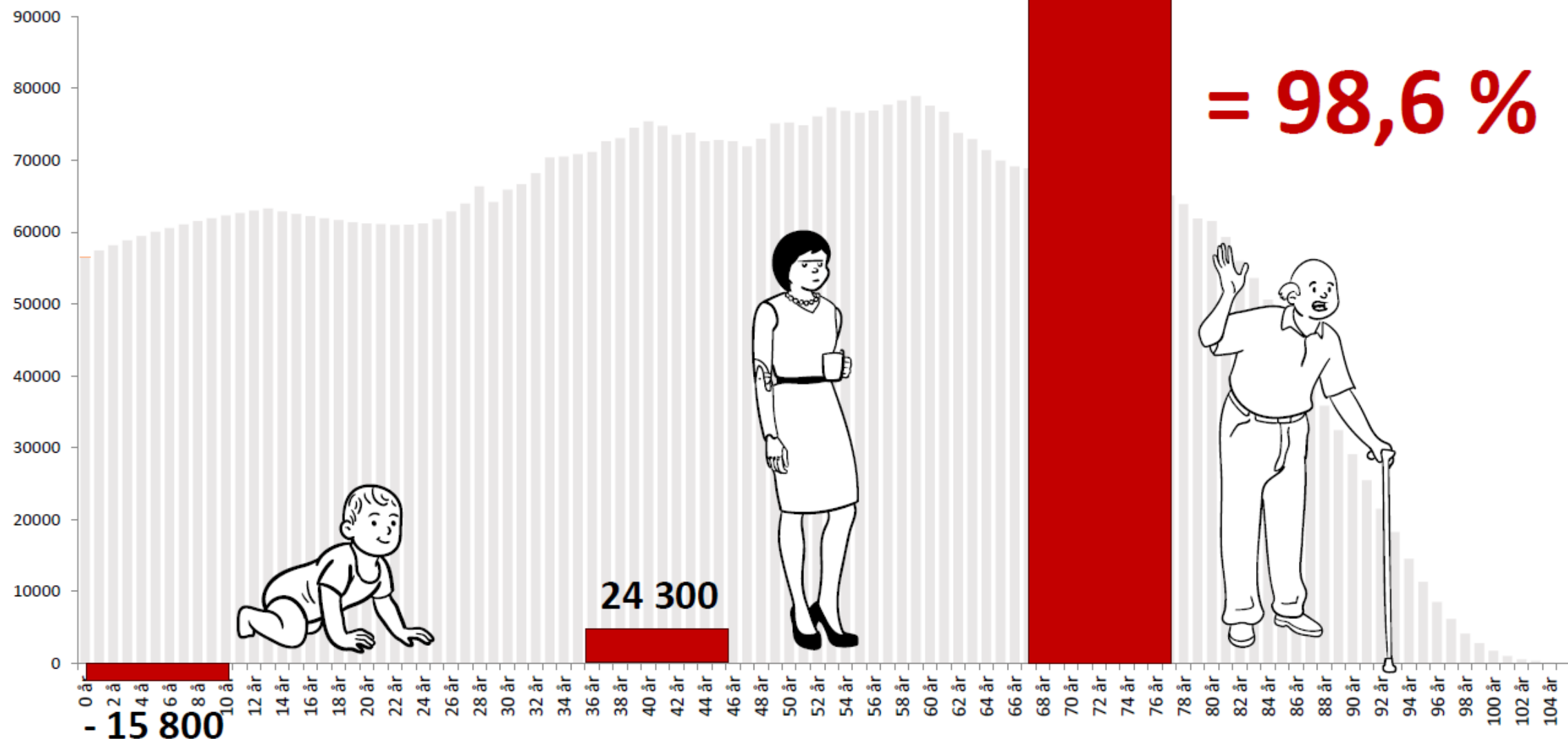
Drivkrefter som utfordrer bærekraften i og kommune-Norge?

Demografi – flere eldre – færre barn og unge

Norge vil vokse til
6 millioner
innbyggere i 2050

Befolkningen i Norge

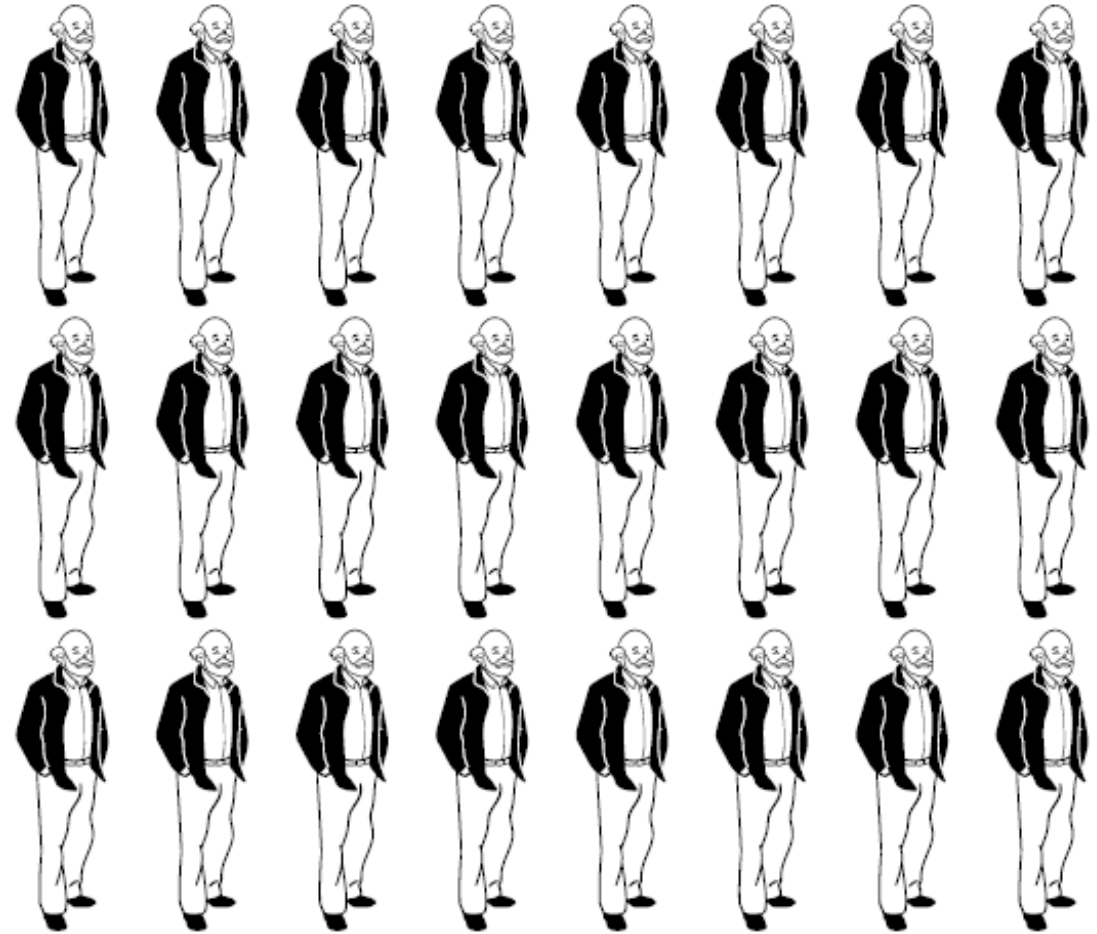

Norges befolkning vokser med 600 000 frem mot 2050, men...

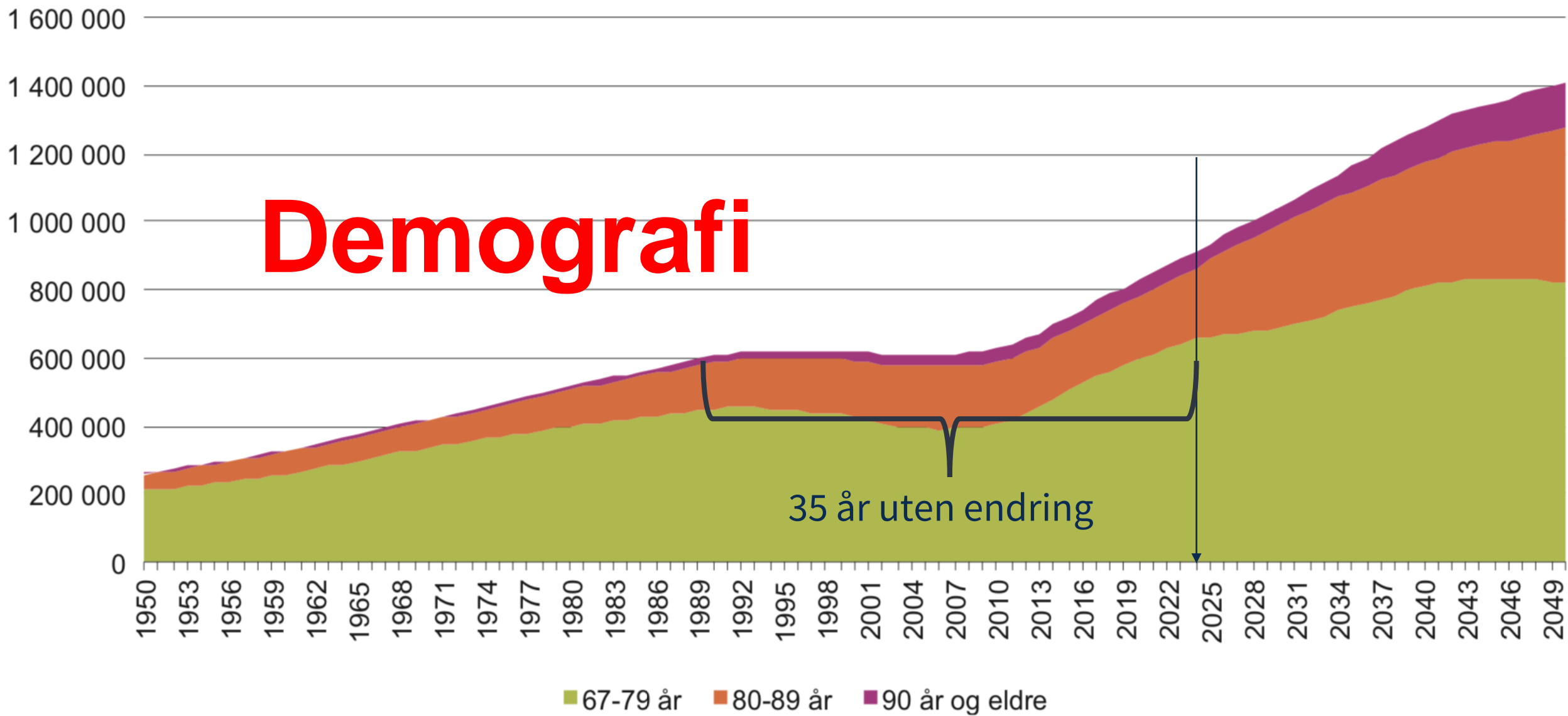
For **hver ekstra person** vi får i yrkesaktiv alder (20 – 66 år)...

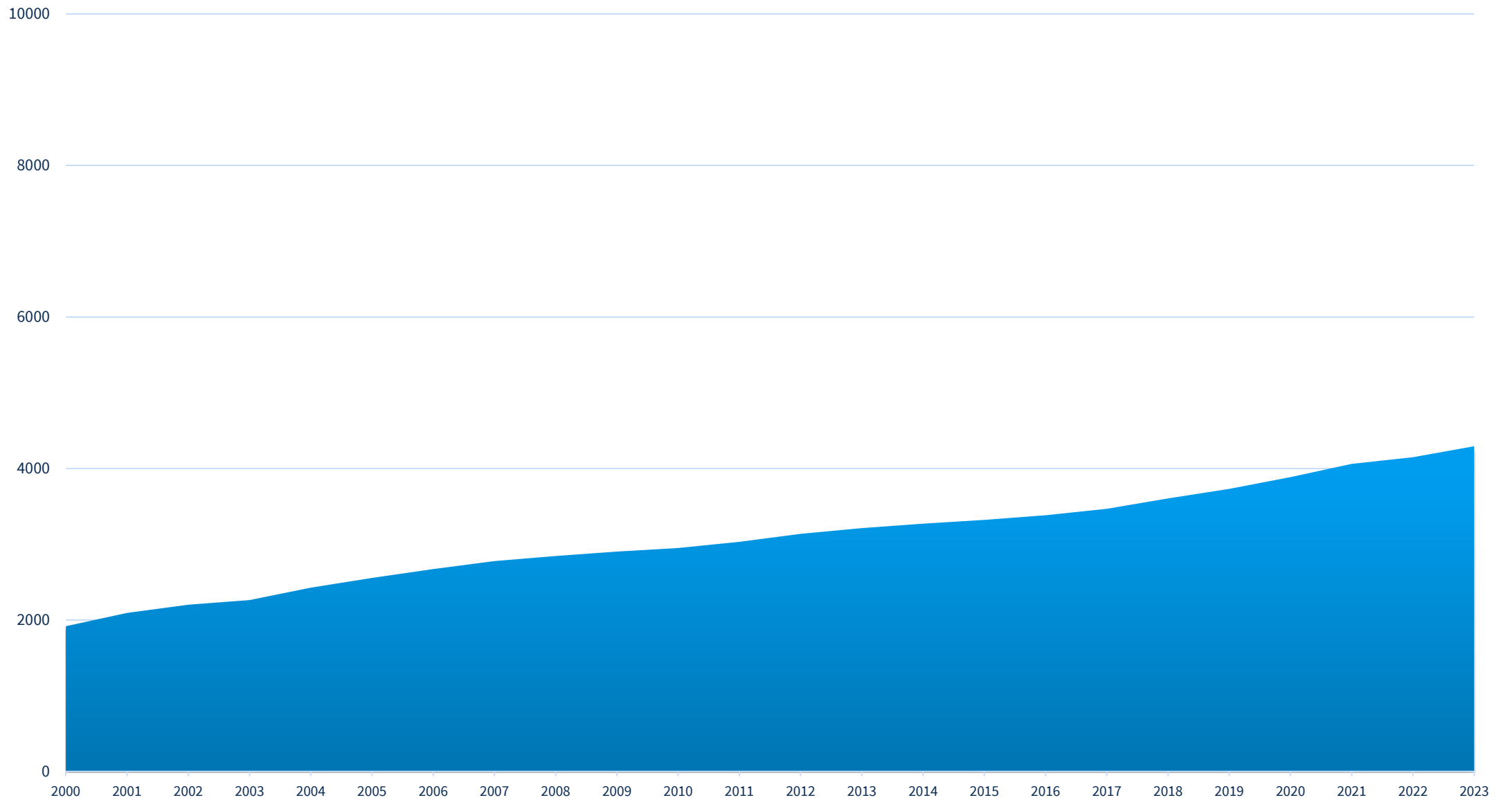
...får vi **24 seniorer** (67 år og eldre)

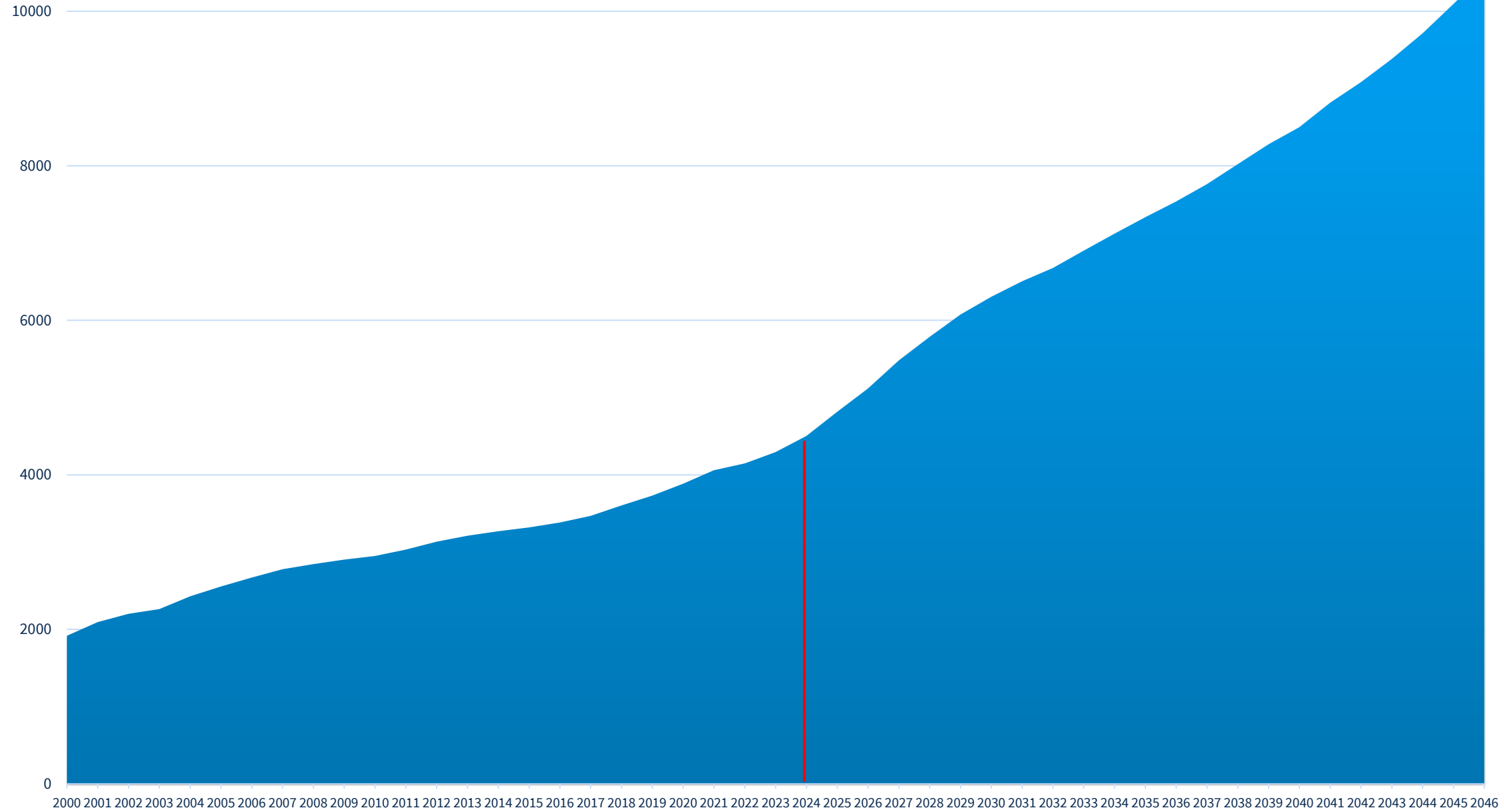
Demografi

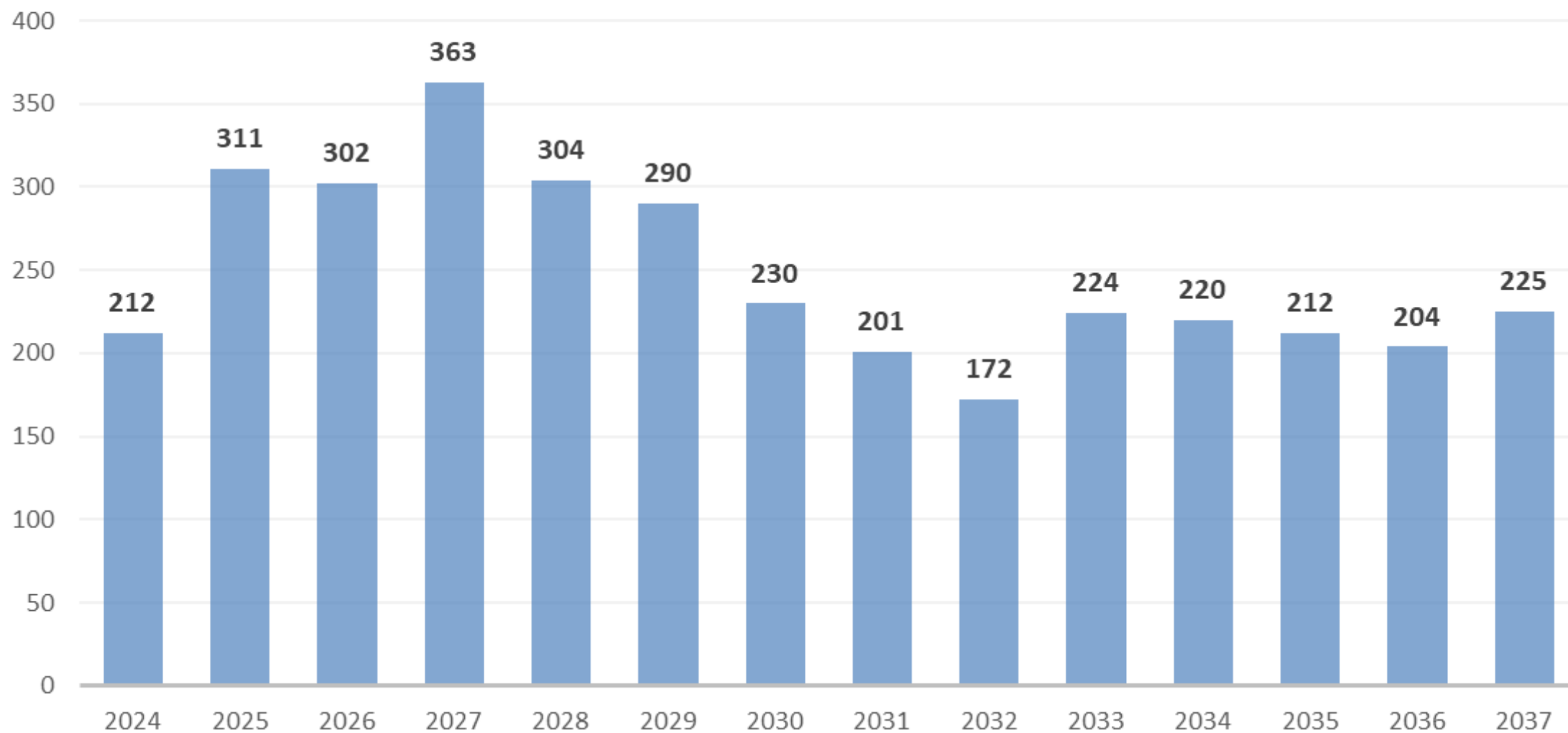
Antall innbyggere 80+ i Asker

Antall innbygger 80 + i Asker

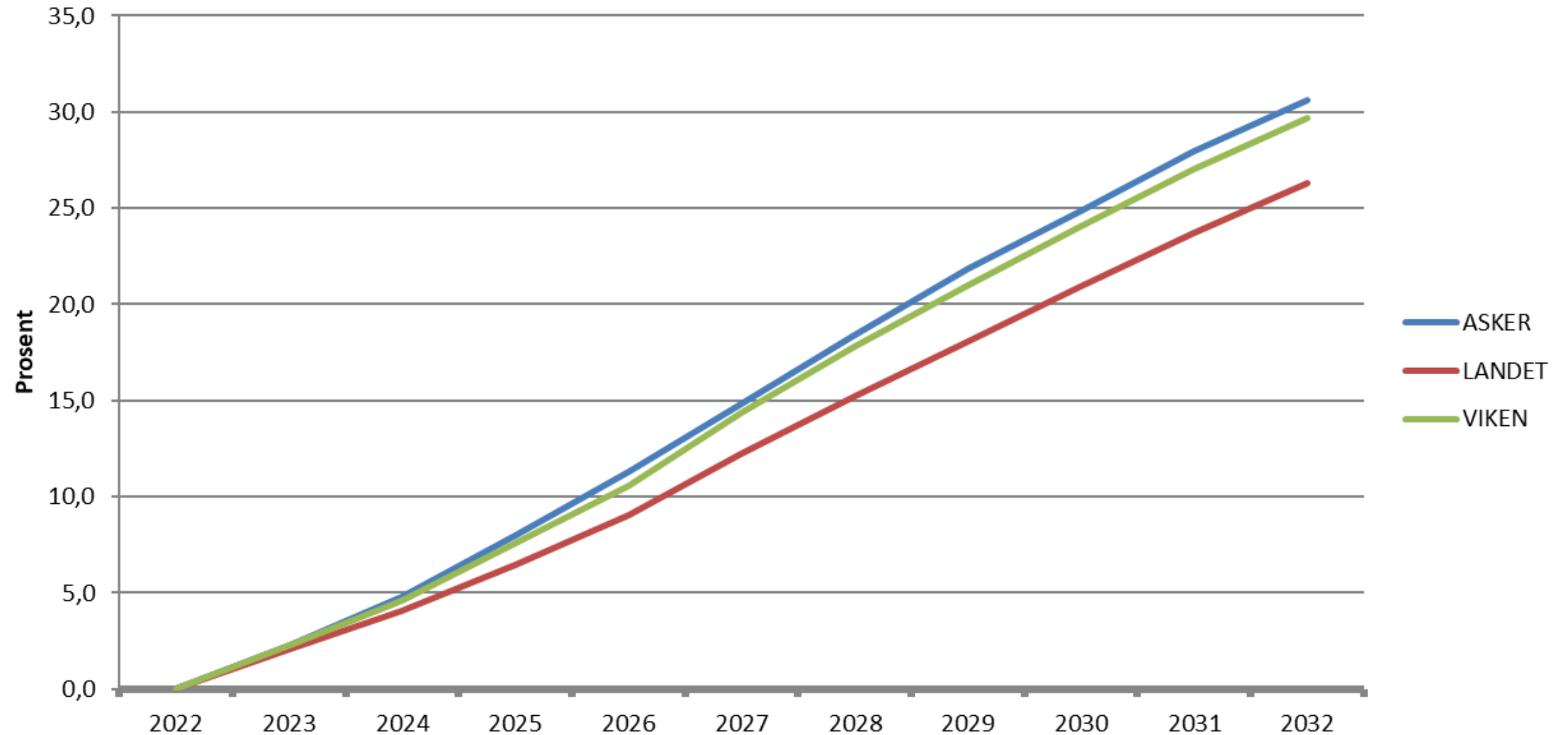

Årlig endring 80+ i Asker kommune fra foregående år
N=4 293(2023)

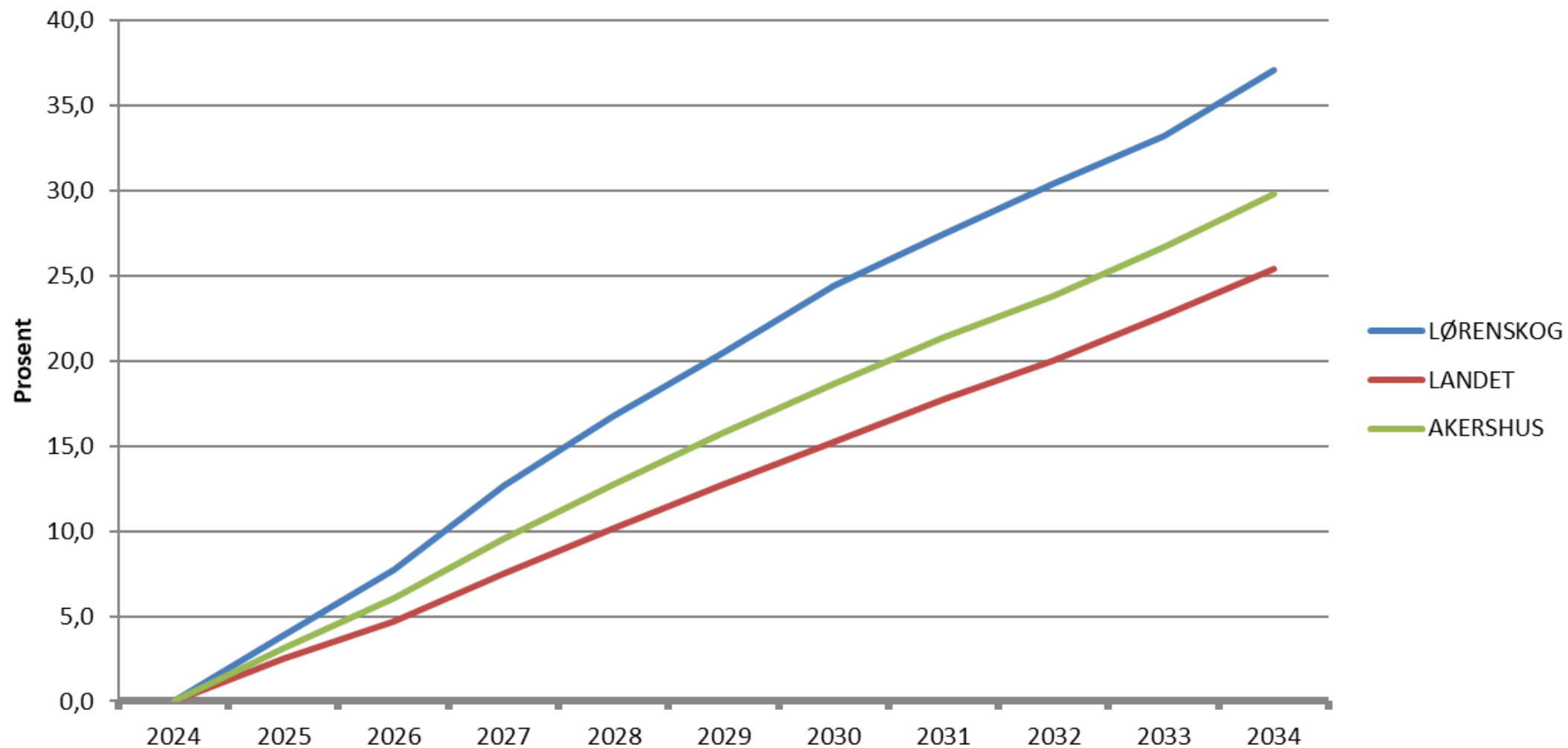
Utgiftsbehov demografi pleie og omsorg

(målt ved inngangen til det enkelte år)

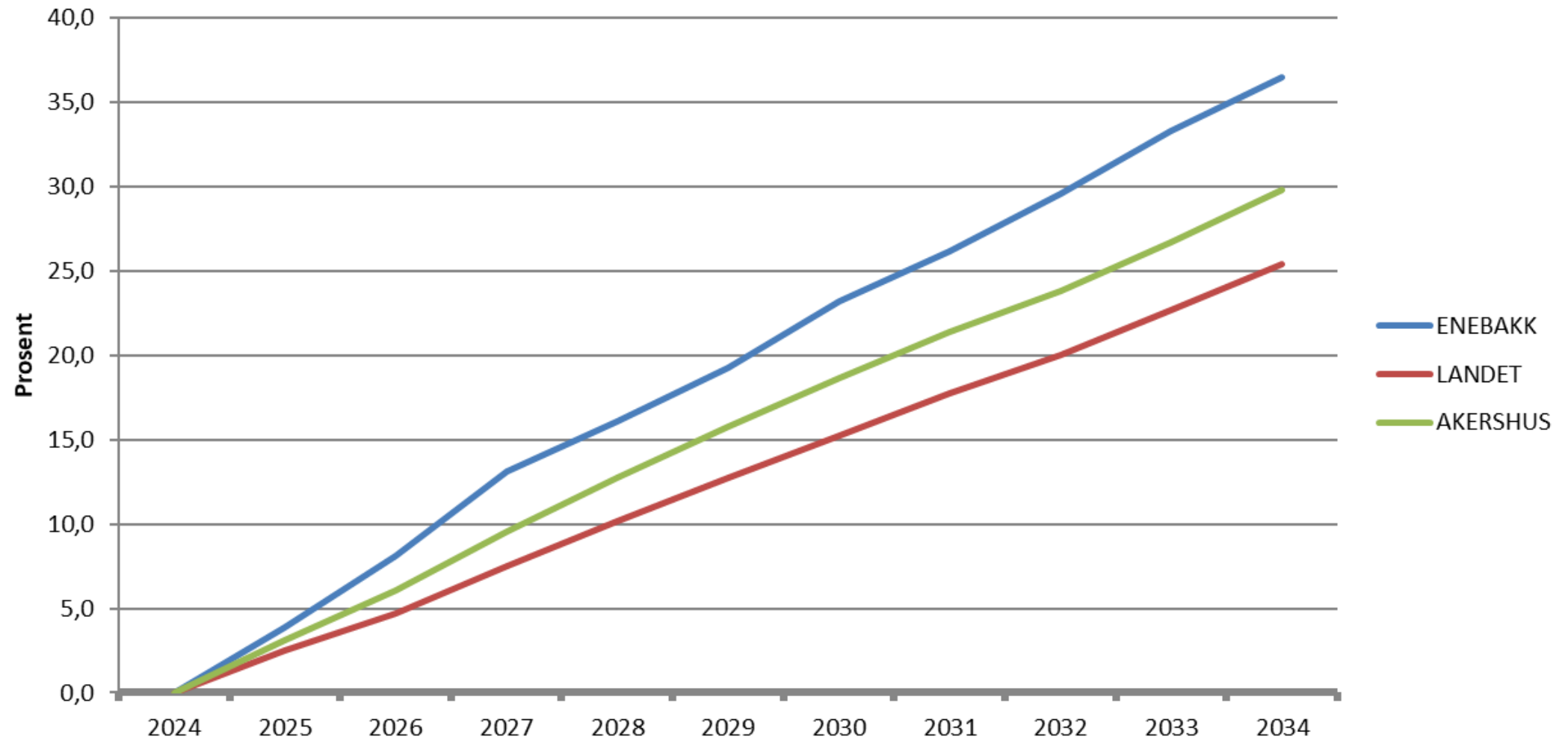
Utgiftsbehov demografi pleie og omsorg

(målt ved inngangen til det enkelte år)

Utgiftsbehov demografi pleie og omsorg

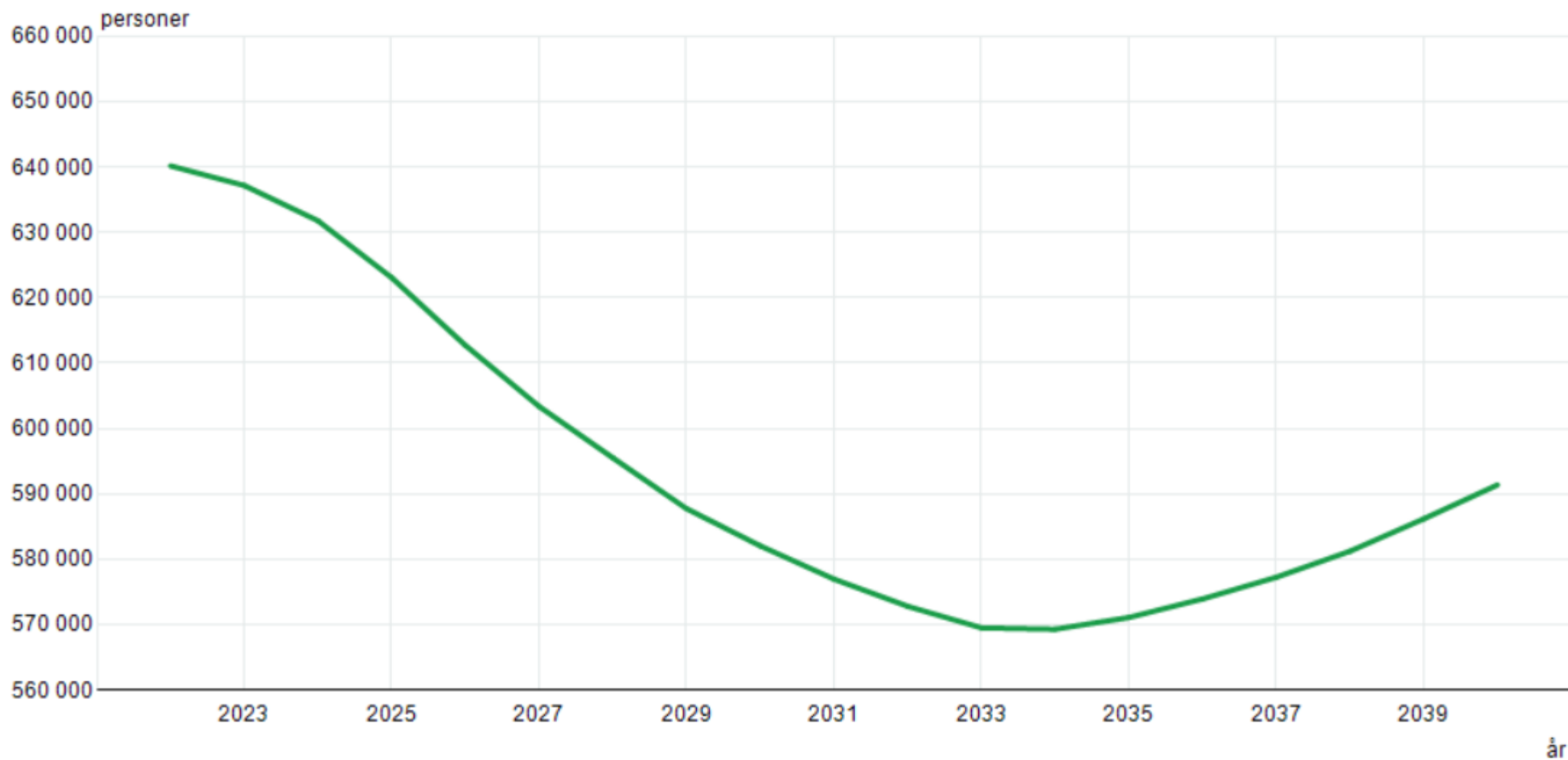
(målt ved inngangen til det enkelte år)

Færre barn og unge

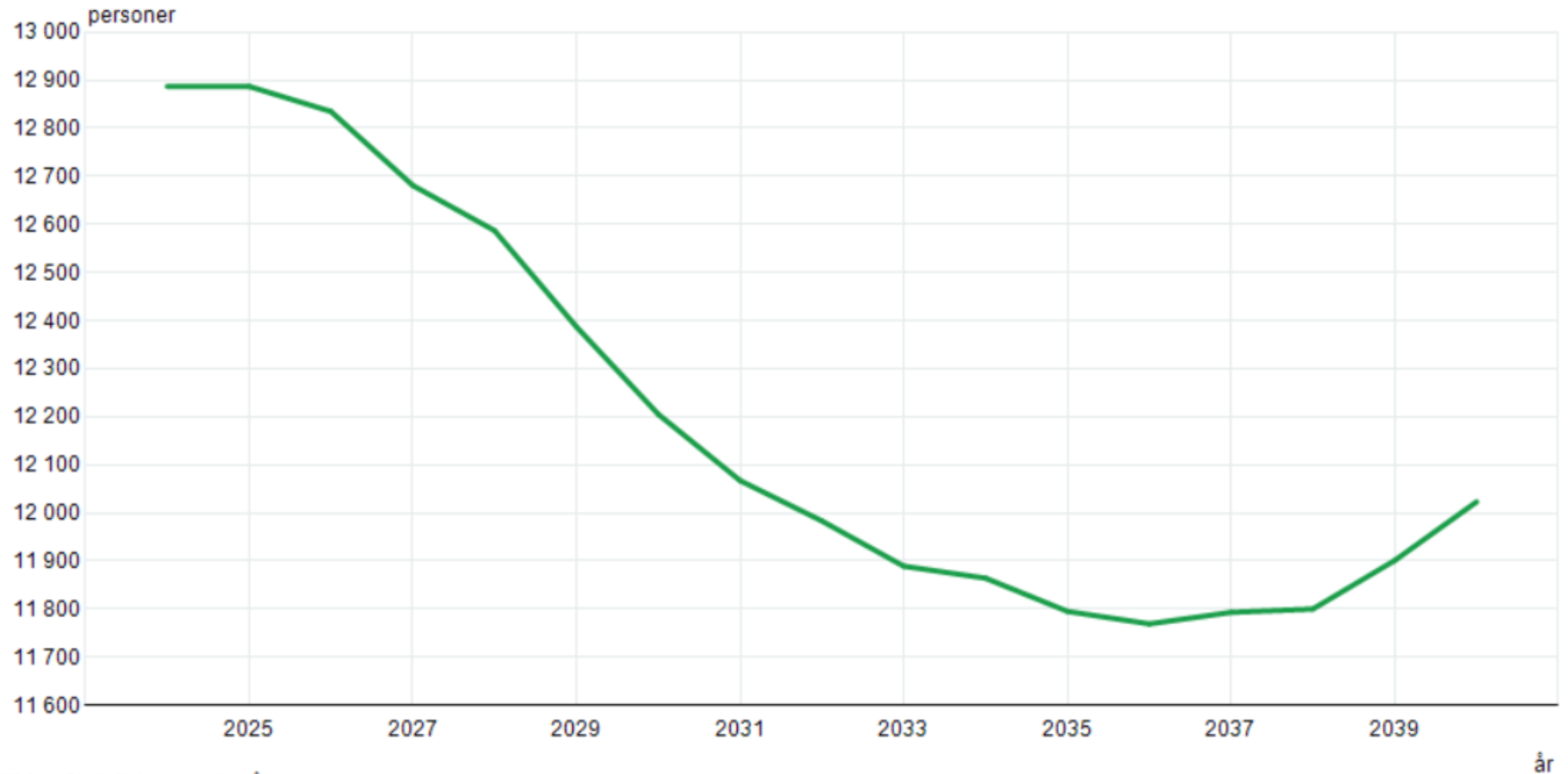

12881: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Folkemengde, 6-15 år, Hele befolkningen Hovedalternativ (MMM).

Kilde: Statistisk sentralbyrå

14288: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), Asker, 6-15 år.

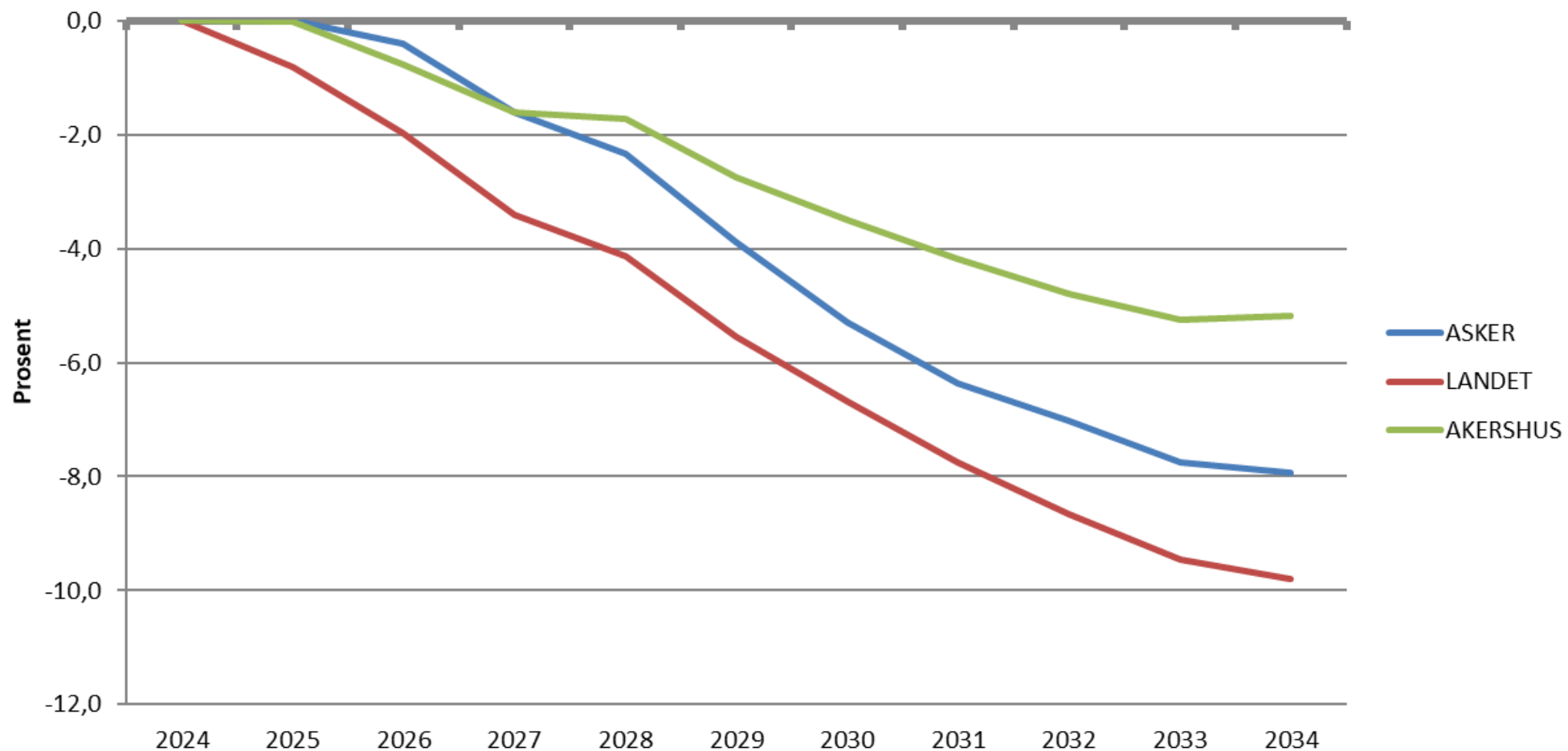

Kilde: Statistisk sentralbyrå

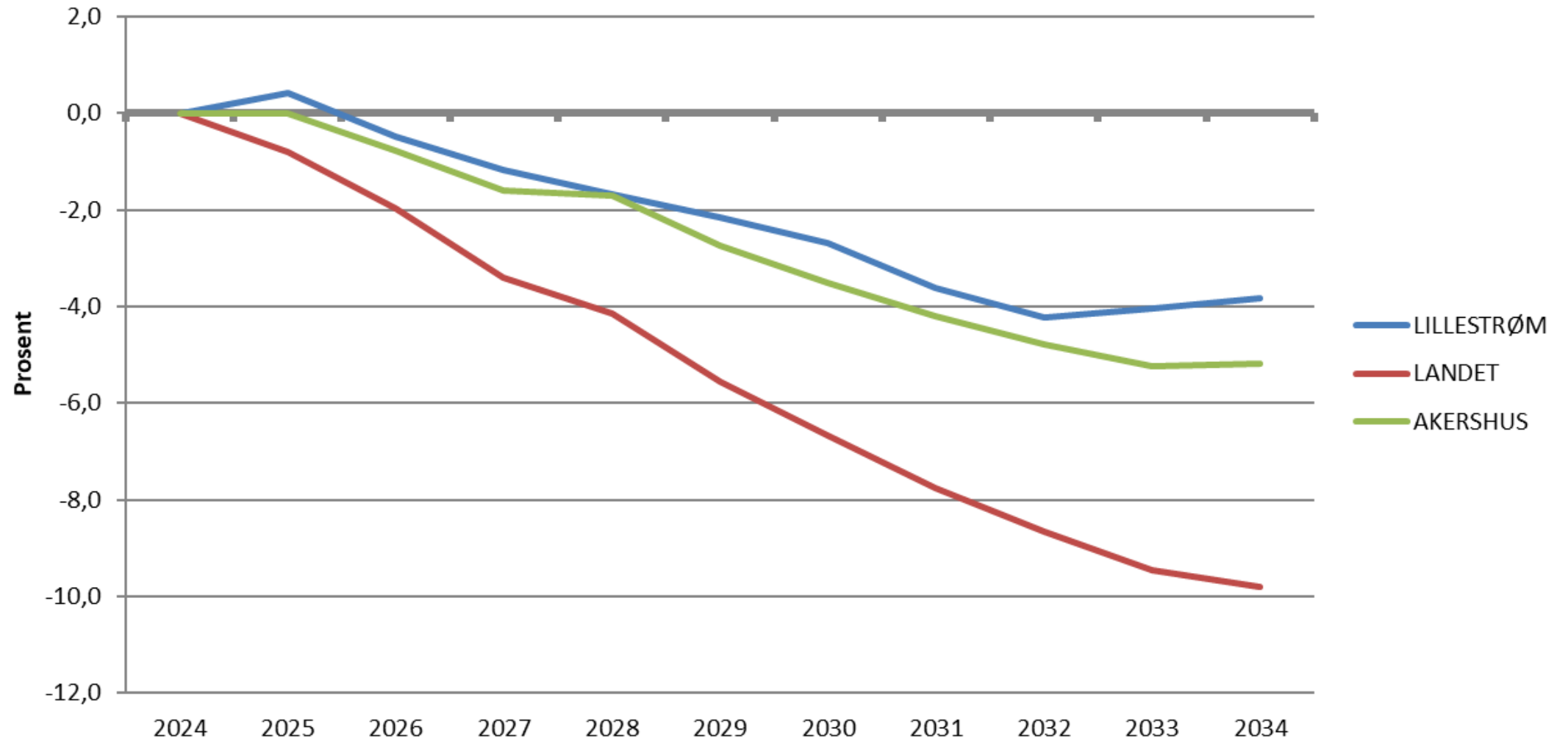
Utgiftsbehov demografi grunnskole

(målt ved inngangen til det enkelte år)

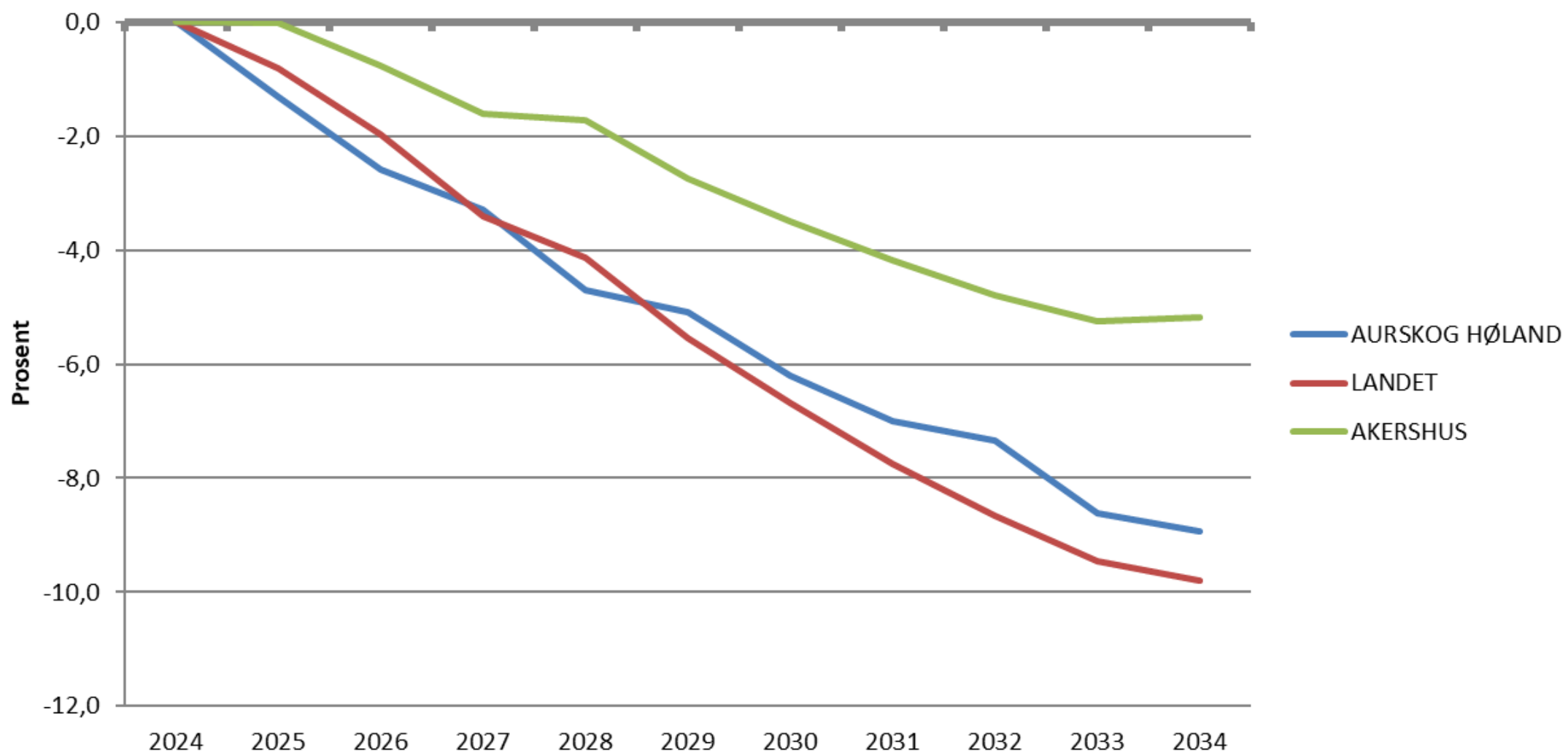
Utgiftsbehov demografi grunnskole

(målt ved inngangen til det enkelte år)

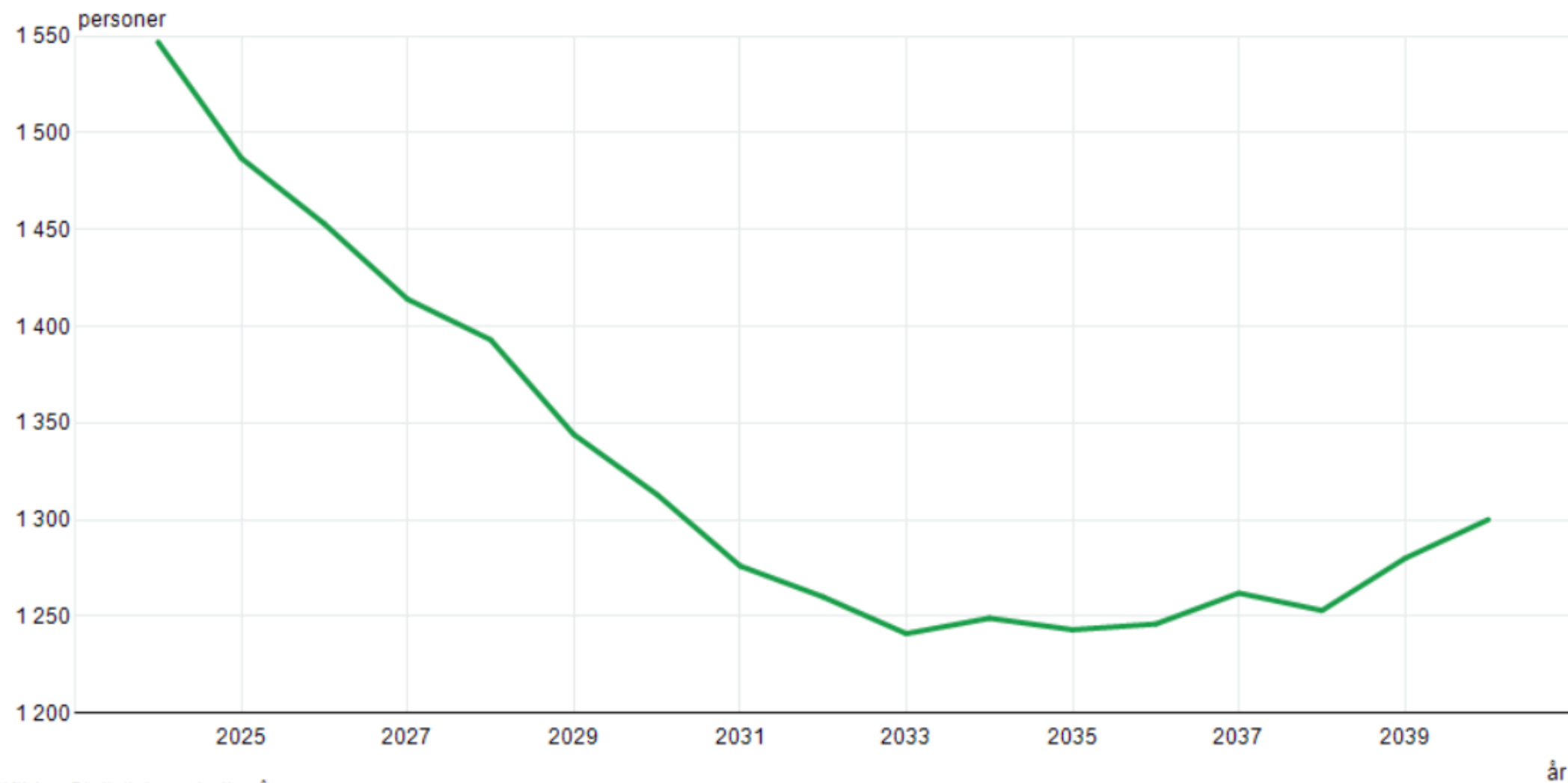

Utgiftsbehov demografi grunnskole

(målt ved inngangen til det enkelte år)

14288: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), Enebakk, 6-15 år.

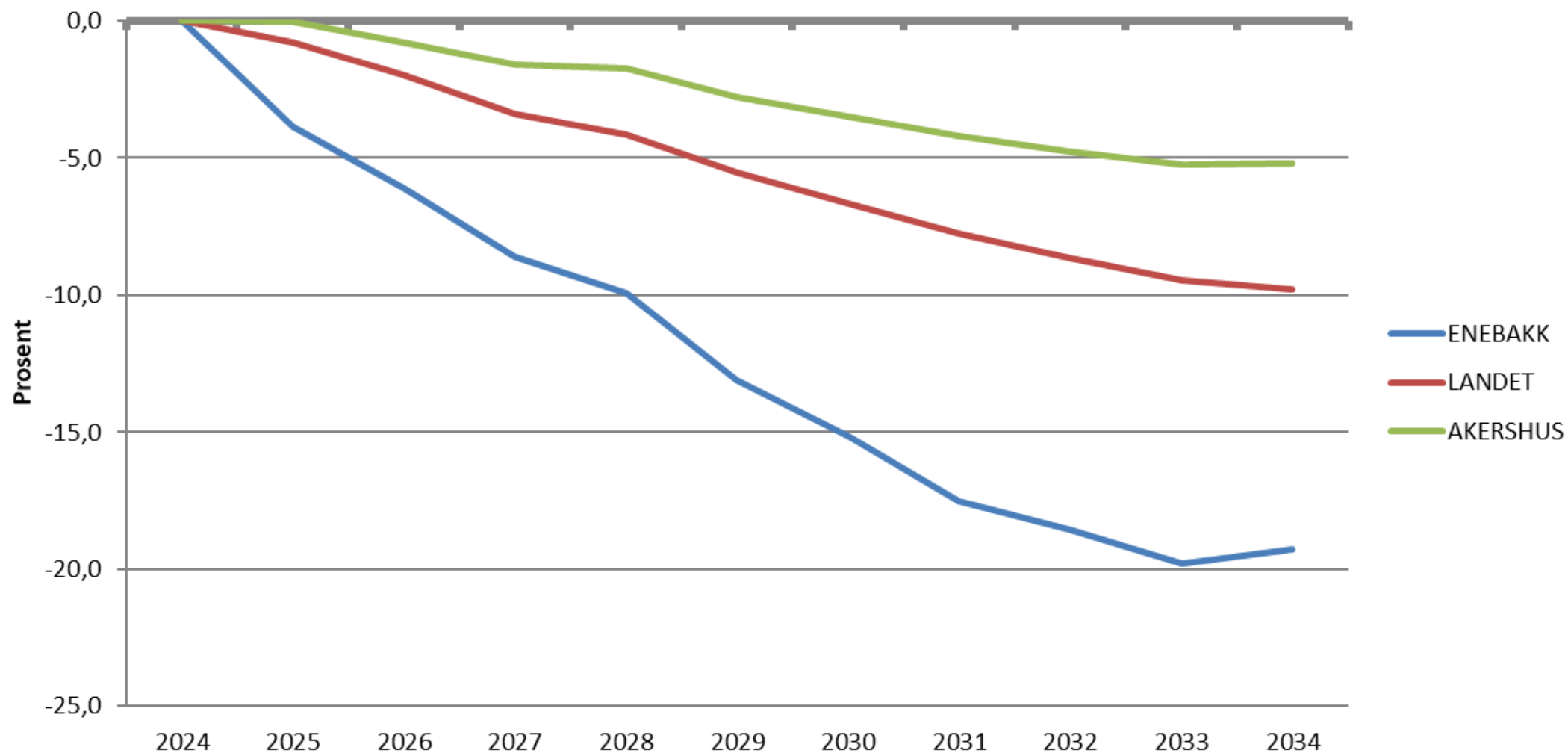

Kilde: Statistisk sentralbyrå

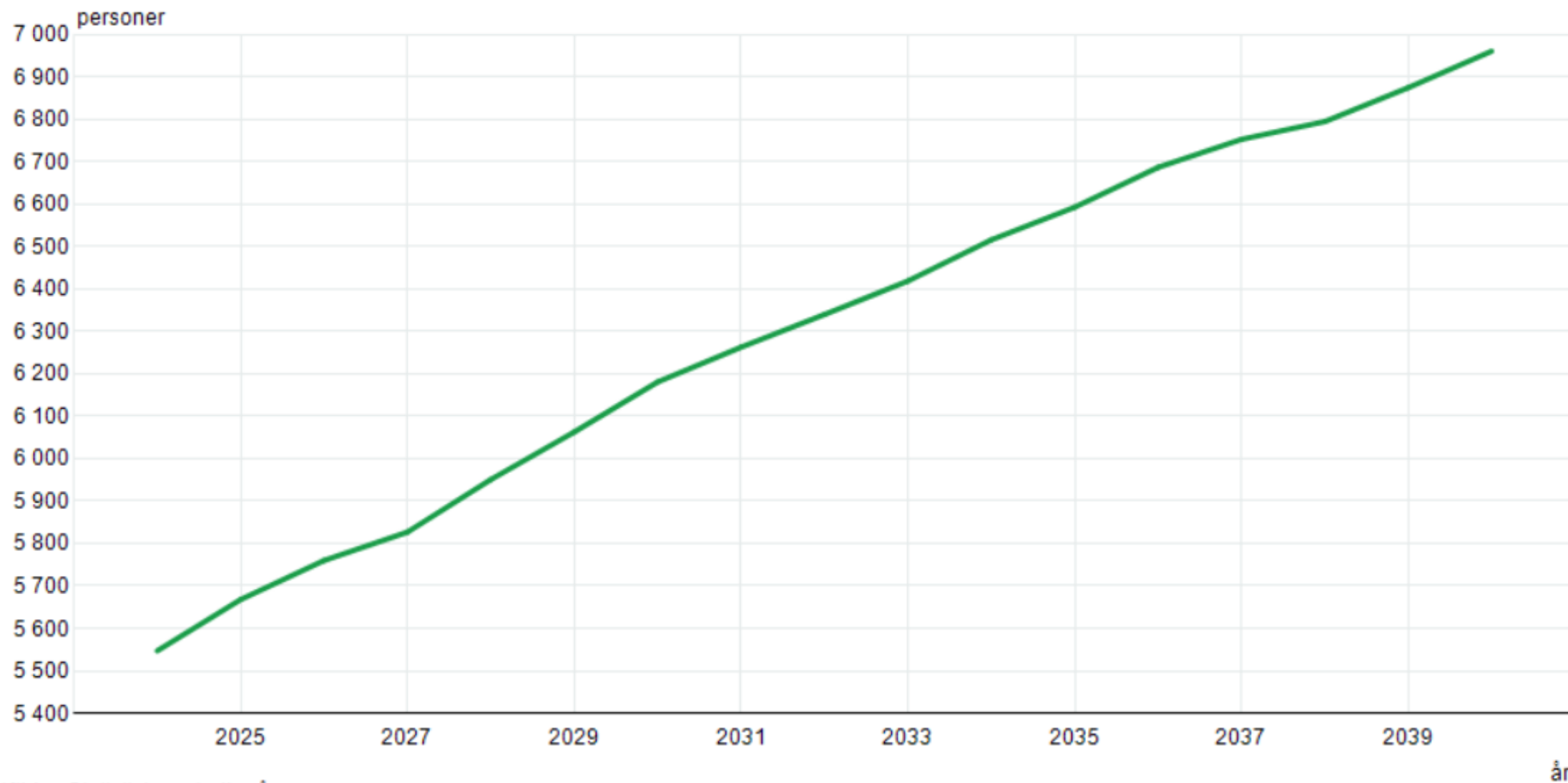

Utgiftsbehov demografi grunnskole

(målt ved inngangen til det enkelte år)

14288: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), Lørenskog, 6-15 år.

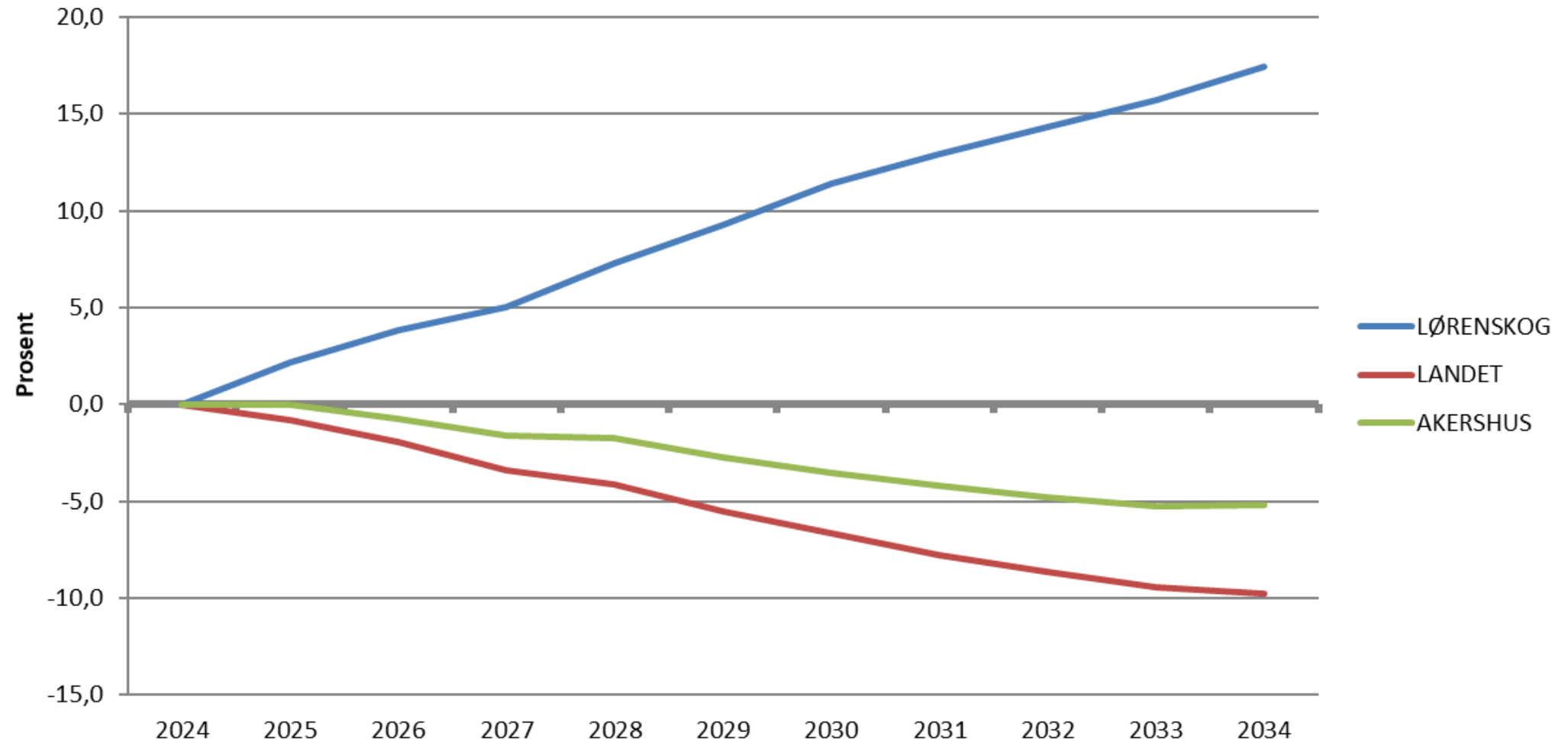

Kilde: Statistisk sentralbyrå

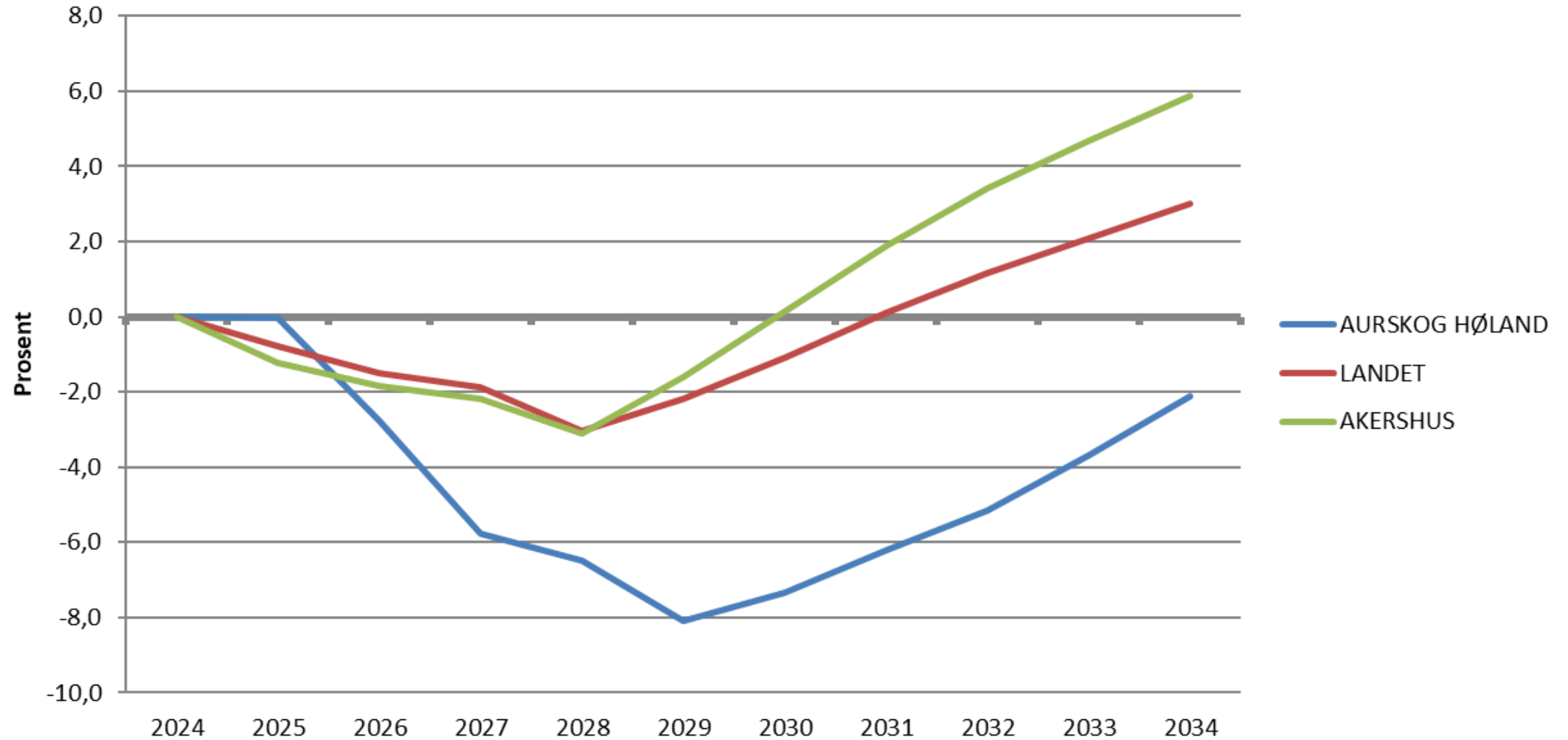
Utgiftsbehov demografi grunnskole

(målt ved inngangen til det enkelte år)

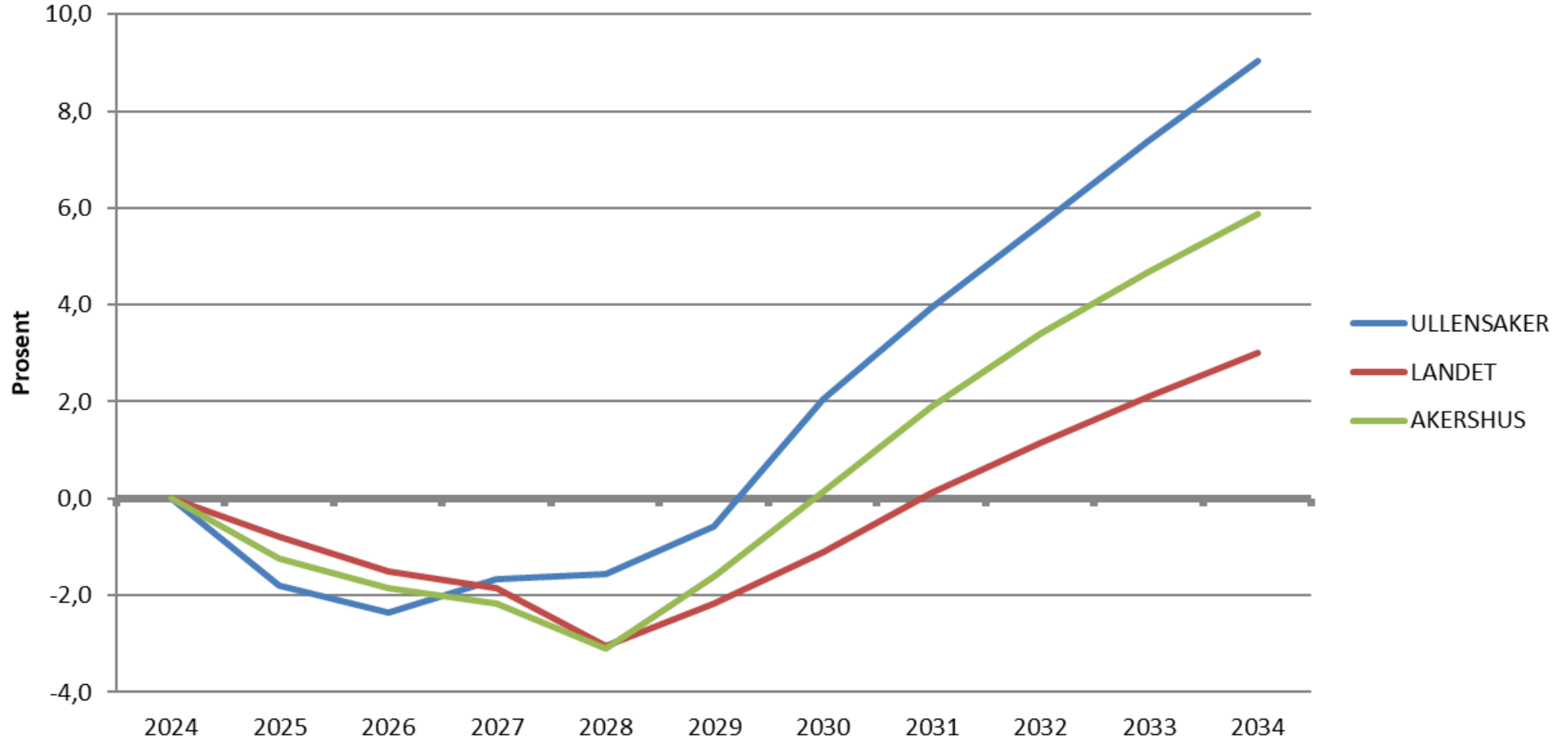
Utgiftsbehov demografi barnehage

(målt ved inngangen til det enkelte år)

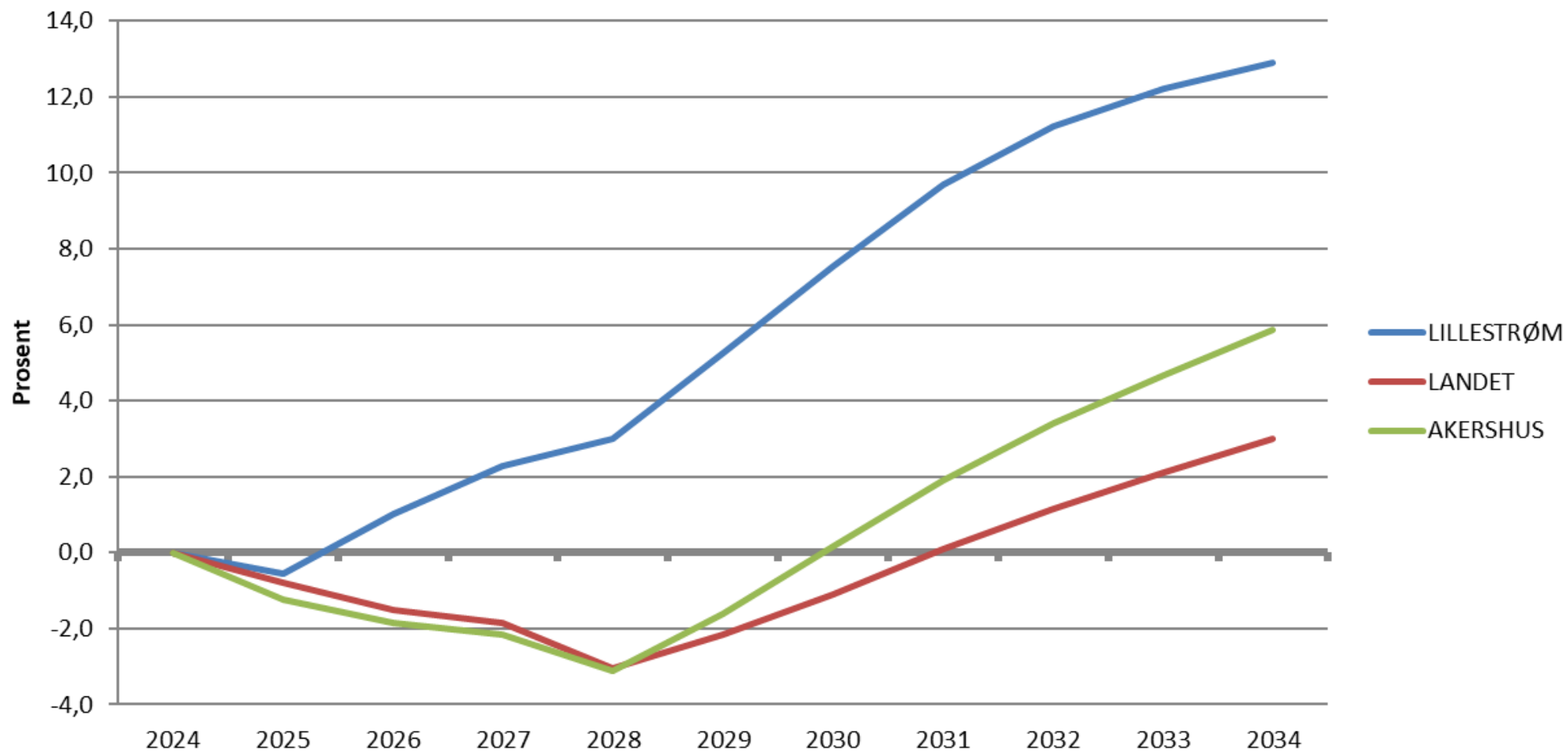
Utgiftsbehov demografi barnehage

(målt ved inngangen til det enkelte år)

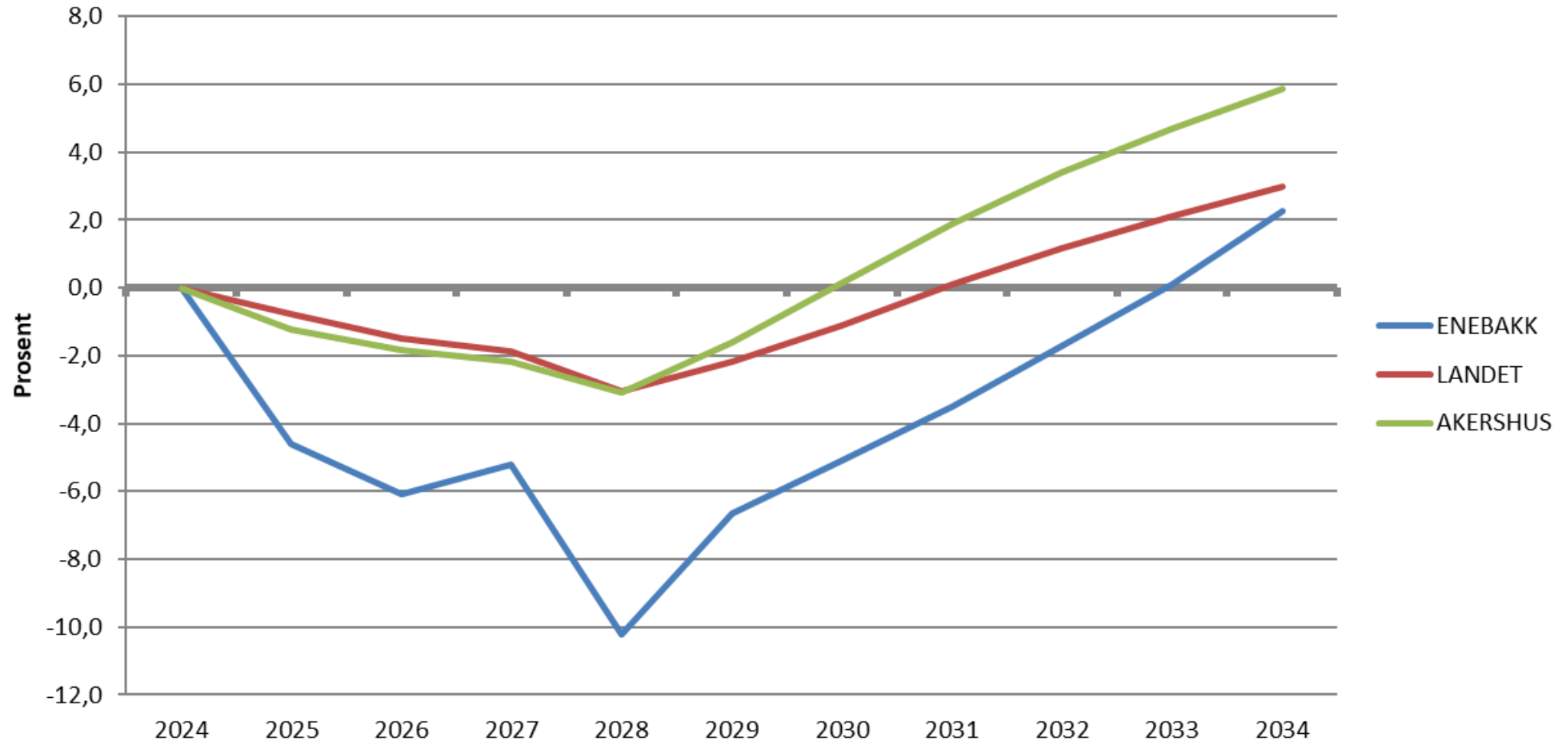
Utgiftsbehov demografi barnehage

(målt ved inngangen til det enkelte år)

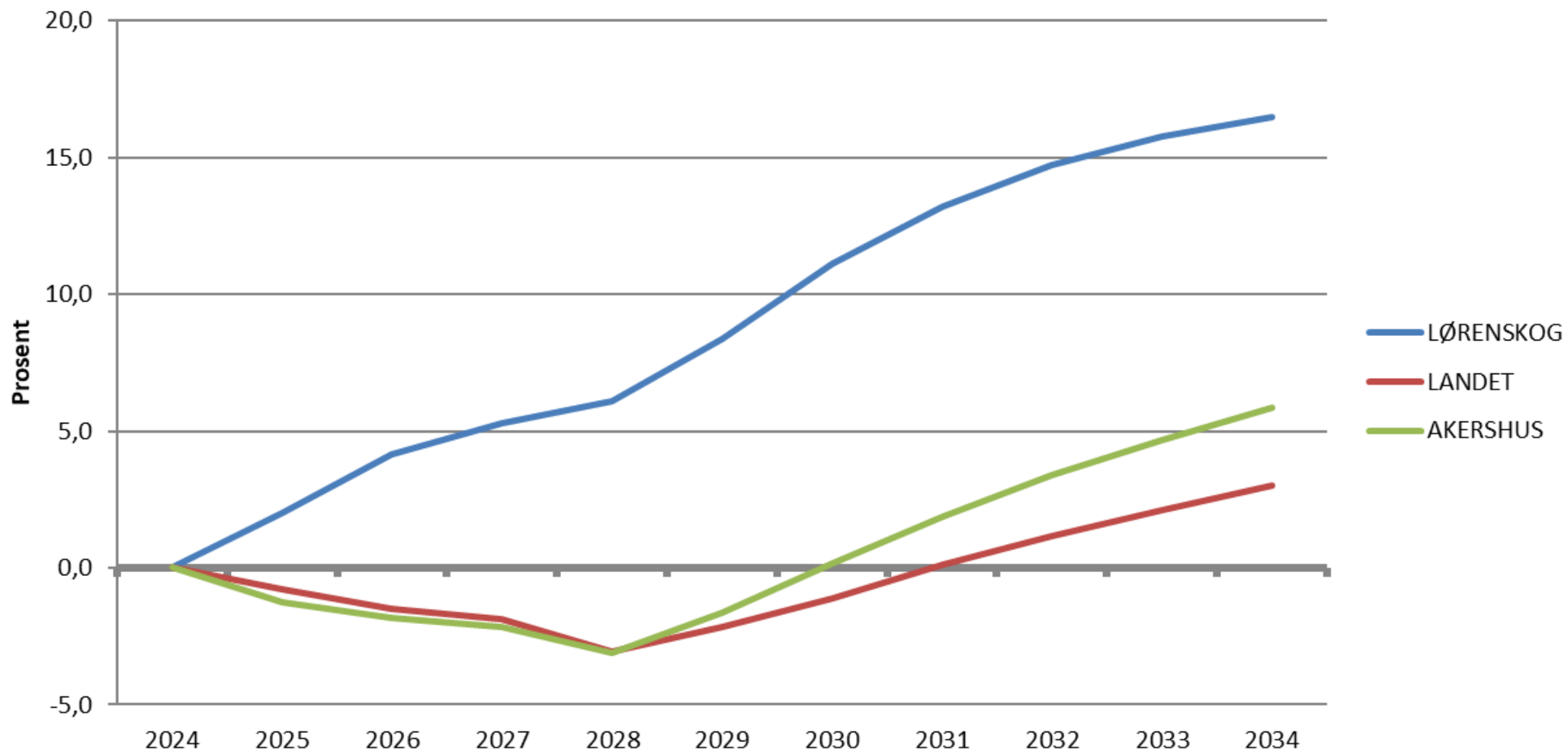
Utgiftsbehov demografi barnehage

(målt ved inngangen til det enkelte år)

Utgiftsbehov demografi barnehage

(målt ved inngangen til det enkelte år)

Hva skjer?

- Demografisk «bølger»
 - 1945-generasjonen blir 80 år 2025 og barnebarna deres forlater skolepliktig alder
- Redusert og utsatt fertilitet
 - Gjennomsnittsalderen for en førstegangsfødende har nå rundet 30 år
 - Barnekullene blir stadig mindre
- Sentralisering

Rekordlav fruktbarhet for tredje år på rad

PUBLISERT:
11. mars 2020

I 2019 ble det født 54 500 barn i Norge, som er 600 færre enn i 2018. Samlet fruktbarhetstall (SFT) ble målt til 1,53 barn per kvinne. Dette innebærer at vi for tredje året på rad registrerer rekordlav fruktbarhet i Norge.

Foto: Dan P. Neegaard

«Ingen» vil ha mange barn lenger. Det overrasker ikke trebarnsmor Ida Kathrine Gravensteen.

Aftenposten
422 006 liker/klikk på side

Rekordlav fruktbarhet i 2022

Samlet fruktbarhetstall (SFT) ble målt til 1,41 barn per kvinne i 2022. Det er kraftig nedgang fra 1,55 året før, og det laveste som noen gang er målt i Norge.

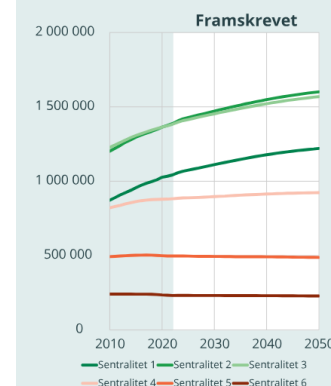
Publisert: 7. mars 2023

Forfatter: Linn Krokedal

I 2022 ble det født 51 500 barn i Norge. Det er 4 500 færre enn året før, og 1 500 færre enn i 2020, viser nye tall fra [statistikken Fødsle](#).

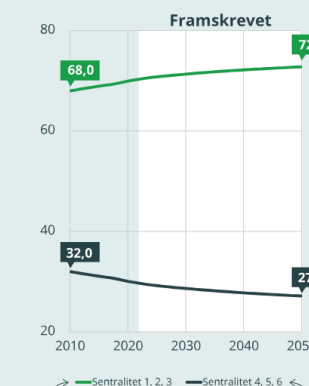
Norges befolkning sentraliseres, liten eller ingen vekst i distriktene

Folkemengde etter sentralitetsklasser¹
Hovedalternativet (MMMM)
Personer

¹ Sentralitetsindeksen kan deles inn i 6 klasser, fra de mest sentrale kommunene (1) til de minst sentrale (6).

Andel av befolkningen
Hovedalternativet (MMMM)
Prosent

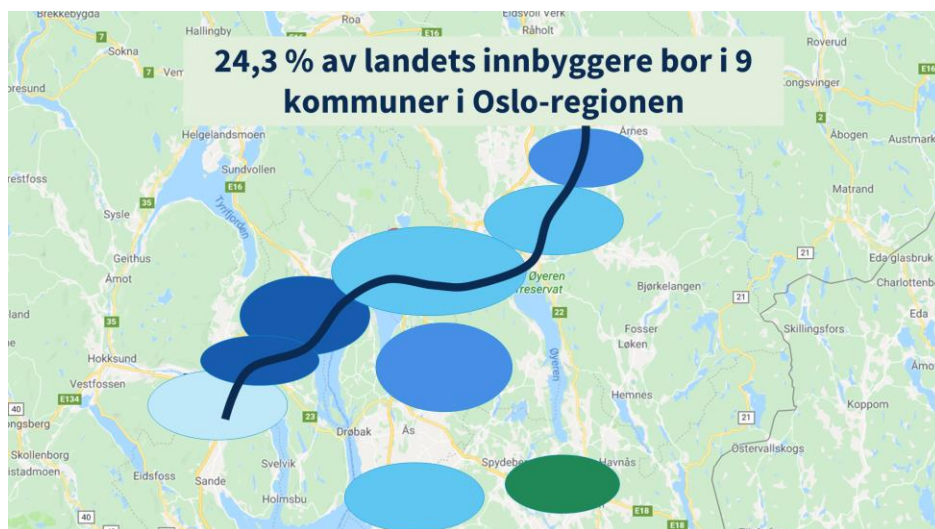
De 76 mest sentrale kommunene

De 280 minst sentrale kommunene

Kilde: www.ssb.no/regfram

Kommunereformen i 2020 skapet et enda større strekk i laget
– de store kommunene i sentrale strøk ble større, mens de fleste små kommunene forble små

I 2023 bor 52 % av alle innbyggere i Norge i de 25 største kommunene

Prosentvis har Stavanger/Sandnes høyere befolkningsvekst enn Oslo. Foto: Colourbox

Fortsatt økning i hvor mange som bor i tettstedene

Det bodde 65.407 flere personer i et tettsted per 1. januar 2024 enn på samme tid i fjor. De store tettstedene har størst vekst.

83,24 prosent av landets befolkning bor nå i tettbygde strøk, en oppgang på 0,26 prosentpoeng fra i 2023. Samtidig faller befolkningen i spredtbygde strøk med drøyt 4300 personer, ifølge Statistisk sentralbyrå (SSB).

Laveste elevkull på 24 år: – Nå må det fødes flere barn i Lyngdal

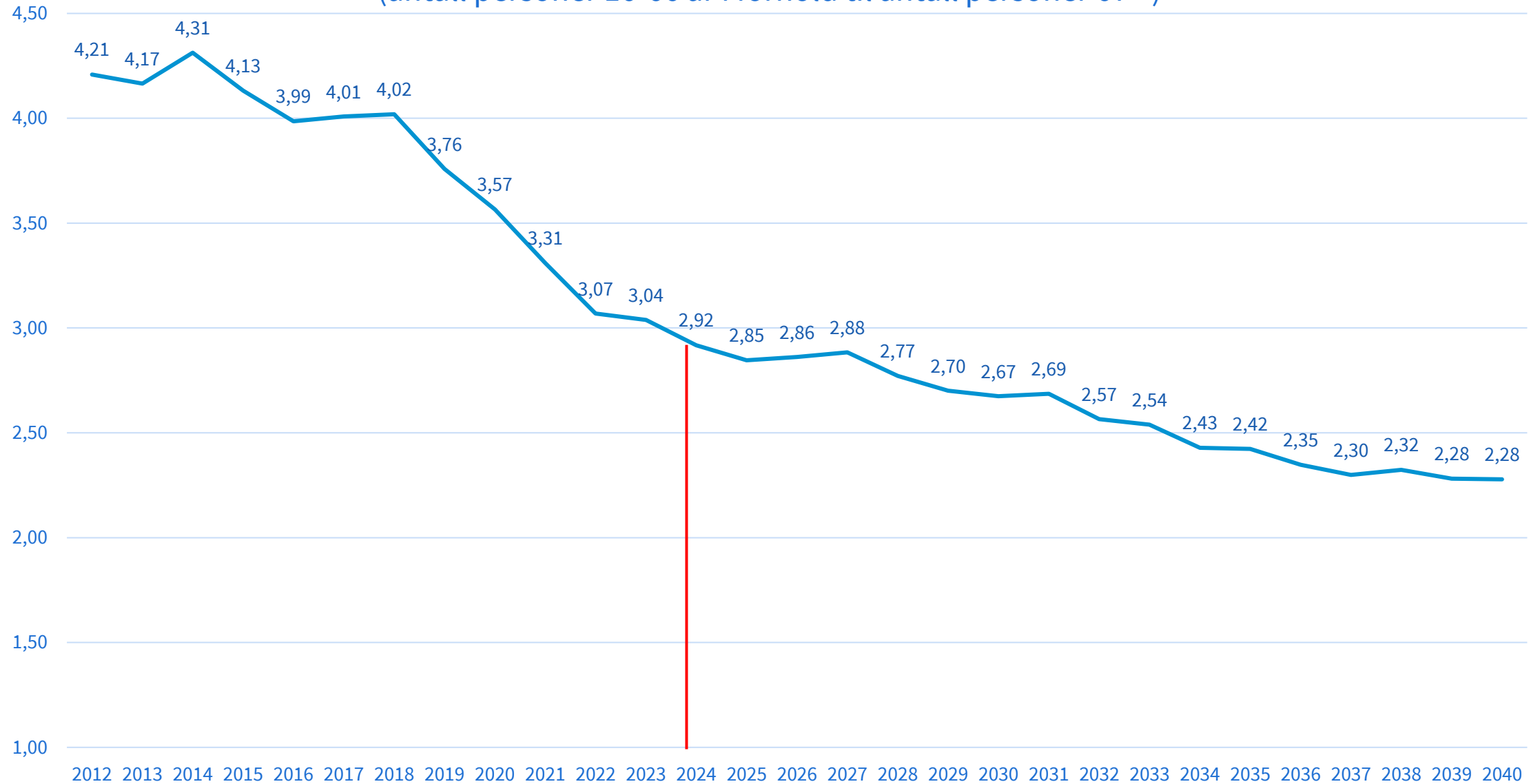
Drivkrefter som utfordrer bærekraften i og kommune-Norge?

Demografi – flere eldre – færre barn og unge

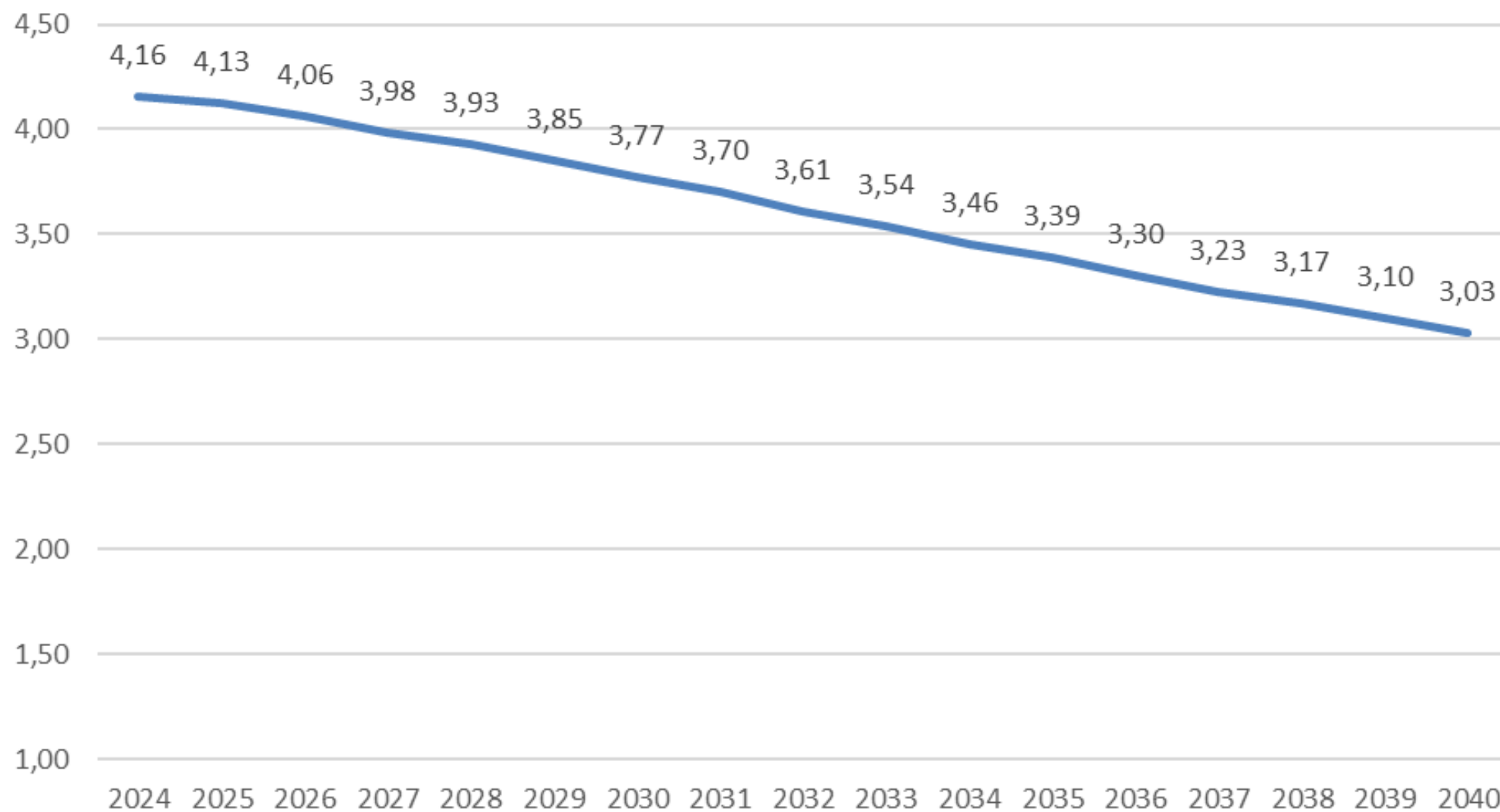
Mangel på arbeidskraft og kompetanse

Alderbæreevne Asker (antall personer 16-66 år i forhold til antall personer 67 +)

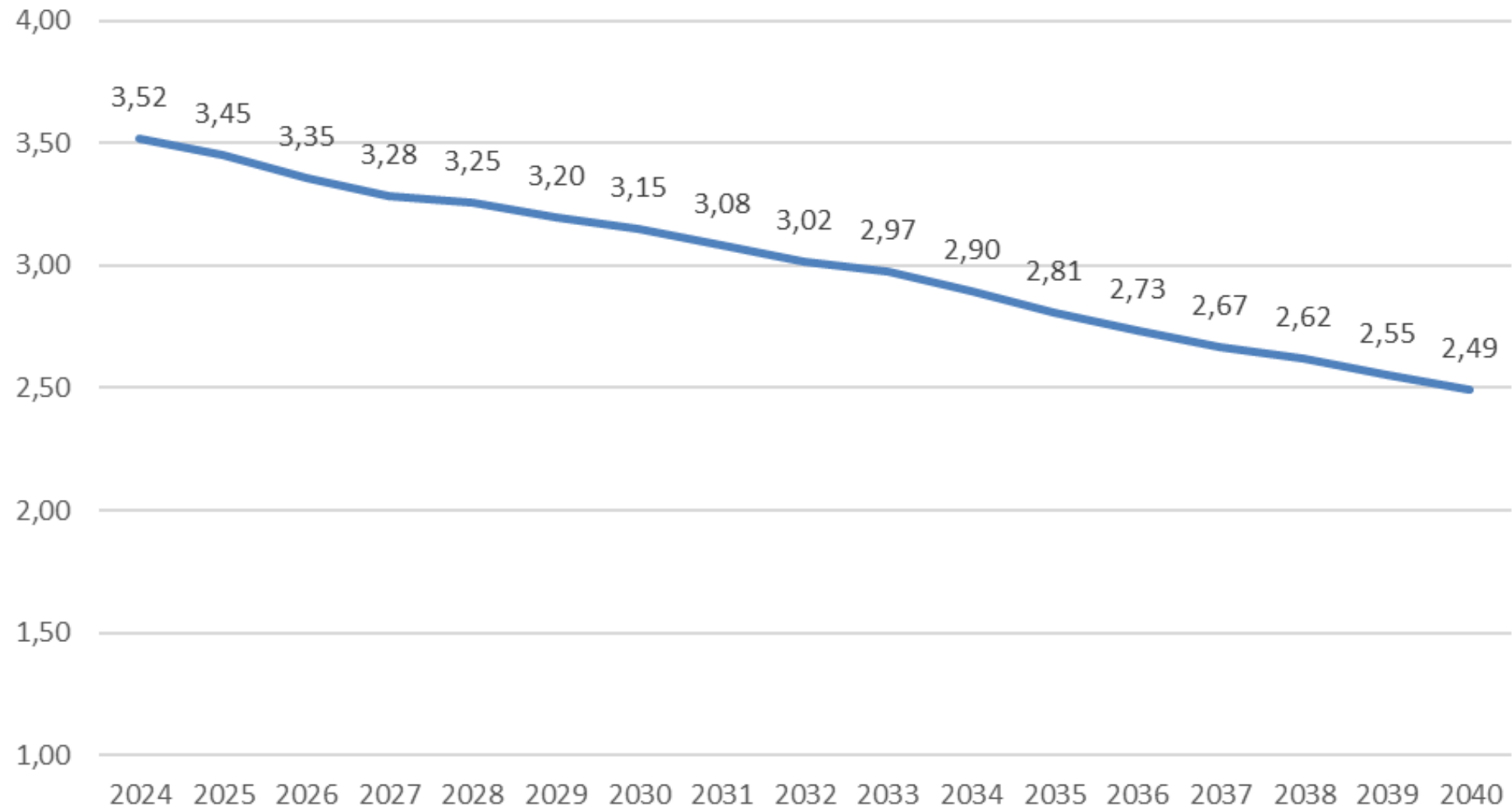
Alderbæreevne Nordre Follo

(antall personer 16-66 år i forhold til antall personer 67 +)

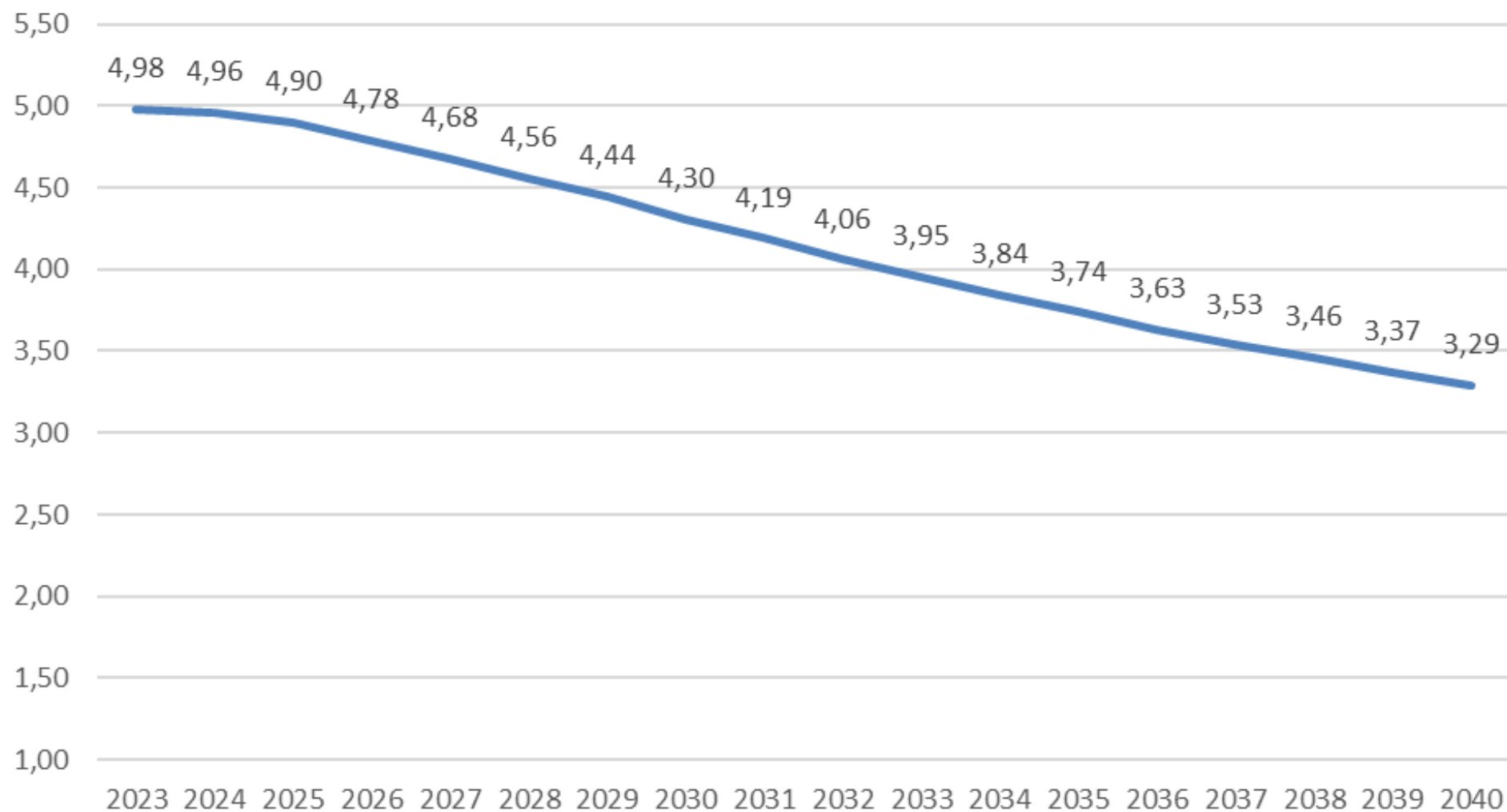
Alderbæreevne Aurskog-Høland

(antall personer 16-66 år i forhold til antall personer 67 +)

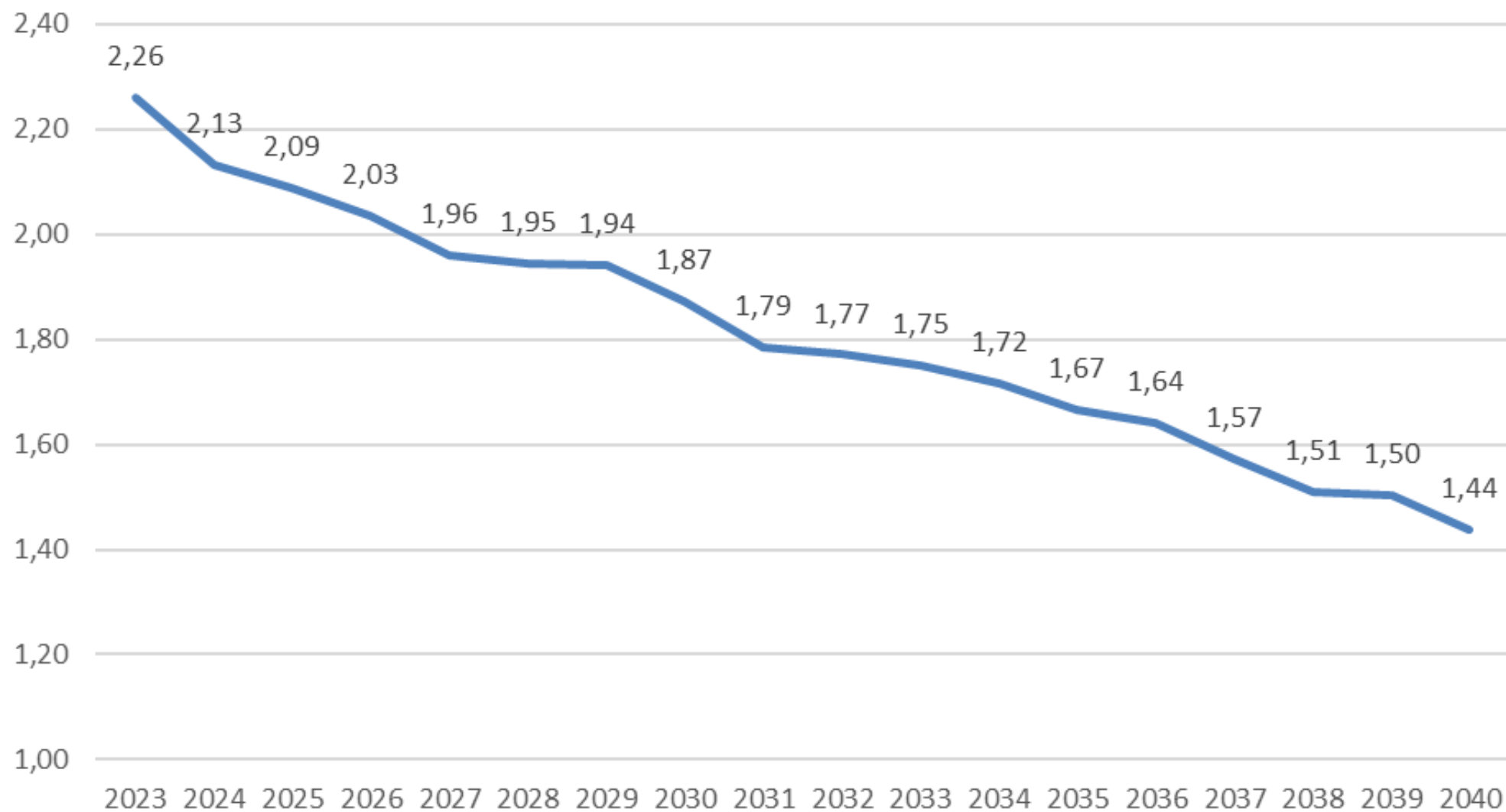
Alderbæreevne Lørenskog

(antall personer 16-66 år i forhold til antall personer 67 +)

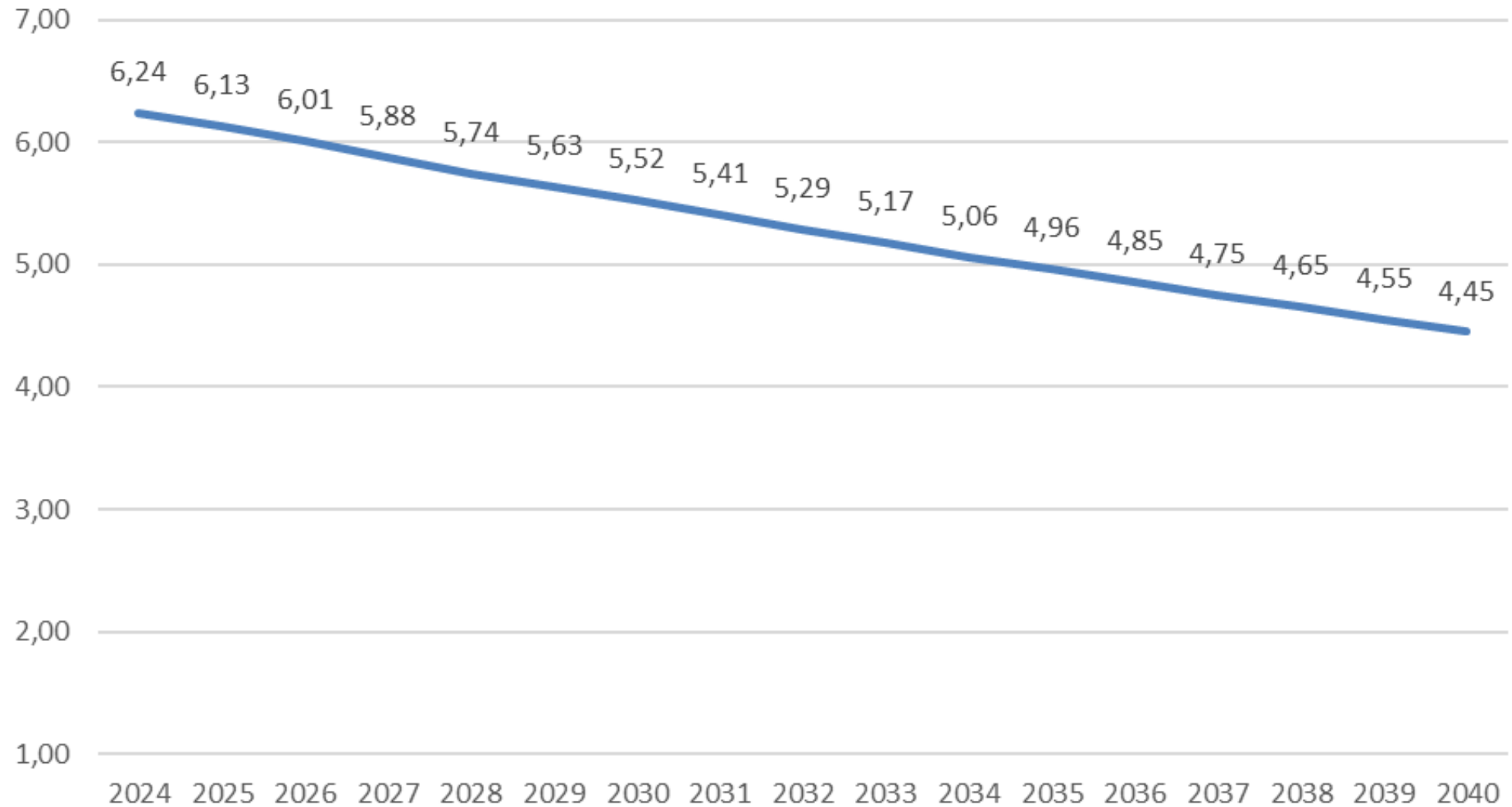
Alderbæreevne Lierne

(antall personer 16-66 år i forhold til antall personer 67 +)

Alderbæreevne Oslo

(antall personer 16-66 år i forhold til antall personer 67 +)

17% av alle 20-29 år

120 000

unge voksne

59 000 (50%) mottar trygd

60 000 (50%) mottar ingenting

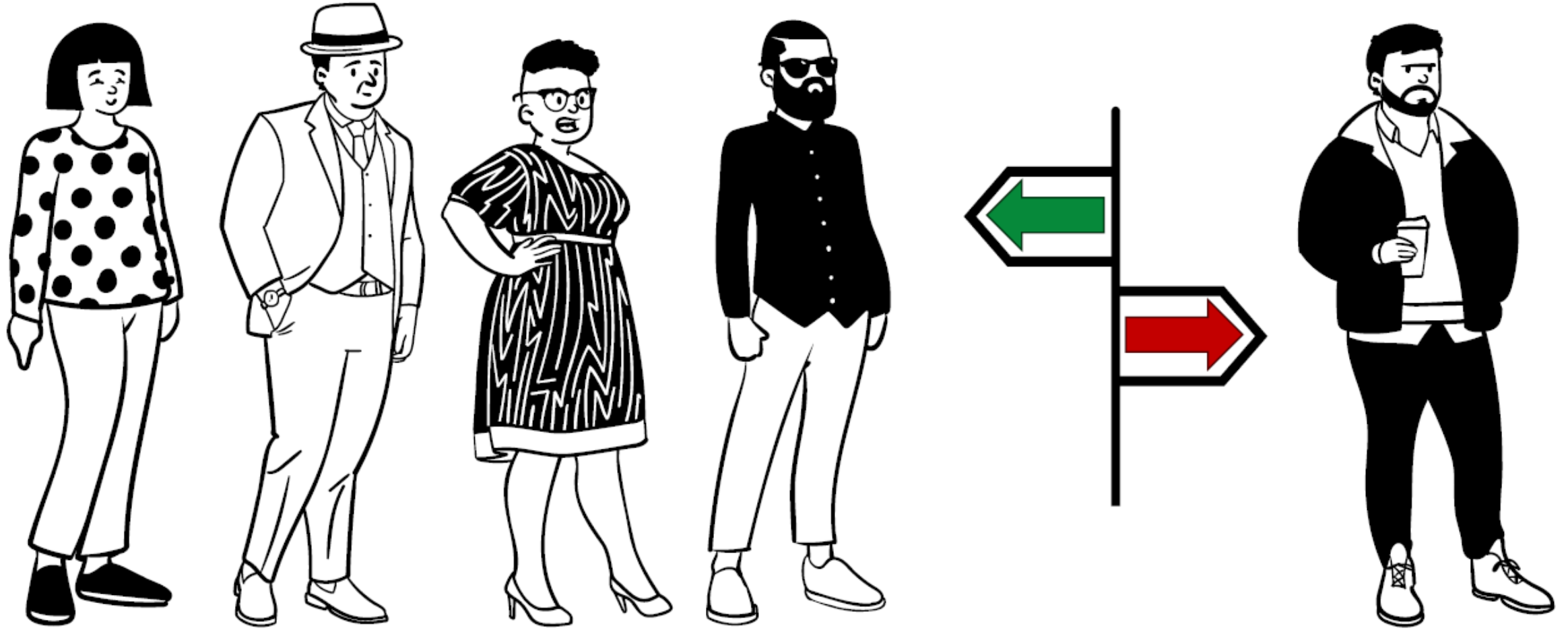
45 000 har innvandrerbakgrunn

Kun trygd (8%)

Ingenting (9%)

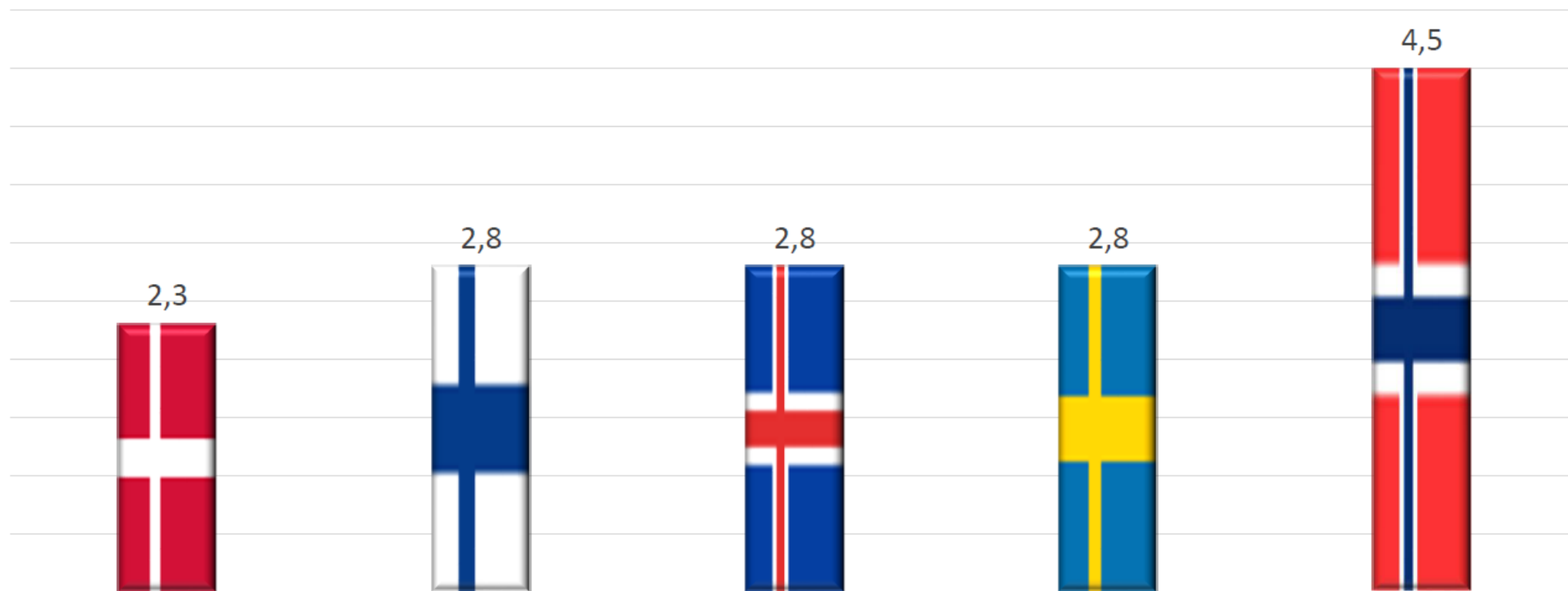
1 av 5 i yrkesaktiv alder står på utsiden av arbeidslivet vårt

= 659 000 personer

Og dessverre: ingen har høyere sykefravær enn Norge...

Sysselsatte midlertidig fraværende i hele referanseuka på grunn av sykdom i prosent av sysselsatte i alt. Personer 20-64 år. LFS/AKU. 2022

Høyeste sykefravær på 15 år:

– Dette har vi ikke råd til

Arbeidsministeren tror drastiske tiltak vil tvinge seg frem om ikke trenden snur. LO går motsatt vei, og vil gjøre det enklere å holde seg hjemme ved sykdom.

<https://www.nrk.no/norge/arbeidsminister-tonje-brenna-reagerer-pa-hoyeste-sykefravaer-pa-15-ar-1.17032297>

SSB: Norge vil mangle 28 000 sykepleiere i 2035

Eldreomsorg i utforbakke

Sommerhilsen fra en bekymret sykehjemslege.

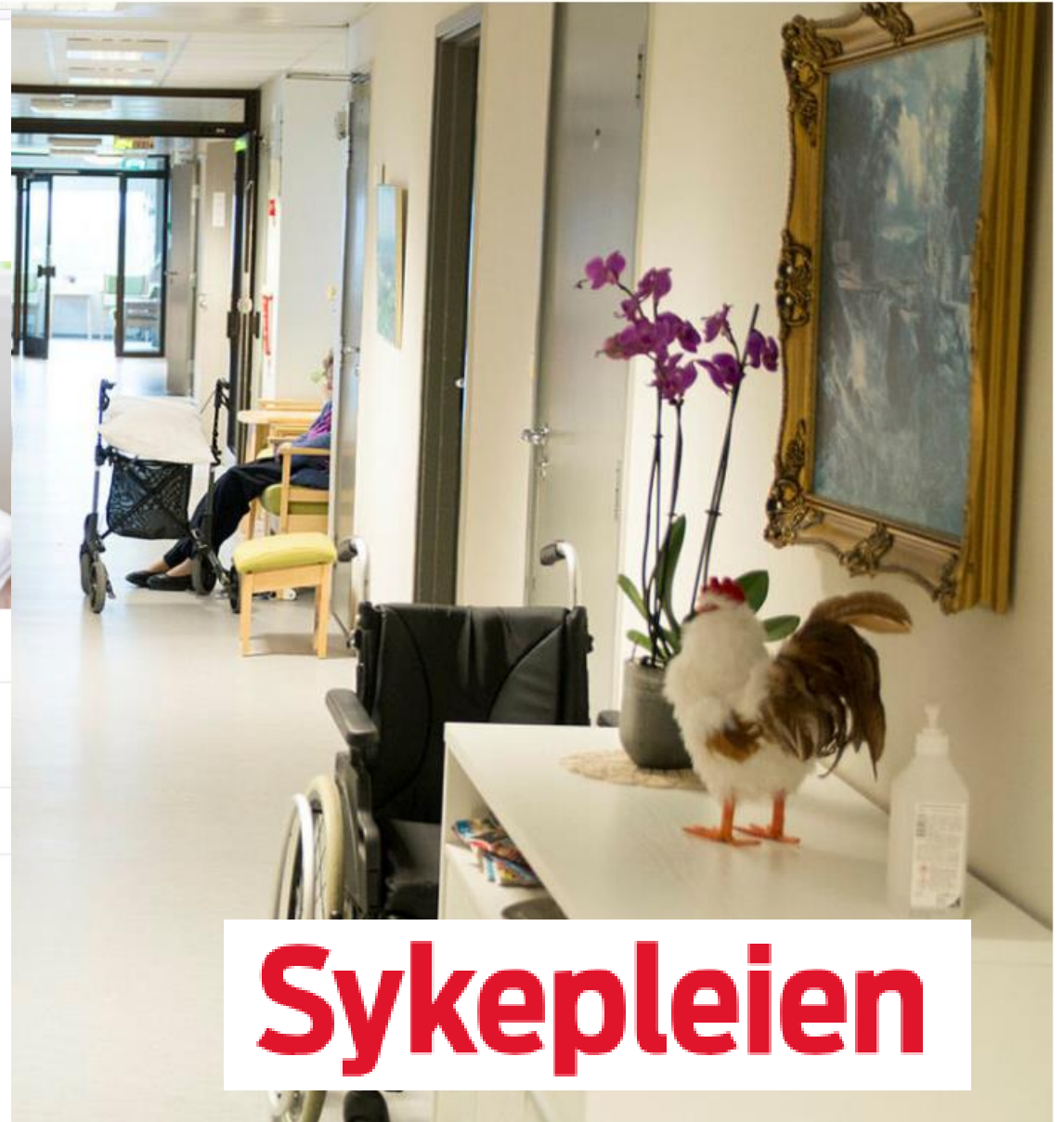
Norske sykehjem er underbemannet og k... [Vis mer](#)

Anonym
sykehjemslege

Publisert i går kl. 21:28

Hei, nye helseminister.

Hun forrige påpekte at vi kommer til å bli flere eldre på færre hender. Jeg ble ganske provosert da hun sa det, selv om hun nok har rett.

Sykepleien

Krise for lærerutdanningen i Nord-Norge

Publisert Fredag 26.01.2024 - 15:10 Oppdatert Fredag 26.01.2024 - 15:28

Faresignalene har vært mange. Nasjonalt sett har det vært en nedgang i søkertallene for ulike lærerutdanninger over flere år. I Nord-Norge er situasjonen kritisk.

Selv går jeg andreåret på lærerutdanningen for 5.—10. trinn ved UiT Norges arktiske universitet, i Tromsø. **Av 80 studieplasser er vi 25 studenter. På førsteåret går det er i skrivende stund 18 studenter. Det vil si at av til sammen 160 studieplasser, er det bare 43 som er fylt opp.** Hvor mange av oss som fullfører mastergraden, og får jobb i Nord-Norge, er høyst usikkert. Sannsynligvis vil det ikke gjelde alle.

- Grunnskolelærer Levanger (campus) 1-7: 30 plasser – 18 søkere førstevalg
- Grunnskolelærer Nesna (samling) 1-7: 30 plasser – 32 søkere førstevalg
- Grunnskolelærer Bodø 5-10 (samling) 20 plasser – 35 søkere førstevalg
- Grunnskolelærer Levanger (campus) 5-10: 40 plasser – 18 søkere førstevalg
- Grunnskolelærer Nesna 5-10 (samling) 20 plasser – 23 søkere førstevalg
- Samlet: 170 plasser – 156 søkere førstevalg.

Søketallene til lærerutdanning stuper: – Stor bekymring

Lytt til saken • 5 minutter

1X

Antallet som søker på lærerutdanning er nær halvert på ti år. – Dramatisk, sier Utdanningsforbundet. – Stor bekymring, sier statsråden.

Lave søkertall: – Må få flere inn i dette viktige yrket

Adresseavisen

Nadia (14) ansatt for å løse krise i barnehagen

<https://www.nrk.no/buskerud/nore-barnehage-har-ansatt-ungdommer-for-a-leke-med-barna-pa-ettermiddagen-1.17056600>

Har ansatt ungdom i barnehagen: – I verste fall måtte vi ha kuttet ned på åpningstiden

Det er mangel på ansatte i norske barnehager.

«Foreldreopprøret 2024» slår alarm. Men i Nore barnehage ble «lekeressurser» løsningen på tynn bemanning og en hektisk hverdag.

Lokker sykepleiere med 200.000 mer i lønn

Distriktskommunen Røyrvik sliter med å skaffe helsepersonell, og har enorme utgifter til vikarbyrå. Nå jekker de opp lønna i hundretusenklassen.

En del av det er å gi sykepleiere et lønnsløft på 200.000 kroner. For helsefagarbeidere øker de lønna med 100.000.

Reitan forklarer at kommunen betaler 1,6 millioner per sykepleier når de leier inn. For en helsefagarbeider er det snakk om nesten 1,3 millioner.

STORE UNDERSKUDD: I Røyrvik har de store underskudd, og mye av pengene går til vikarbyrå.

FOTO: DAN ROBERT LARSEN / NRK

✉ Lena Erikke Hatland
Journalist

✉ Håvard Grønli
Journalist

Publisert i dag kl. 05:25

https://www.nrk.no/trondelag/royrvik-i-trondelag-sliter-med-a-skaffe-helsepersonell-_oker-lonna-i-hundretusenklassen-1.17066809

Kommunal Rapport

Kommunene brukte minst 1,9 milliarder kroner på helsevikarer

Med 311,7 millioner kroner i inntekt fra kommuner er Ecura Care AS den største leverandøren av vikarer til pleie og omsorg. – Vi redder liv, sier daglig leder Petter Nyhagen i Ecura Care.

BERIT ALMENDINGEN
480 33 259

HANNE WIEN
995 15 493

ROBERT FAULI
974 08 212

Norske kommuner brukte minst 1.916.723.163 kroner på helsevikarer fra vikarbyråer i 2023, ifølge de foreløpige tallene fra leverandørdatabasen til Kommunal Rapport. Tallene gjelder vikarer til institusjoner og hjemmetjeneste og selskaper som opererte i Norge i 2023.

MER OM

› NYHETER | HELSE

– Oslo trenger ikke fortelle oss hva vi skal gjøre

Legeforeningen vil utrede avvikling av Helseplattformen

Her er kommunene på vikartoppen

MEST LEST

Siste døgnet

› NYHETER

Anmelder ansatt og folkevalgt for vedvarende underslag i 13 år

Her er kommunene på vikartoppen

Røyrvik, Hol, Vevelstad og Hamarøy brukte mest per innbygger på helsevikarer fra bemanningsbyråer i fjor. – Vi er fanget i vikarbyråspiralen, sier kommunalsjef.

BERIT ALMENDINGEN
480 33 259

HANNE WIEN
995 15 493

ROBERT FAULI
974 08 212

– Vi har rekrutteringsutfordringer. Vi har ved flere anledninger forsøkt å lyse ut stillinger, men får ikke nok søkere, sier kommunalsjef for oppvekst og helse, Milda Svestad, i Røyrvik kommune.

Røyrvik i Trøndelag brukte mest per innbygger på helsevikarer fra bemanningsbyråer i fjor. Det viser de foreløpige tallene fra Leverandørdatabasen til Kommunal Rapport.

51 millioner kroner i Hol

Hol ligger som nummer to når det gjelder utgifter per innbygger på vikarbyråer innen helse. Kommunen med 4.500 innbyggere betalte hele 51 millioner kroner til vikarbyråer i fjor. Det er 11.399 kroner per innbygger.

Behov for omstilling?

Kommunal Rapport

På kommunehøring i Stortinget

I løpet av de nærmeste ukene legger Stortinget føringer for størrelsen på og fordelingen av kommune-kronene for neste år.

KS-delegasjonen, med områdedirektør **Helge Eide** i spissen, innledet høringen. Eide kunne fortelle at tre av fire kommuner ligger an til et merforbruk i år. Størst er merforbruket innen pleie- og omsorg.

Tertialrapportering per 30.04.2024
Stavanger kommune

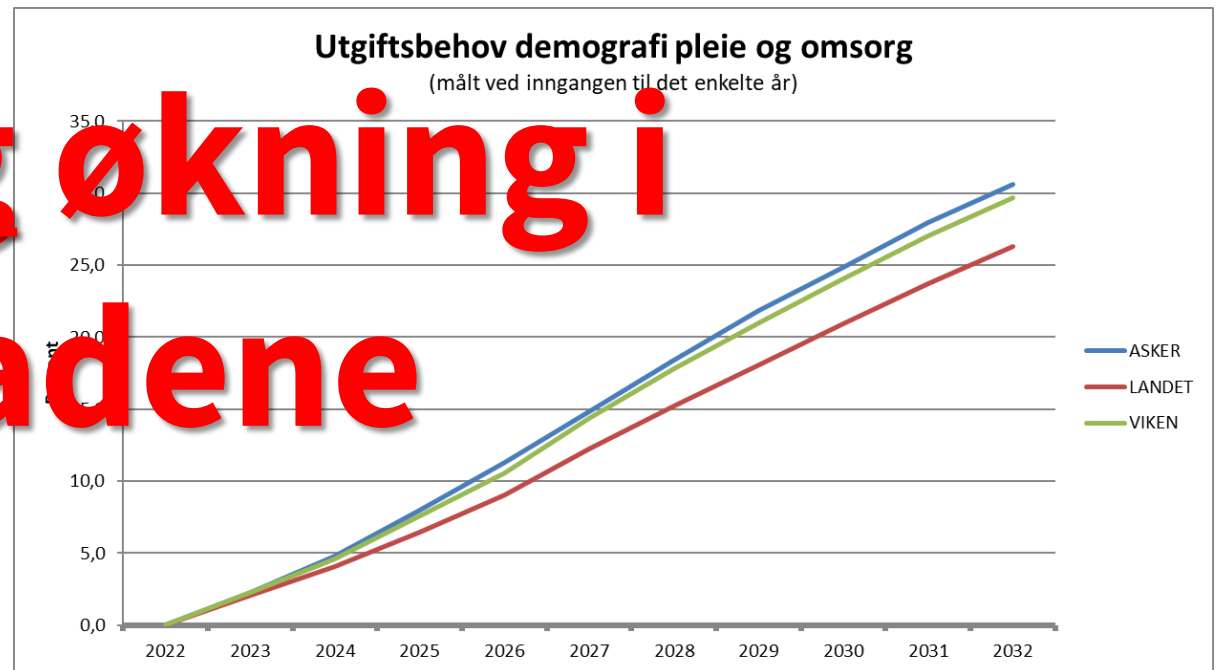
Sammendrag

Stavanger kommune sin økonomi står under press. Samlet har tjenesteområdene et merforbruk per 30. april på kr 135 mill., noe som utgjør 3,6 prosent over vedtatt budsjett. Inntektene øker ikke som forutsatt og avviksprognoen for året viser et merforbruk på kr 442 mill. dersom det ikke gjennomføres kostnadsreducerende tiltak.

Hva blir konsekvensen av dette for driftsbudsjettet? (økte lønnskostnader, overtid, vikarbyrå, etc)

**En kraftig økning i
kostnadene**

Paradigmeskifte;
Vi må ta struktur- og samarbeidsdebattene ut i fra hva vi får tak i av kvalifisert personell – ikke hva vi har råd til

Slår alarm om barnehagekrise: Få fagfolk, høyt sykefravær og mangel på vikarer

De minste, mest avsideliggende kommunene vil få store utfordringer for å kunne opprettholde dagens tjenesten i eksempel eldreomsorgen, spås det i Perspektivmeldingen 2021.

Illustra

› PUBLISERT 14.02.2021 19:39

Perspektivmeldingen: Store utfordringer for de minste kommunene

Den mye omtalte eldrebølgen vil stille særlig de minste og minst sentrale kommunene foran store

› PUBLISERT 15.08.2023 08:26

Stadig vanskeligere å rekruttere ansatte til kommunene

Behovet for flere kompetente ansatte i kommunesektoren øker raskere enn tilgangen på arbeidskraft. Spesielt utfordrende er det å finne folk i helsesektoren.

› PUBLISERT 11.02.2021 13:45

Perspektivmeldingen: Opp mot én av tre må jobbe i helse og omsorg i 2060

Behovet for arbeidskraft i helse og omsorg kan vokse med nesten 260.000 årsverk fram mot 2060.

NTB

Det er i regjeringens nye perspektivmelding det økte behovet kommer fram.

Perspektivmeldingen legges fram fredag, men finansminister Jan Tore Sanner (H) deler allerede nå noen av hovedfunnene med NTB:

- Hvis det legges til grunn en liten forbedring i kvaliteten i årene som kommer, vil det ifølge framskrivninger fra

MER OM

› NYHETER

Miljøministeren vurderer å åpne lommeboka

Barnevernet begikk grove brudd – Oslo kommune likevel frifunnet

Nå vil KS følge lov om offentlige anskaffelser

NYHETER

ASKER

SKOLE

ØKONOMI

POLITIKK

Mener tallene ikke kan stemme: – Legger Asker ned skoler i affekt?

Det kommunen vil spare på å legge ned fire skoler vil i realiteten bli mindre enn det kommunedirektøren påstår, sier Børre Holen som er leder for Utdanningsforbundet Asker. Foto: Knut Bjerke

Konklusjon:

**Kommune-Norge må
omstille kraftig de neste
årene for å møte fremtiden**

Drivkrefter som utfordrer bærekraften i kommune-Norge?

Demografi – flere eldre – færre barn og unge

Mangel på arbeidskraft og kompetanse

Økonomisk handlingsrom – strekk i laget

Hva er økonomistyring?

”**Økonomistyring** er den prosessen som skal sikre at ressursene er anskaffet og disponert effektivt i arbeidet med å nå virksomhetens mål”

Hva er et «budsjett»?

En plan for hvordan forventede inntekter og
utgifter skal disponeres

Noen sentrale begreper

- Budsjett (Reguleres av kommuneloven)
 - En bindende plan for hvordan forventede inntekter og utgifter skal disponeres

§ 14-5. Årsbudsjettets bindende virkning. Budsjettstyring

Årsbudsjettet er bindende for kommunestyret, fylkestinget og underordnede organer. Første punktum er ikke til hinder for at kommunestyret eller fylkestinget kan gi et underordnet organ myndighet til å avgjøre at deler av en bevilgning i driftsbudsjettet skal benyttes til å finansiere utgifter i investeringsregnskapet. Første punktum gjelder ikke for utbetalinger som kommunen eller fylkeskommunen har en rettslig plikt til å foreta.

Hovedtallene i budsjettforslaget

Føringer fra sentrale myndigheter

Regjeringens forslag til statsbudsjett legger føringer på kommunenes rammebetingelser. Både for de økonomiske rammene og for enkeltelementer/satsinger regjeringen legger opp til. Det er høy aktivitet i norsk økonomi, med rekordmange i jobb. Samtidig har det vært høy prisvekst og økt rente er et av virkemidlene for å bremse inflasjonen. Både privat- og kommuneøkonomien har vært under press med kostnadsvekst høyere enn vekst i inntekter.

Deflator

Pris- og lønnsvekst for kommunesektoren for 2024 er anslått til 4,3 %. Dekomponering og vektig følger av tabellen under:

Rammeoversikt

- Hva som kan flyttet av midler innenfor rammen avgjøres av delegeringsreglementet.
- Kommunen kan ikke bruke penger den ikke har!

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Rammetilskudd	-150 321	-168 055	-182 852	-187 051	-187 049	-189 397	-183 179
Inntekts- og formuesskatt	-295 743	-287 916	-288 772	-312 077	-332 181	-353 580	-376 357
Andre generelle driftsinntekter	-5 267	-2 437	-2 437	-5 106	-3 937	-3 437	-2 937
Sum generelle driftsinntekter	-451 331	-458 408	-474 061	-504 234	-523 167	-546 414	-562 473
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	387 080	443 314	470 134	482 202	478 538	476 558	475 122
Avskrivninger	24 784	24 308	24 308	25 466	25 466	25 466	25 466
Sum netto driftsutgifter	411 865	467 622	494 442	507 668	504 004	502 024	500 588
Brutto driftsresultat	-39 466	9 214	20 381	3 434	-19 163	-44 390	-61 885

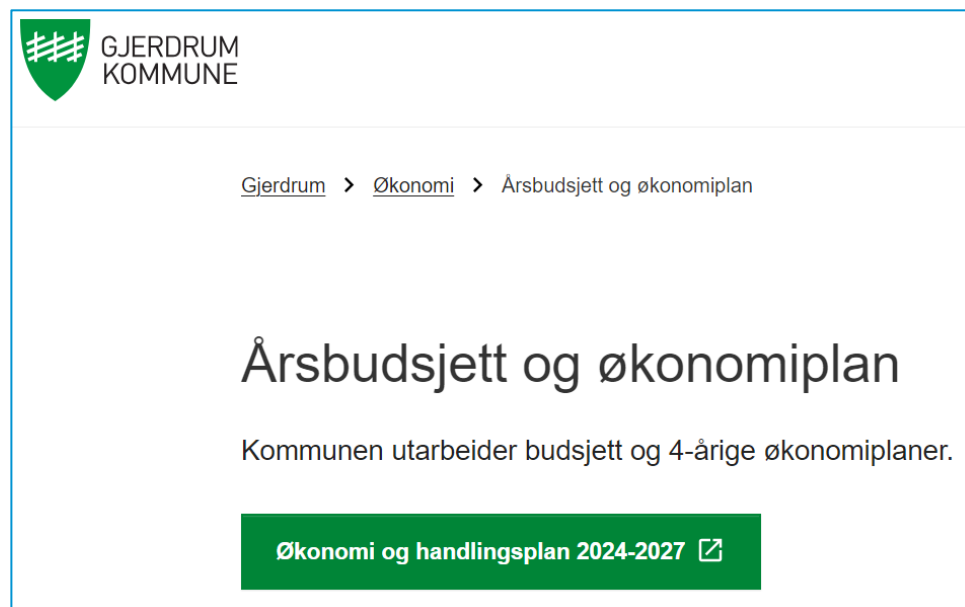
Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Sentrale inntekter og kostnader	-15 901	-929	-929	-6 496	-6 496	-6 496	-6 496
Administrasjon og styring	45 537	49 196	42 979	56 016	55 876	55 851	55 861
Oppvekst, psykisk helse og kultur	222 437	238 330	242 155	260 889	259 045	258 791	257 345
Eiendom og kommunalteknikk	45 737	39 805	53 128	42 322	42 022	42 022	42 022
Plan, oppmåling og byggesak	12 939	6 103	6 322	4 504	4 504	3 504	3 504
Samfunnsmedisin og legesenter	17 209	16 379	17 224	17 644	17 644	17 590	17 590
Helse, mestring og omsorg (HMO)	124 022	113 277	126 627	123 659	123 064	122 489	122 489
Sum bevilgninger drift, netto	451 978	462 161	487 506	498 538	495 659	493 751	492 315

Noen sentrale begreper

- Budsjett (Reguleres av kommuneloven)
 - En bindende plan for hvordan forventede inntekter og utgifter skal disponeres
- Økonomiplan (Reguleres av kommuneloven)
 - Budsjett for tre følgende år – ikke juridisk bindende men; fått forsterket fokus i ny kommunelov – Bærekraft og generasjonsansvar

The screenshot shows the official website of Gjerdrum Kommune. At the top left is the logo, which consists of a green shield with three white diagonal lines, followed by the text 'GJERDRUM KOMMUNE'. Below the logo is a breadcrumb trail: 'Gjerdrum > Økonomi > Årsbudsjett og økonomiplan'. The main heading is 'Årsbudsjett og økonomiplan'. Below this, a subtext reads: 'Kommunen utarbeider budsjett og 4-årige økonomiplaner.' At the bottom of the page is a green button with white text that says 'Økonomi og handlingsplan 2024-2027' followed by an external link icon.

Balanse, realisme, fullstendig og oversiktlig

§ 14-4. Økonomiplan og årsbudsjett

Økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer skal følges opp.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal vise kommunestyrets eller fylkestingets prioriteringer og bevilgninger og de målene og premissene som økonomiplanen og årsbudsjettet bygger på. De skal også vise utviklingen i kommunens eller fylkeskommunens økonomi og utviklingen i gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser. Vedtaket om årsbudsjett skal angi hvor mye lån som skal tas opp i budsjettåret.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige.

Økonomiplanen skal deles inn i en driftsdel og en investeringsdel. Årsbudsjettet skal deles inn i et driftsbudsjett og et investeringsbudsjett og stilles opp på samme måte som økonomiplanen.

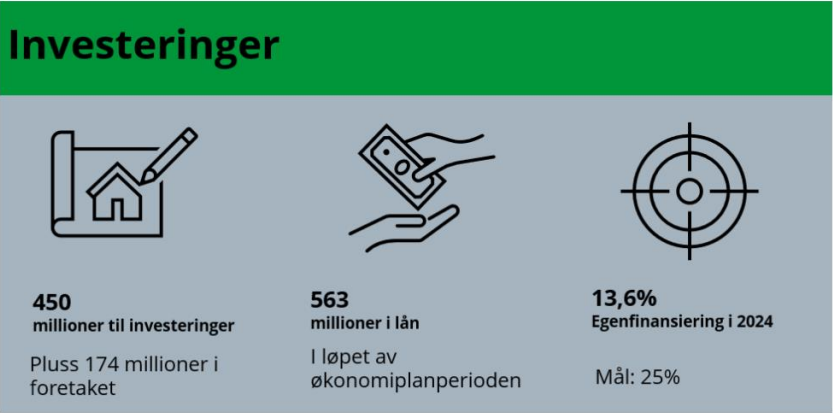
Økonomiplanen kan inngå i eller utgjøre kommuneplanens handlingsdel etter plan- og [bygningsloven § 11-1](#) fjerde ledd.

Departementet kan gi forskrift om bevilgningsoversikter, økonomiske oversikter og oversikter over utviklingen i gjeld.

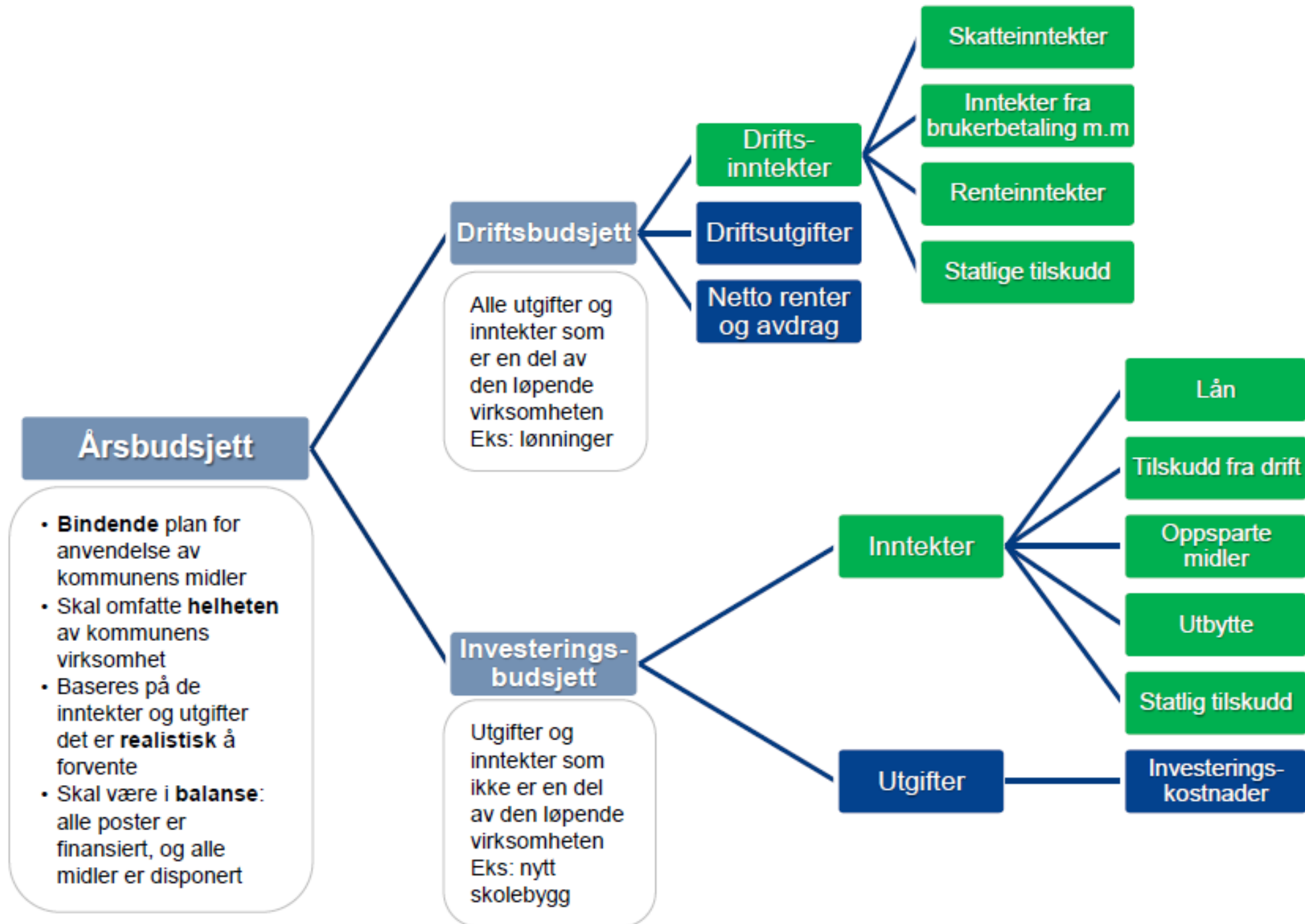
Driftsbudsjett og Investeringsbudsjett

- Driftsbudsjett
 - En plan for løpende inntekter og utgifter
- Investeringsbudsjett
 - En plan for kjøp/investering av varige driftsmidler (vanligvis) med varighet over 3 år/verdi 100 000 – Typisk realkapital – bygg, biler, veier, etc.

Investeringer i økonomiplanen

Investeringer					
Beløp i 1000					
Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum
	2024	2025	2026	2027	2024-27
Nittedal kommune					
Egenkapitalinnskudd KLP	3 500	3 500	3 500	3 500	14 000
Gaustadgata bru	500	0	0	0	500
Inventar - Storkjøkken	1 100	0	0	0	1 100
Overtagelse/rehabilitering av Høldippelen	40 375	20 375	0	0	60 750
Rygga bru	0	11 500	0	0	11 500
Sykehjem Døli	5 000	0	0	0	5 000
Trafikksikkerhetstiltak	2 500	0	0	0	2 500
Utlån Nittedal-eiendom KF	17 600	66 400	40 000	14 800	138 800
Utskiftningsplan biler og maskiner - Samferdsel	5 313	1 875	1 875	1 875	10 938

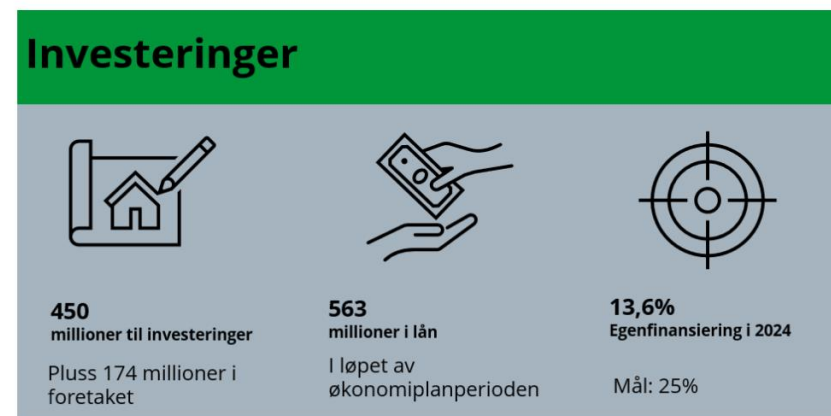

Driftsbudsjett og Investeringsbudsjett

- Driftsbudsjett
 - En plan for løpende inntekter og utgifter
- Investeringsbudsjett
 - En plan for kjøp/investering av varige driftsmidler (vanligvis) med varighet over 3 år/verdi 100 000 – Typisk realkapital – bygg, biler, veier, etc.

- NB:
 - Investeringsbudsjettet er ikke «andre penger» – økning av investeringsbudsjettet må finansieres med økte kostnader/reduerte rammer på driftsbudsjettet

Investeringer i økonomiplanen

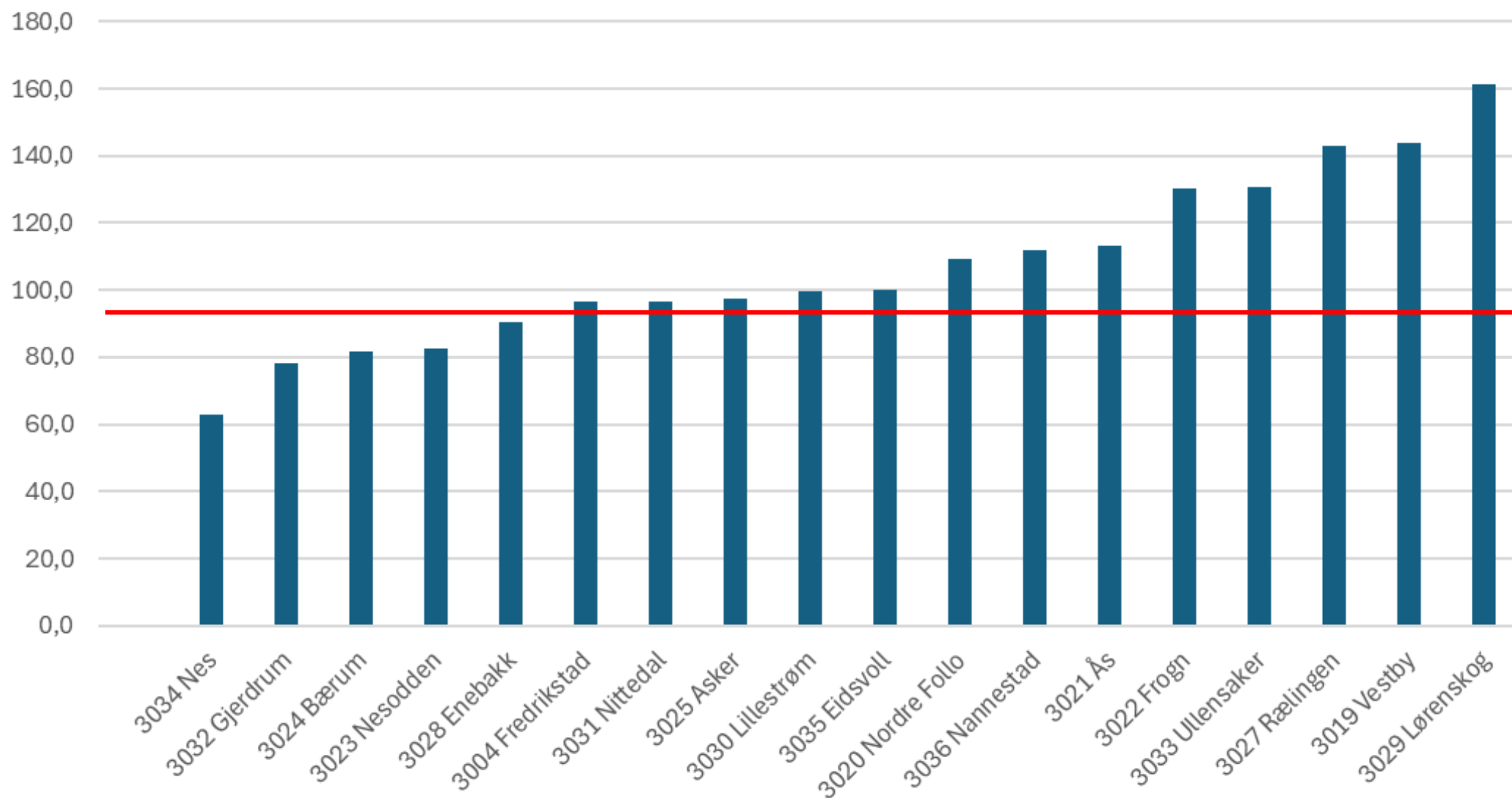

Investeringer

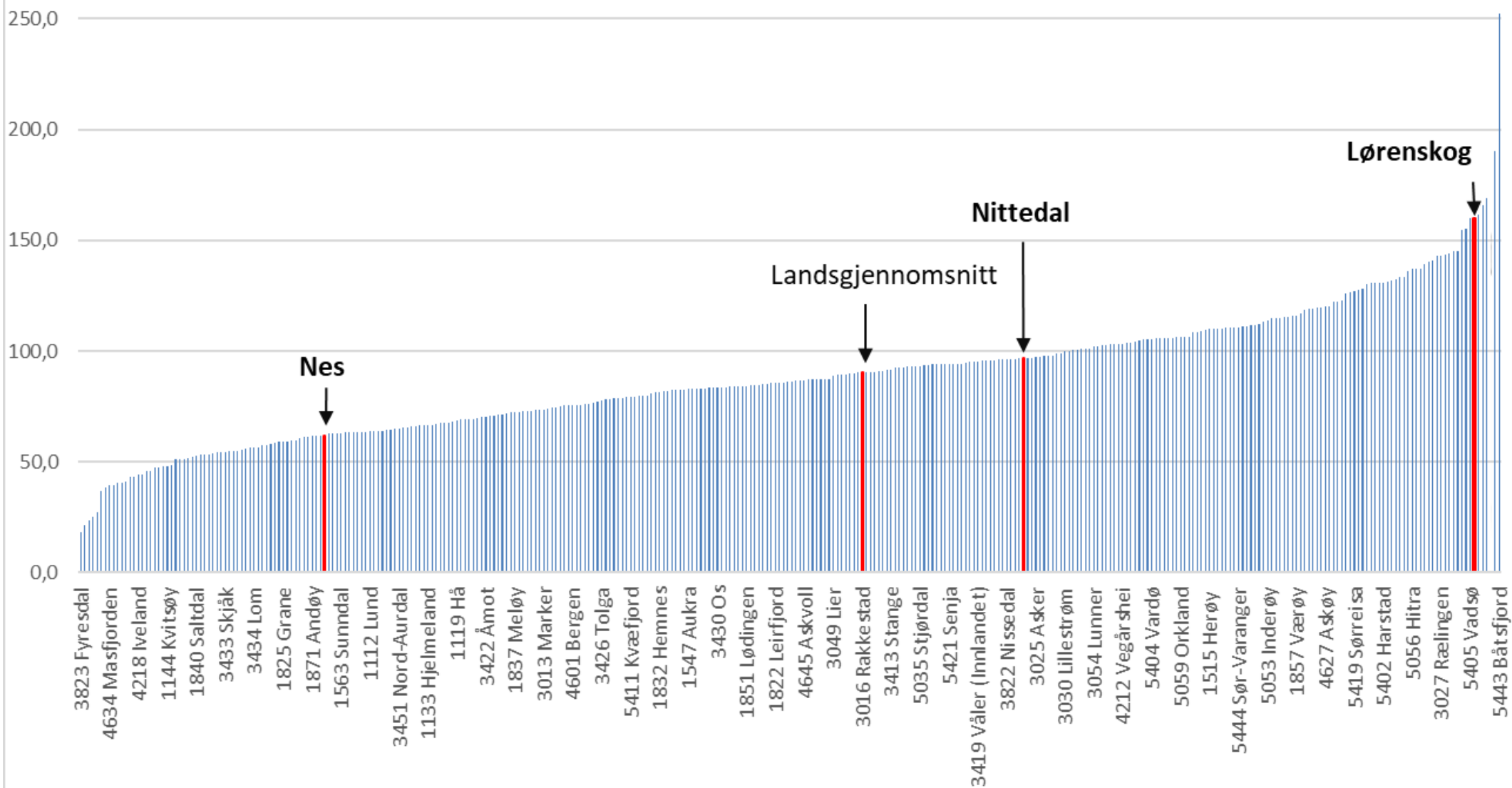
Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum
	2024	2025	2026	2027	2024-27
Nittedal kommune					
Egenkapitalinnskudd KLP	3 500	3 500	3 500	3 500	14 000
Gaustadgata bru	500	0	0	0	500
Inventar - Storkjøkken	1 100	0	0	0	1 100
Overtagelse/rehabilitering av Høldippelen	40 375	20 375	0	0	60 750
Rygga bru	0	11 500	0	0	11 500
Sykehjem Døli	5 000	0	0	0	5 000
Trafikksikkerhetstiltak	2 500	0	0	0	2 500
Utlån Nittedal-eiendom KF	17 600	66 400	40 000	14 800	138 800
Utskiftningsplan biler og maskiner - Samferdsel	5 313	1 875	1 875	1 875	10 938

Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter - Akershus

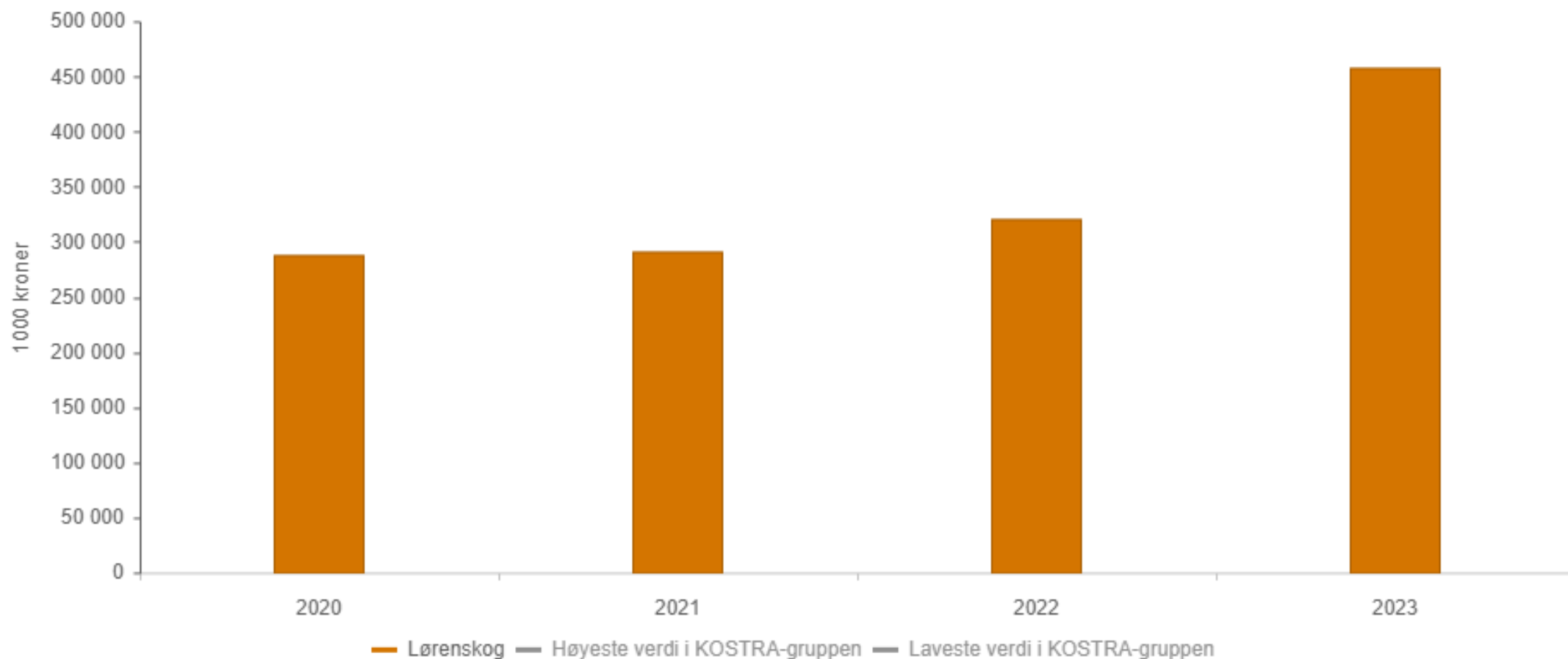

Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter - 2023

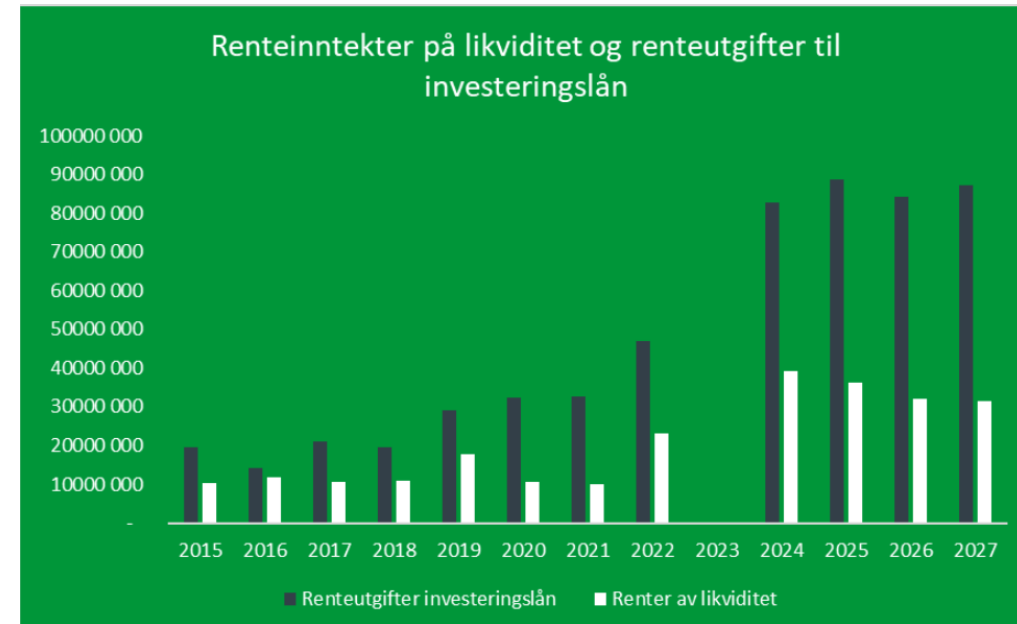
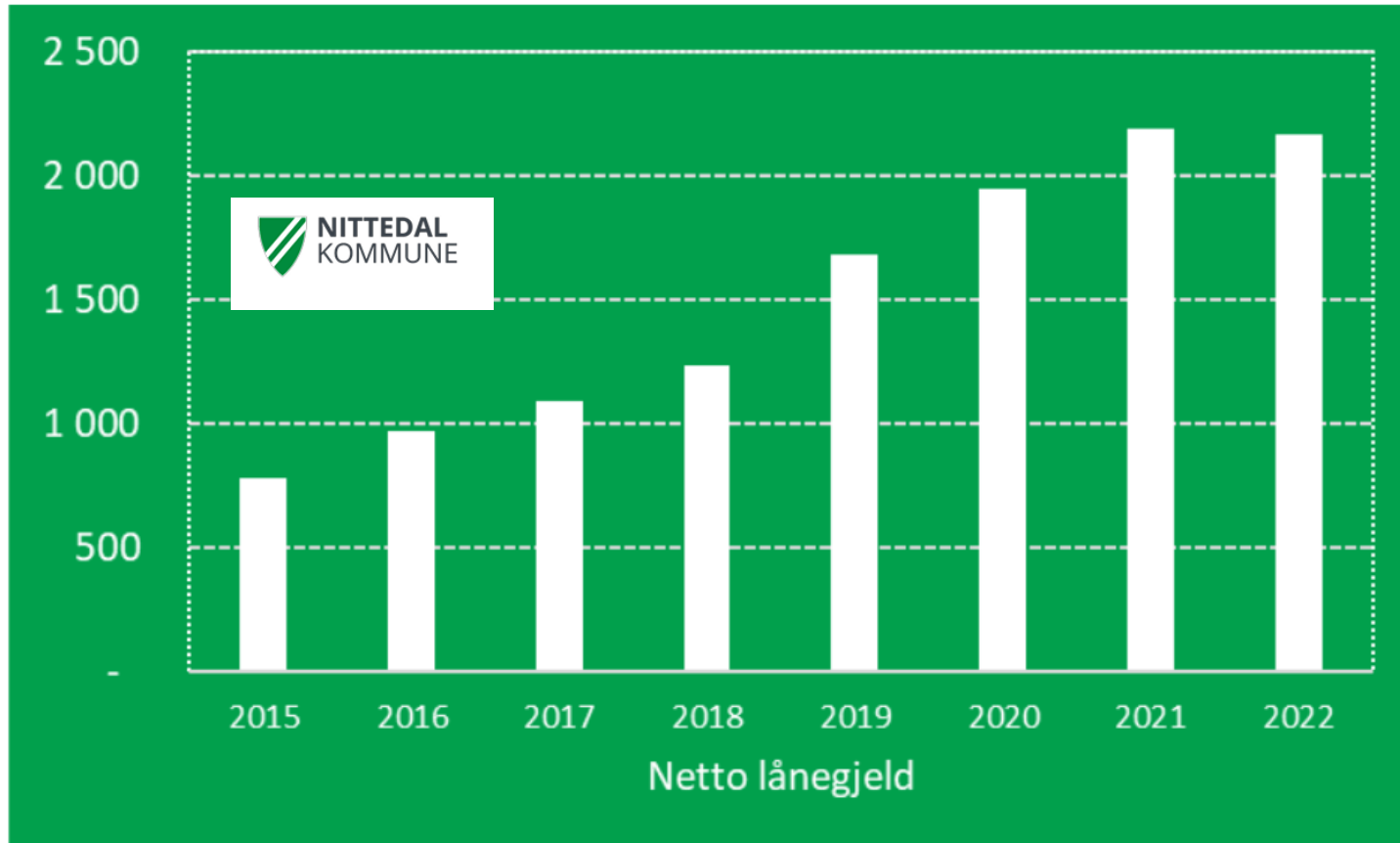
Netto finansutgifter (E) Beløp (1000 kr)

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

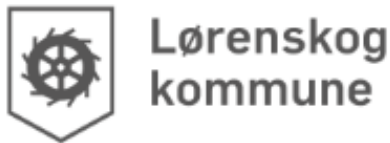

	2020	2021	2022	2023
Lørenskog	288 479	291 288	321 639	457 498

Rente- og avdragene øker

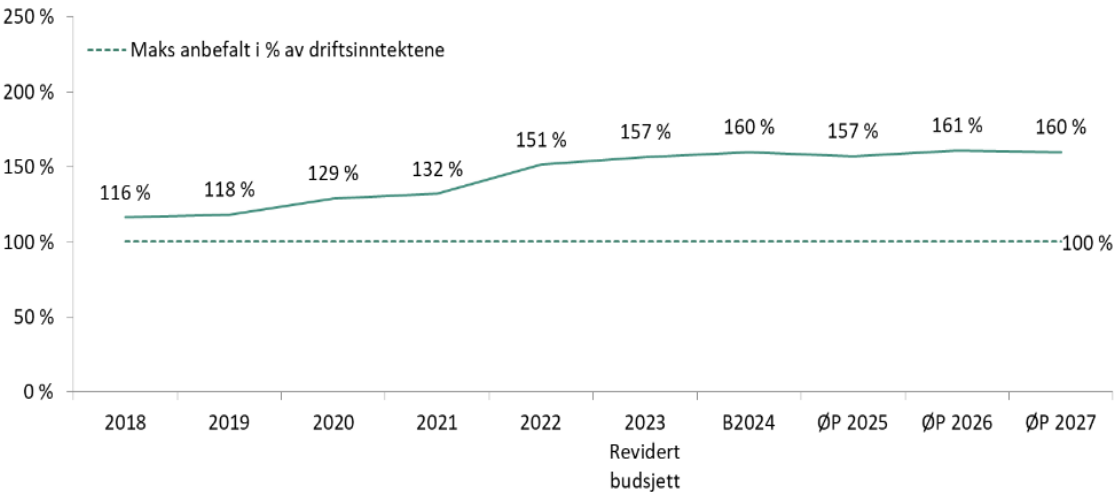

Rente- og avdragene øker

Handlingsregel 2 - gjeld

Kommunens netto gjeld målt i prosent av kommunens samlede driftsinntekter skal reduseres.

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Økonomiplan				
		2023	2024	2025	2026	2027
Avdrag på lån	170 528	218 000	211 000	217 973	221 947	233 920
Renteutgifter	146 769	247 300	292 300	293 260	286 232	292 201
Renteinntekter	-26 926	-28 000	-42 000	-38 000	-36 000	-35 000
Startlån - renteutgifter	5 715	10 500	14 000	13 000	12 000	12 000
Startlån - renteinntekter	-7 830	-10 500	-14 000	-13 000	-12 000	-12 000
Netto finansinntekter/finansutgifter	288 255	437 300	461 300	473 233	472 179	491 121
Finansutgifter i tjenesteområdene	182	-430	-430	-430	-430	-430
Totale finansutgifter	288 437	436 870	460 870	472 803	471 749	490 691

Vestland Snakk med oss Vestlandsrevyen

Over halvparten av norske kommunar i pengetrøbbel: – Har gått rett i luksusfella

Håvard Moe er reisande i skulekutt og tronge tider, og aldri har han hatt meir å gjera. For no er situasjonen kritisk.

Håvard Moe reiser rundt i alle landets kommunar og fortel om den økonomiske stoda.

FOTO: OLAV RØLI / NRK

Olav Røli
Journalist

Vi rapporterer frå Sveio

Publisert 24. sep. kl. 20:58

NYHETER LØRENSKOG KOMMUNEØKONOMI UNDERSKUDD LÅNEGJELD

Kommunen drukner i gjeld: – Det er alvorlig

Detaljbudsjett

- Når rammen er vedtatt så fordeles pengene i et detaljbudsjett – dvs hvor mye penger skal hver enkelt skole og barnehage få
- Dette er (vanligvis) ikke politisk vedtatt og her kan kommunedirektør/kommunalsjef fordele og flytte midlene mellom de ulike avdelingene

211	Styrket tilbud førskolebarn						
101000	Fast lønn	1 280 000	287 000	362 000	362 000	362 000	362 000
105006	Andre godtgj/erkjentlighetsgaver - trekkpliktig	3 000	0	0	0	0	0
109002	Arb.givers andel KLP - pensjon	218 000	45 000	57 000	57 000	57 000	57 000
109050	Gruppelivsforsikring	2 000	0	0	0	0	0
109053	IKKE I BRUK FRA 2022 - Motkonto gruppeliv og ulykkesforsikring	-2 000	0	0	0	0	0
109900	Arbeidsgiveravgift	159 000	35 000	44 000	44 000	44 000	44 000
110000	Kontormateriell	1 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
110502	Fritt skolemateriell	0	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
111501	Matvarer til bevertning	1 000	0	0	0	0	0
115000	Opplæring, kurs (inkl. opphold, ikke reise)	2 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
116000	Kjøre- og diettgodtgjørelse - opplysningspliktig	0	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
116001	Kilometergodtgjørelse - opplysningspliktig	2 000	0	0	0	0	0
118502	Yrkesskadeforsikring	0	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
120000	Kjøp/finansiell leasing av driftsmidler (inventar og utstyr)	0	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
135001	IKT Agder driftsavtaler	1 000	0	0	0	0	0
137000	Kjøp fra andre (private)	0	700 000	1 050 000	1 050 000	1 050 000	1 050 000
137013	Driftstilskudd private barnehager - ekstra bemanning	1 015 000	0	0	0	0	0
142900	Merverdiavgift som gir rett til mva.kompensasjon IA	0	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
171000	Sykelønsrefusjon	-3 000	0	0	0	0	0
172900	Kompensasjon for merverdiavgift IA	0	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
	Netto Styrket tilbud førskolebarn	2 679 000	1 106 000	1 552 000	1 552 000	1 552 000	1 552 000

Noen sentrale begreper

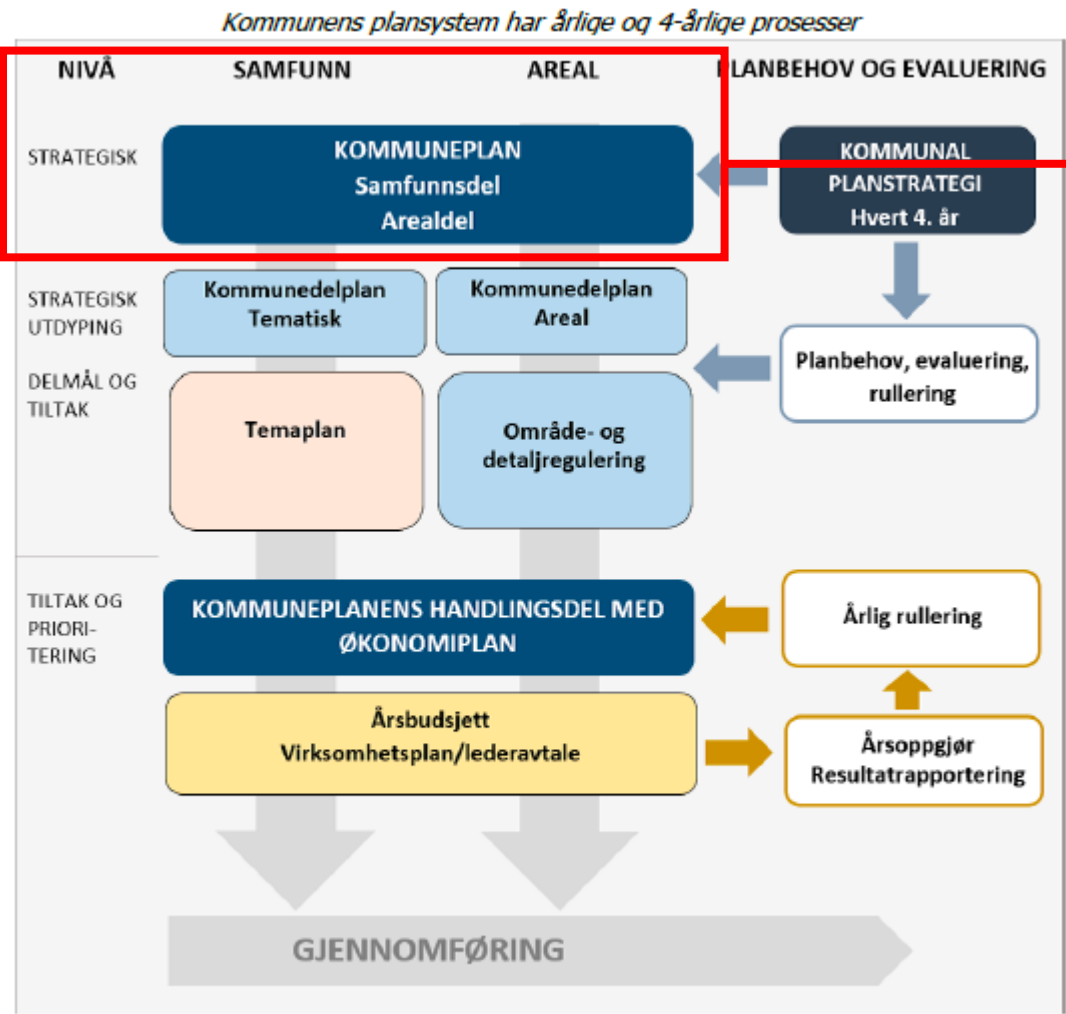
- Budsjett (Reguleres av kommuneloven)
 - En bindende plan for hvordan forventede inntekter og utgifter skal disponeres
- Økonomiplan (Reguleres av kommuneloven)
 - Budsjett for tre følgende år – ikke juridisk bindende men; fått forsterket fokus i ny kommunelov – Bærekraft og generasjonsansvar
- Handlingsplan (Reguleres av plan- og bygningsloven)
 - Handlingsdelen til kommuneplanen

Kommuneplanens handlingsdel
Budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027
Kommunestyrets vedtak, 11.12.2023 - KST 124/23

Plansystemet

Sammenheng mellom nivå i plansystemet

Handling mot klimaendringene

God helse

God utdanning

Innovasjon, digitalisering og næringsutvikling

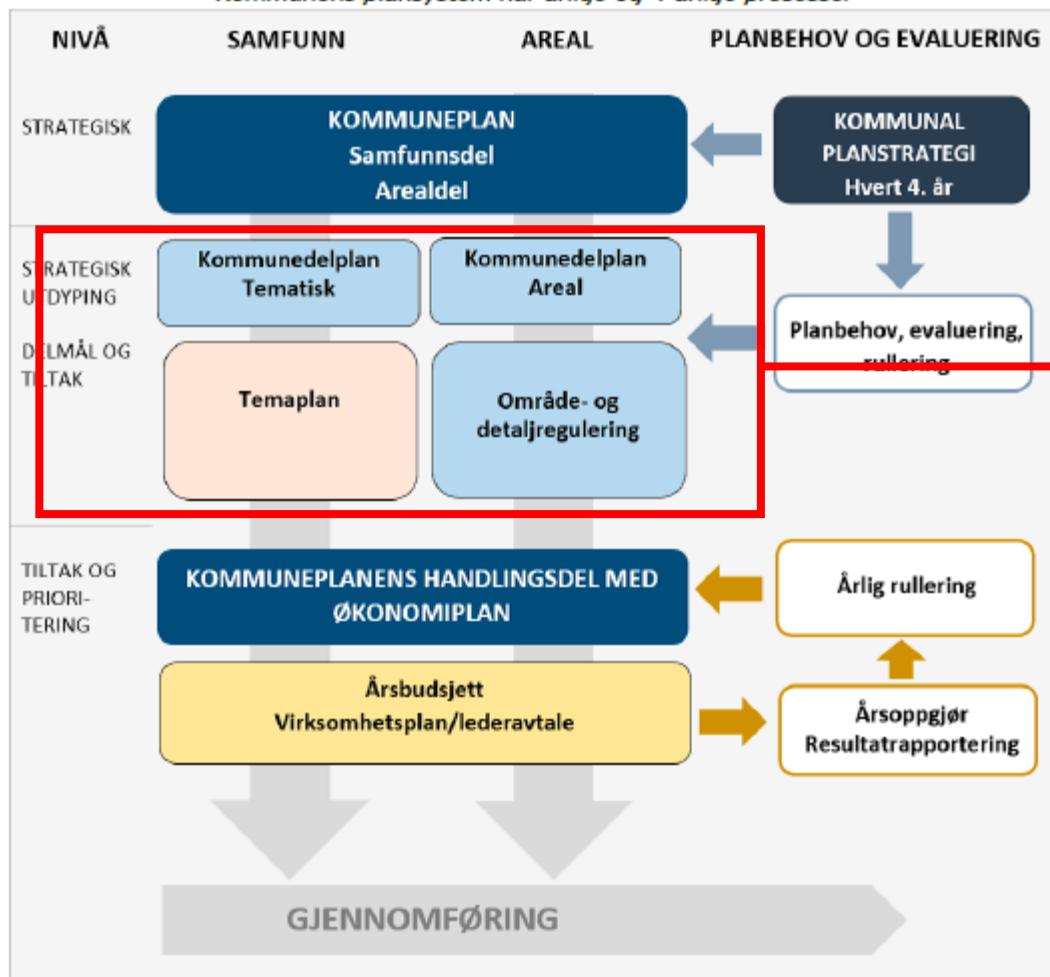
Bærekraftige byer og samfunn

Samarbeid for å nå målene

Kommunens plansystem har årlige og 4-årige prosesser

Sammenheng mellom nivå i plansystemet

Temaplan for kultur

Asker kommune ønsker å være en kommune med et rikt og levende kulturliv, med tilbud og muligheter for alle sine innbyggere.

Temaplan for fysisk aktivitet

Målet er at alle innbyggere har høy livskvalitet i hverdagen gjennom aktivitet, fellesskap og mestringsopplevelser.

Temaplan for næringsliv / Næringsplanen

"Den nye kommunen skal være ledende i landet på næringsutvikling". Dette har ligget til grunn for utarbeidelsen av næringsplan for den nye kommunen.

Temaplan for arbeidsgiverpolitikk [↗](#)

Temaplan for handling mot klimaendringene

Temaplanen "Handling mot klimaendringene" ble vedtatt av kommunestyret 15. juni 2021. Den viser retning nå og i årene som kommer.

Temaplan for medborgerskap

Formålet med temaplanen for medborgerskap, er å legge til rette for at alle målgrupper kan lære hele livet.

Temaplan for oppvekst: "Å høre til"

Temaplan for oppvekst er en strategisk plan for tjenesteområdet Oppvekst og for andre relevante tjenesteområder.

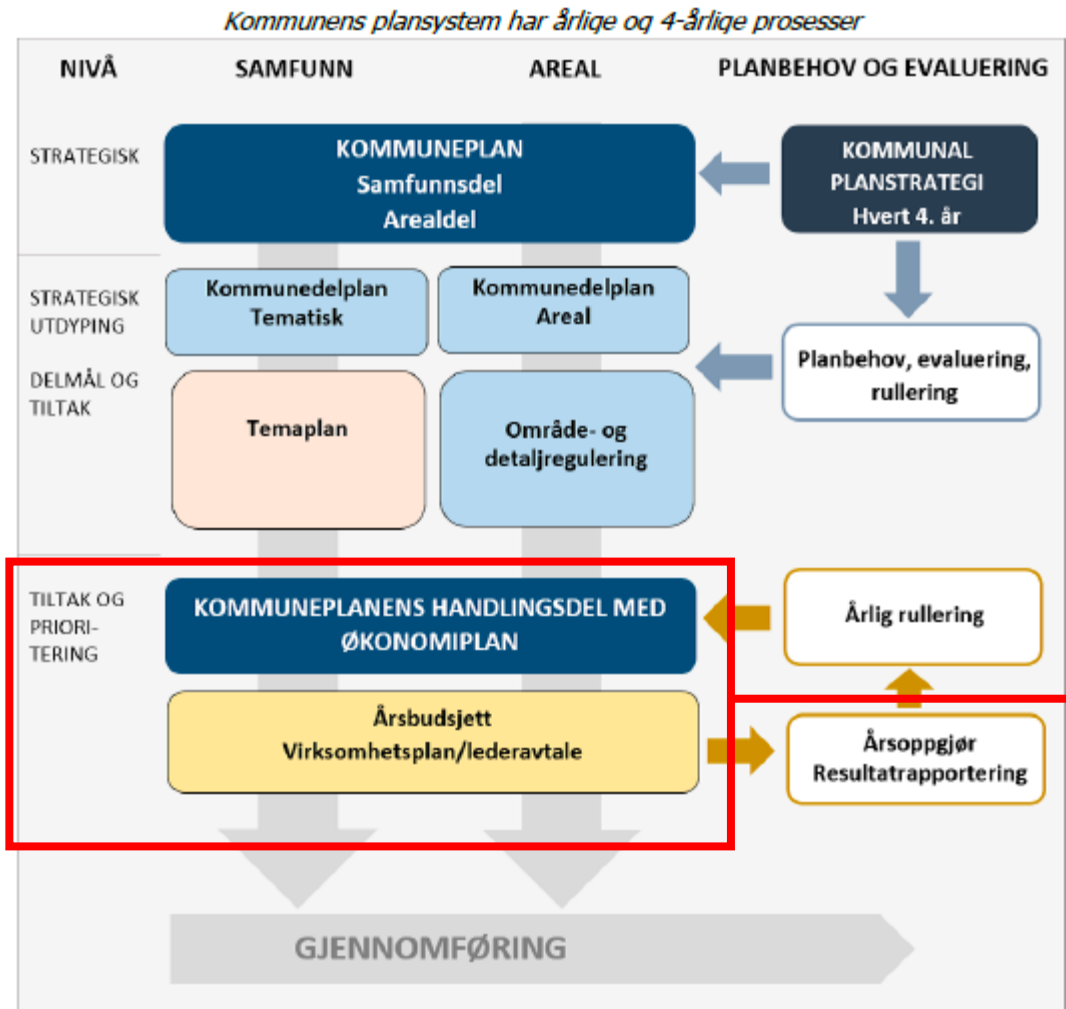
Temaplan for barnehage- og skolekapasitet

Formålet med temaplanen er å bidra til at kommunen lykkes i målsettingen om å ha "Rett bvgør - på rett sted - til rett tid".

Temaplan for vann og vannmiljø

Temaplan for vann og vannmiljø ble vedtatt av kommunestyret 8. mars 2022, og gjelder for perioden 2022-2033.

<https://www.asker.kommune.no/om-asker-kommune/styring-og-verdier/temaplaner-for-asker-kommune/>

Sammenheng mellom nivå i plansystemet

Handlingsprogram 2025-2028

Kommunedirektørens forslag

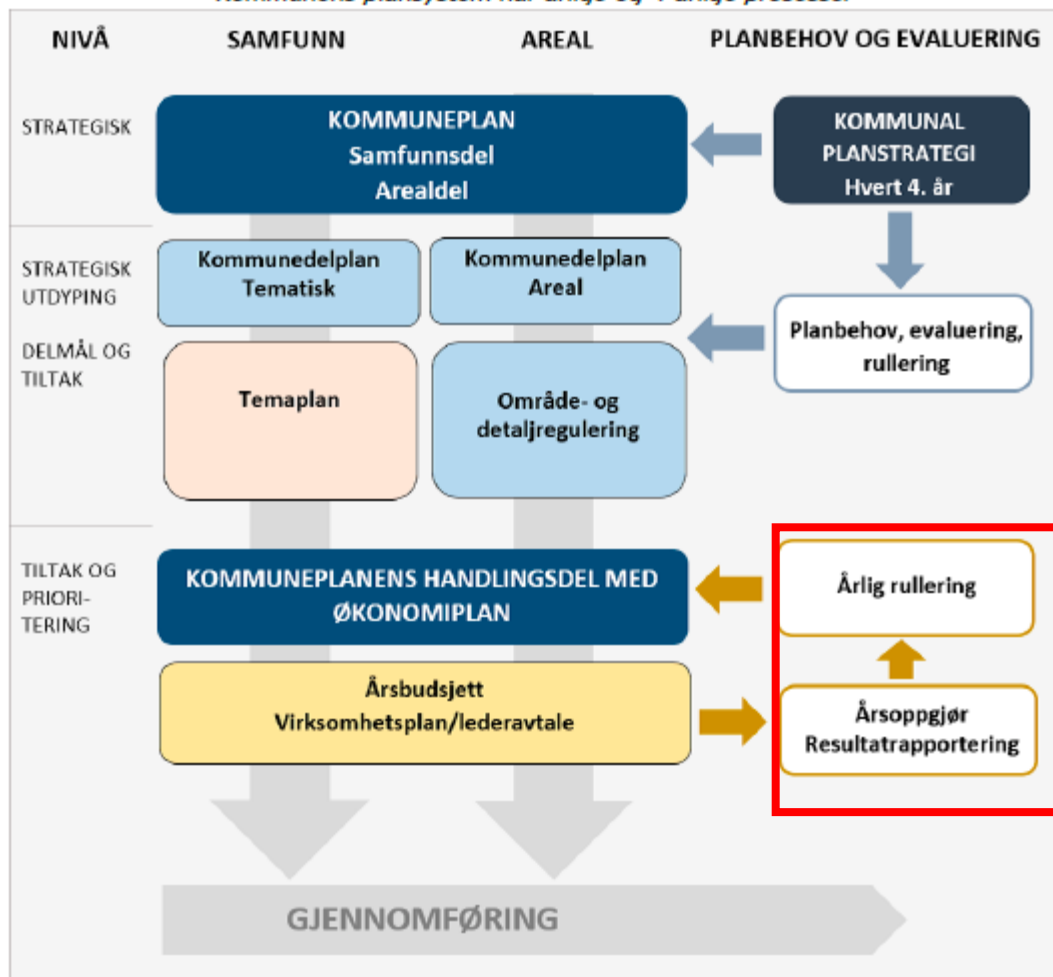

Foto: Vibeke Glosli

Satsingsområder

Økonomi	→
Medarbeidere	→
Samarbeid for å nå målene	→
Bærekraftige byer og samfunn	→
Handling mot klimaendringene	→
God helse	→
God utdanning	→

Kommunens plansystem har årlige og 4-årige prosesser

Sammenheng mellom nivå i plansystemet

Asker
kommune

Årsrapport 2023

https://pub.framsikt.net/2023/nyeasker/mr-202312-%E5rsrapport_2023/#/

Vi jobber i politisk styrte organisasjoner

- Vi jobber på oppdrag
 - Politikerne er ansvarlig og de som bestemmer
- Helhetlig virksomhetsstyring er det det sett av systematiske verktøy og metoder som vi benytter over tid for å bevege kommunen i (politisk) ønsket retning
 - Styringssystemet (herunder budsjettet) er politikernes verktøy for å styre kommunen

Det store årshjulet (makroperspektivet):

Ca 10. mai hvert år:

- **Kommuneproposisjonen** (kommer samtidig med revidert nasjonalbudsjett)
 - Gir kommunene en snikktitt i budsjettforslaget for neste år. Her legges de store rammene og 95 % av budsjettet er dermed kjent

Ca 10. oktober hvert år:

- **Statsbudsjettet**
 - Her vedtas rammen fra forslagene i kommuneproposisjonen med eventuelle endringer og politiske føringer/prioriteringer

Ca 10. november hvert år:

- **Kommunedirektørens forslag til budsjett**

Ca 10. desember

- **Kommunestyret vedtar budsjett og økonomiplan**

Hva har vi å jobbe med?

Hva driver kostnadene i en kommune?

Kostnadsdrivere i kommunal tjenesteproduksjon

Effektivitet/produktivitet

- Produktivitet – *gjøre tingene riktig*:
 - Det er alltid mulig å løpe fortere - færre ansatte pr bruker, flere saker pr ansatt, etc
- Effektivitet – *gjøre de riktige tingene riktig*:
 - jobbe smartere, egenomsorg/samskaping, ny teknologi, etc

Struktur (er svinedyrt!)

- Skolestruktur, barnehagestruktur, institusjonsstruktur, plassering av omsorgsboliger, vaktmestersentraler, pumpestasjoner, turnuser, etc

Nivå/terskel for å få tildelt tjenester

- Hvor enkel er tilgangen på hjemmetjenester, antall lærere i skolen, kulturskole, PPT, skoleskyss, snøbrøyting, brukerbetalinger, etc

Handler alt om mere penger?

Behov er ikke alltid behov...

Den vanligste misforståelsen er å tro at all etterspørsel er jobb som må utføres

Reelle behov

- Bruker stiller krav til tjenester ut fra sine behov (og rettigheter)
- Tjenesten skaper merverdi
- Innsats står i forhold til (annet) resultat

Falske behov

- Historisk leveransenivå
- Tilbudet skaper etterspørsel
- Kapasiteten skaper etterspørsel
- Etterspørsel som oppstår på grunn av at tjenestene ikke ble riktige ved første forsøk eller tar lang tid.

Er det behovet eller kapasiteten som definerer arbeidet?

Kvalitetsstandarder

Må	Bør	Kan
<i>Myndighetskrav</i>	<i>Interne krav</i>	<i>Samfunnskrav/ Brukerkrav</i>
Lov	Faglig/Etisk standard	Tilleggstjenester

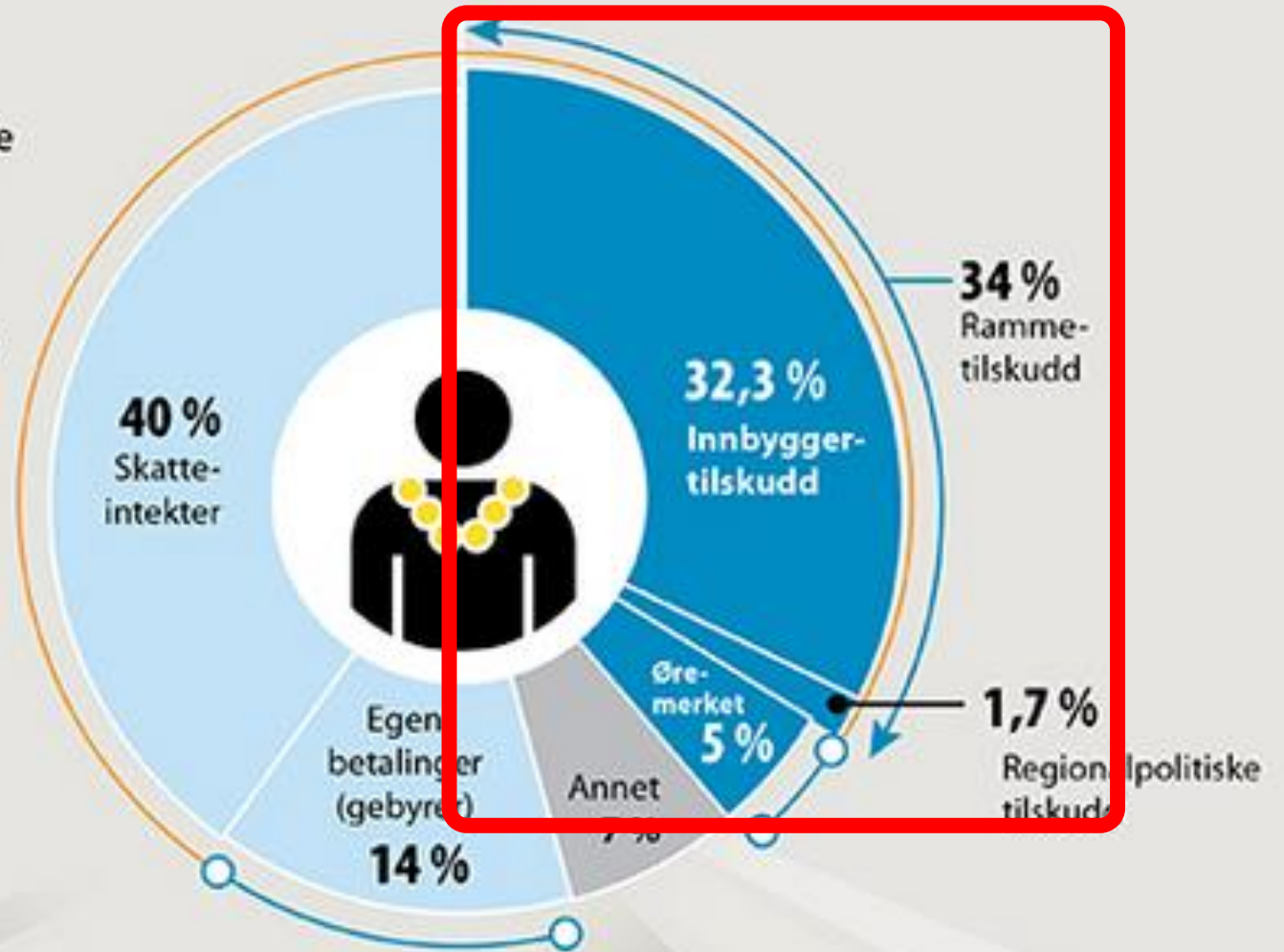
Inntektssystemet

Slik får kommunene inntektene sine

FRIE INNTEKTER er midler kommunene fritt kan disponere uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regler.

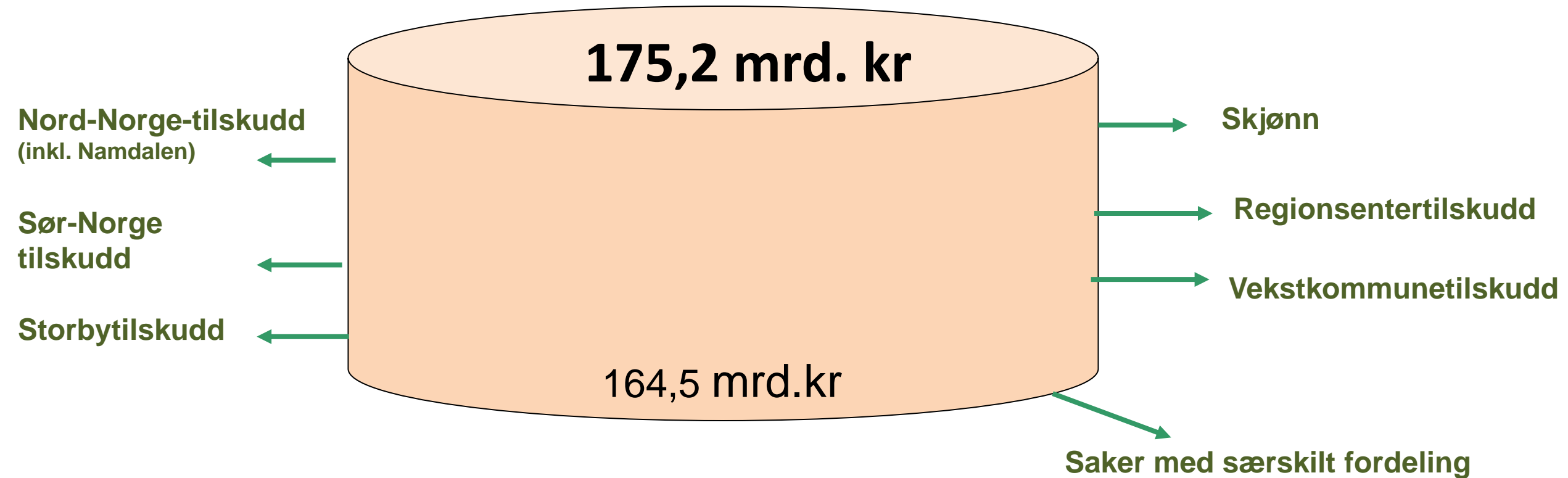
RAMMETILSKUDET er penger som fordeles fra staten til kommunene.

- Fra innbyggerene
- Fra staten
- Frie inntekter
- Bundet

Rammetilskudd til kommunene 2024

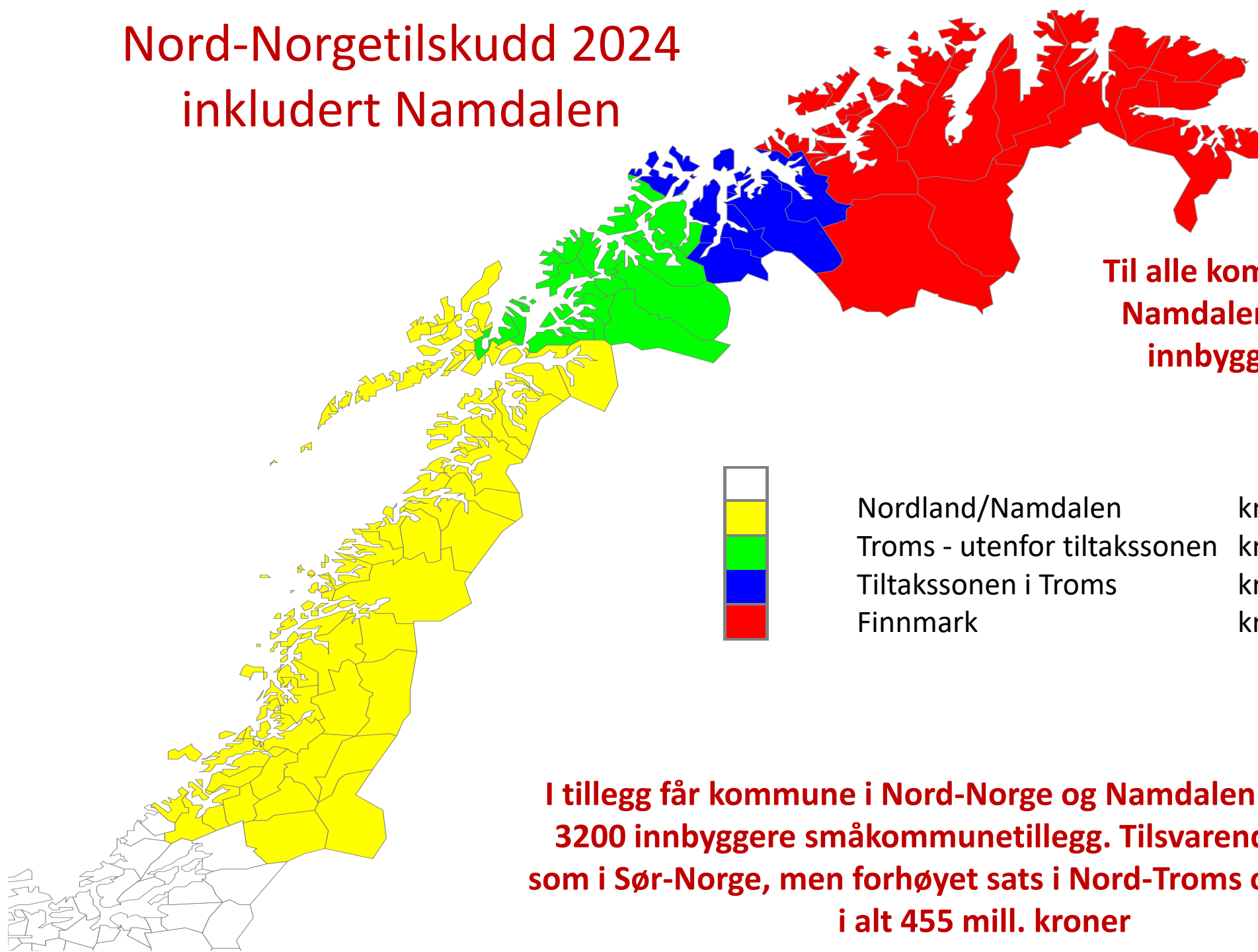
Regjeringens forslag til statsbudsjett 2024

Kommuner i Akershus får ingen regionalpolitiske virkemidler

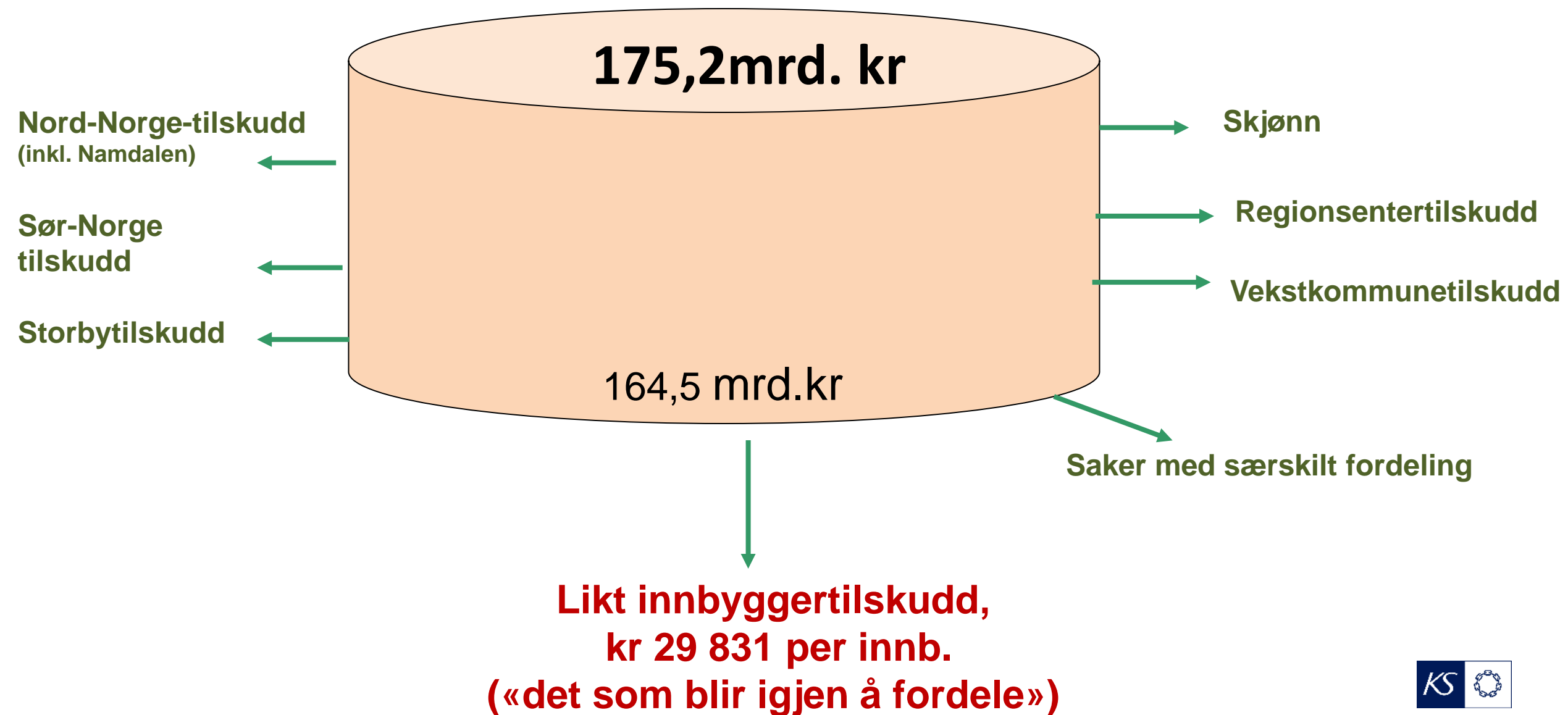
Knr	Kommune	Distrikts-tilskudd Sør-Norge		Distrikts-tilskudd Nord-Norge		Region-senter tilskudd	Vekst-tilskudd	Innbyggere per 1.1.2023
		Småkommuner	Store kommuner	Småkommuner	tilskudd NN			
		1000 kr	1000 kr	1000 kr	1000 kr		1000 kr	
3020	Nordre Follo	-	-			7 923	2 387	62 245
3021	Ås	-	-			0	-	21 350
3024	Bærum	-	-			0	-	129 874
3025	Asker (nye)	-	-			10 482	-	97 784
3026	Aurskog-Høland (nye)	-	-			4 764	-	17 945
3027	Rælingen	-	-			0	1 959	19 618
3028	Enebakk	-	-			0	-	11 392
3029	Lørenskog	-	-			0	65 656	46 797
3030	Lillestrøm	-	-			9 972	8 428	91 515
3031	Nittedal	-	-			0	-	25 440
3032	Gjerdrum	-	-			0	-	7 285
3033	Ullensaker	-	-			0	38 198	42 866
3034	Nes	-	-			0	8 410	24 283
3035	Eidsvoll	-	-			0	16 353	27 338
3036	Nannestad	-	-			0	18 318	15 530
3037	Hurdal	3 129	-			0	-	2 944
5401	Tromsø			-	287 068	0	-	77 992
5402	Harstad			-	91 824	0	-	24 903
5403	Alta			-	191 099	0	-	21 317
5404	Vardø			13 552	17 145	0	-	1 933
5405	Vadsø			-	50 324	0	-	5 593
5406	Hammerfest (nye)			-	101 894	4 291	-	11 310
5435	Nordkapp			13 552	26 635	0	-	2 932

Nord-Norgetilskudd 2024 inkludert Namdalen

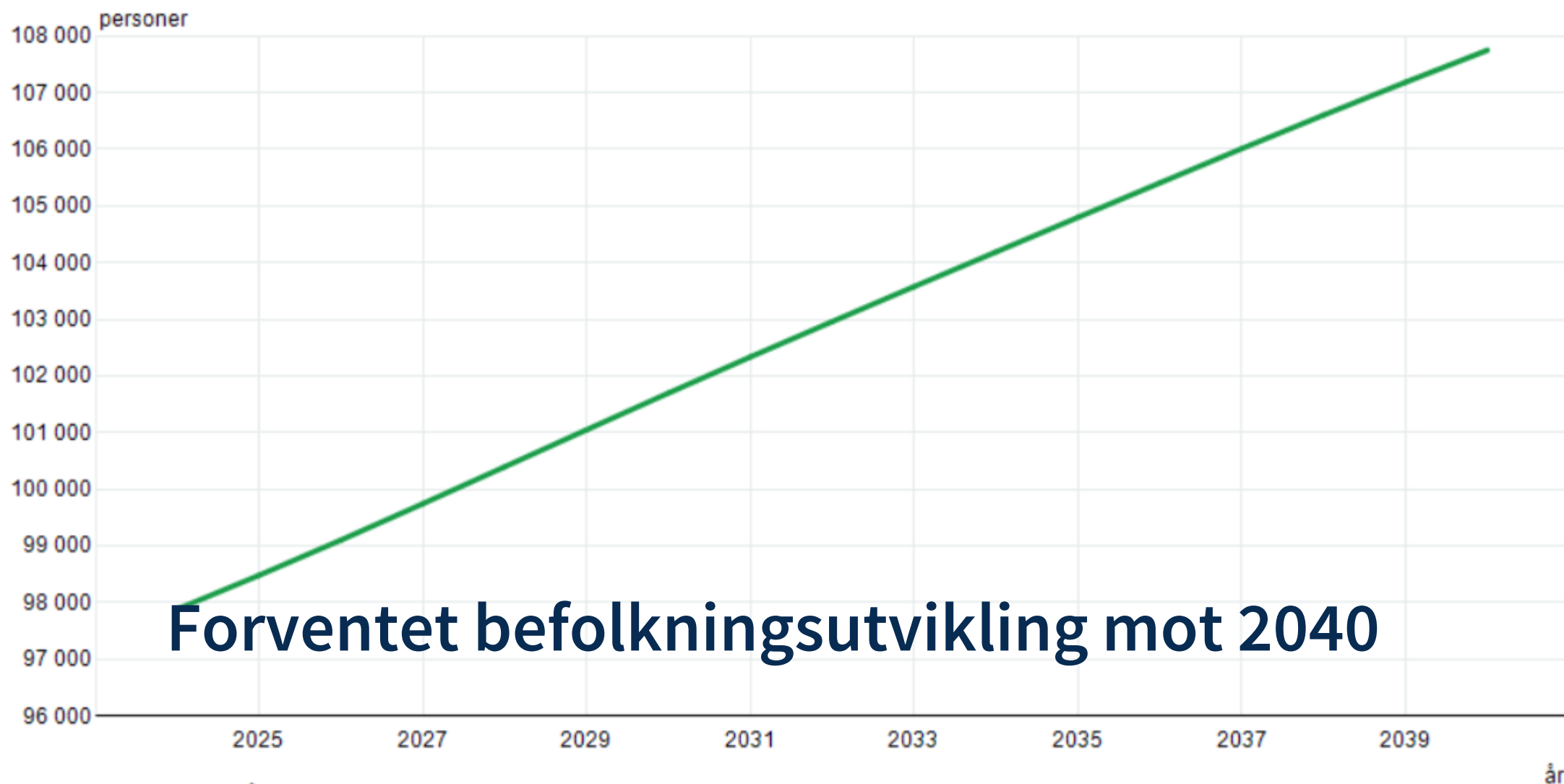

Rammetilskudd til kommunene 2024

Regjeringens forslag til statsbudsjett 2024

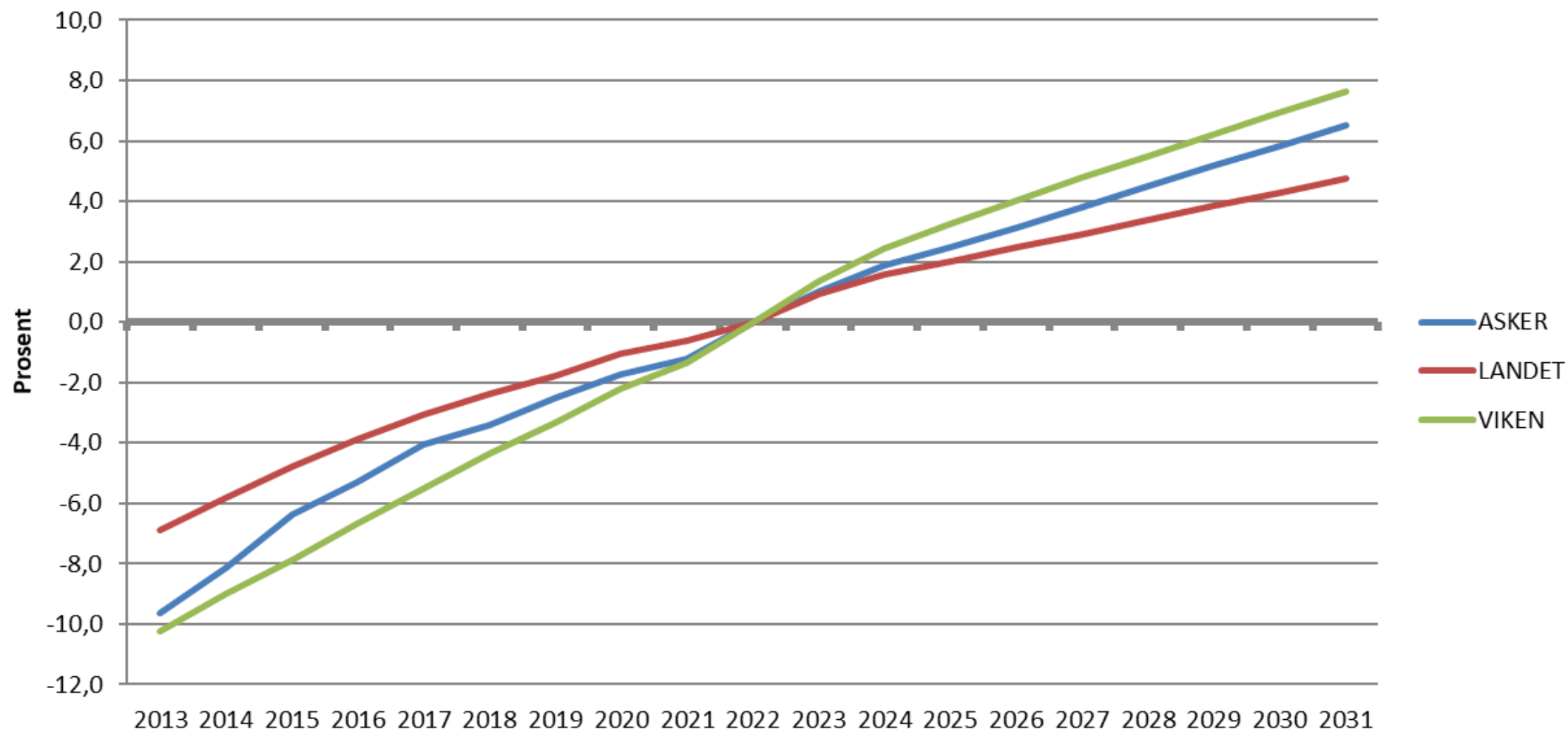

13600: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), Asker (2020-2023).

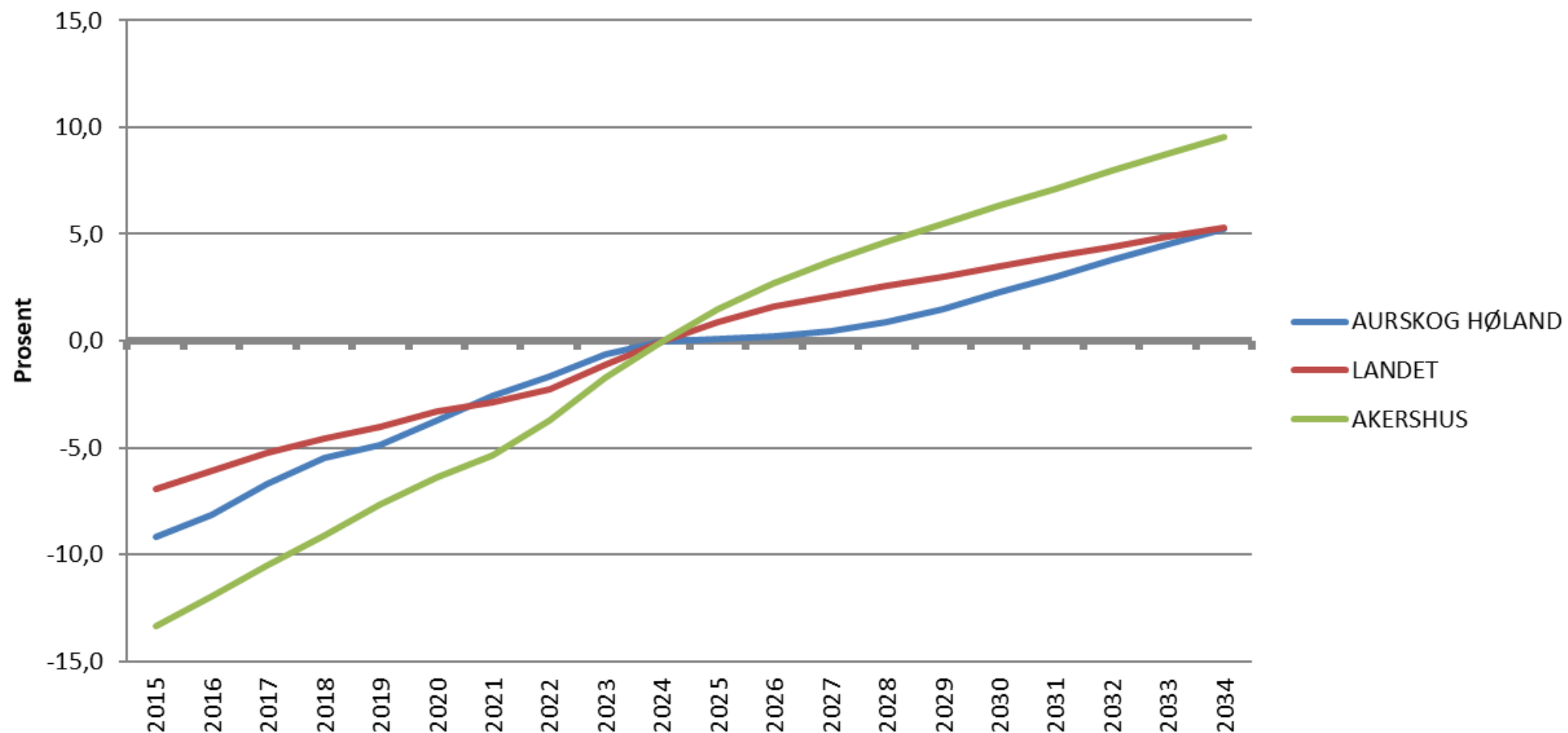
Utvikling i folketall per 1.1

(2022 = 0, SSB MMMM-alternativ TBU metode/ kommunens egen fremskriving)

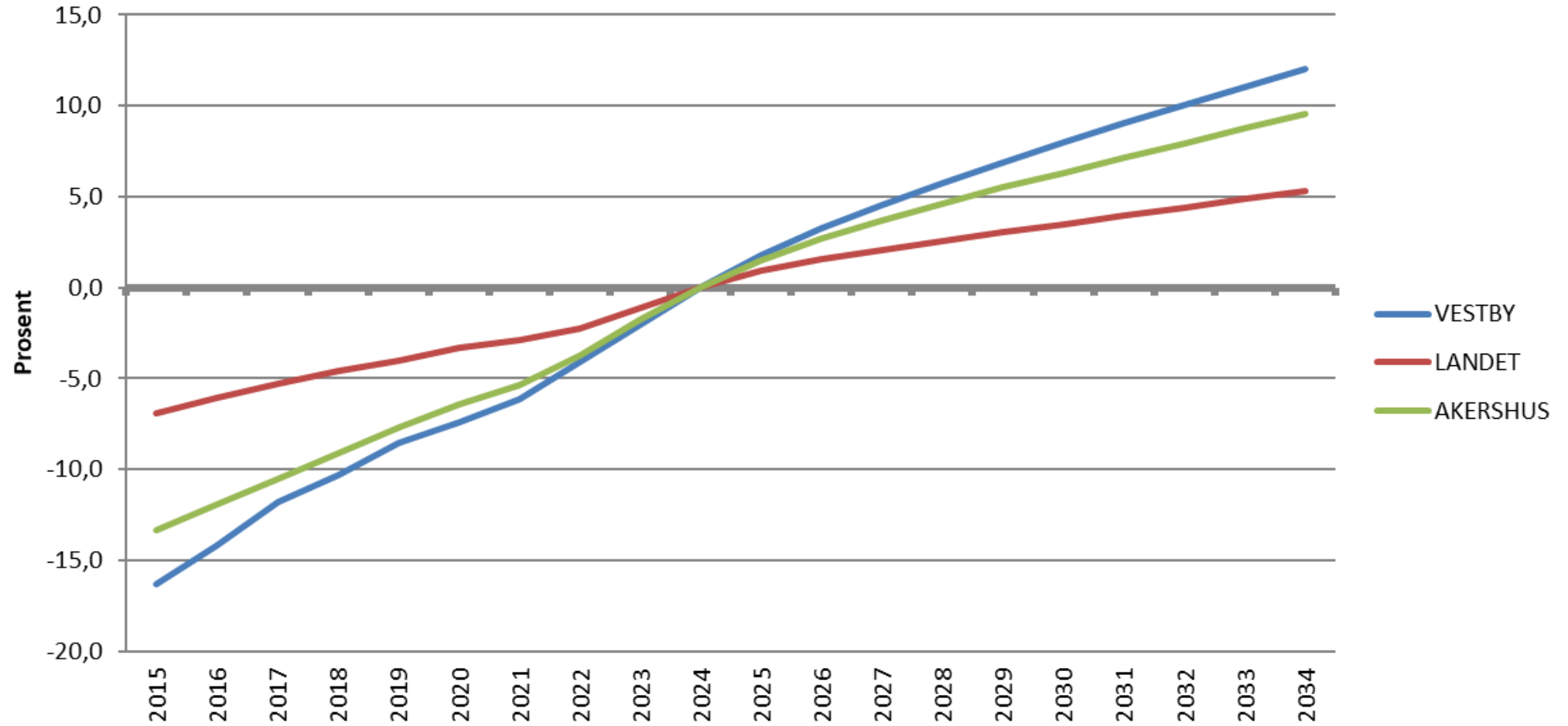
Utvikling i folketall per 1.1

(2022 = 0, SSB MMMM-alternativ TBU metode/ kommunens egen fremskriving)

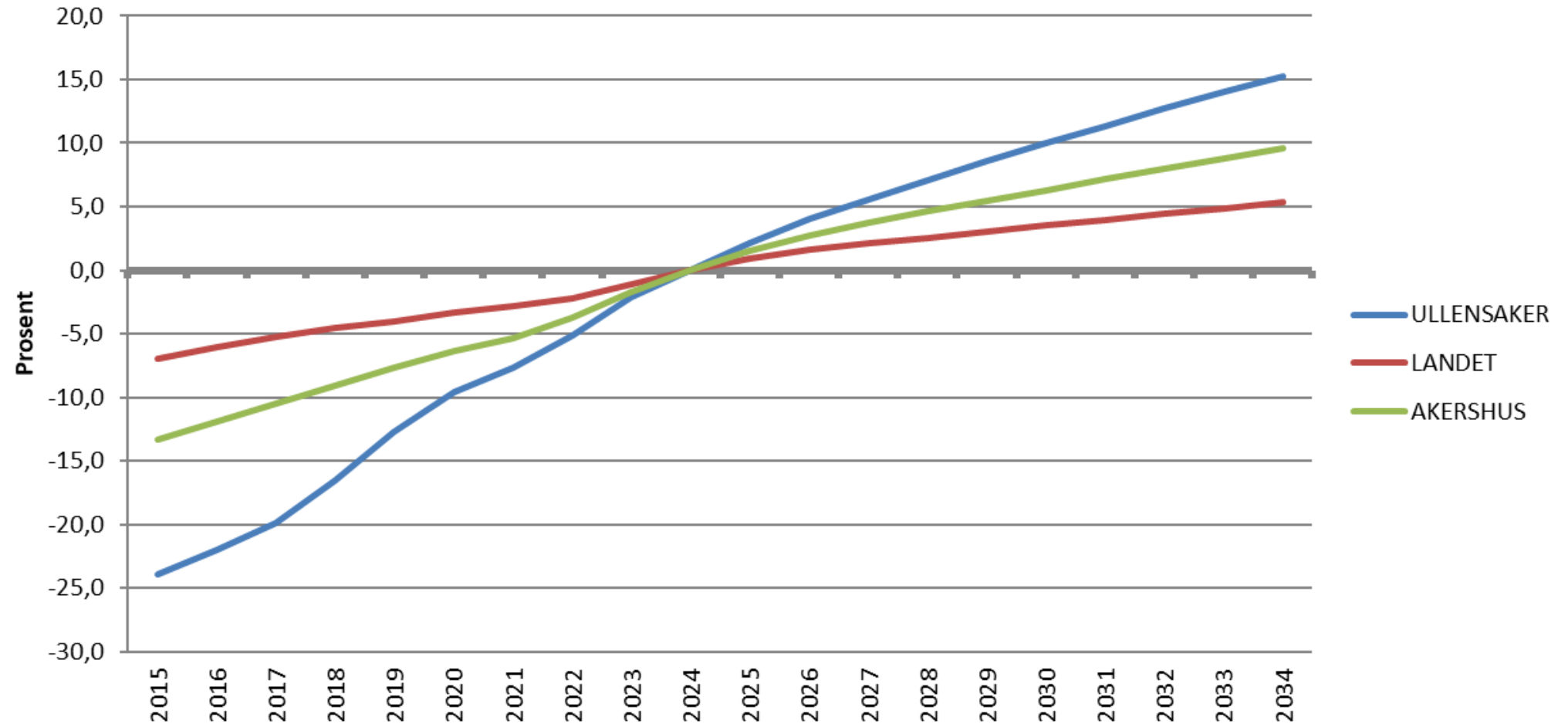
Utvikling i folketall per 1.1

(2022 = 0, SSB MMMM-alternativ TBU metode/ kommunens egen fremskriving)

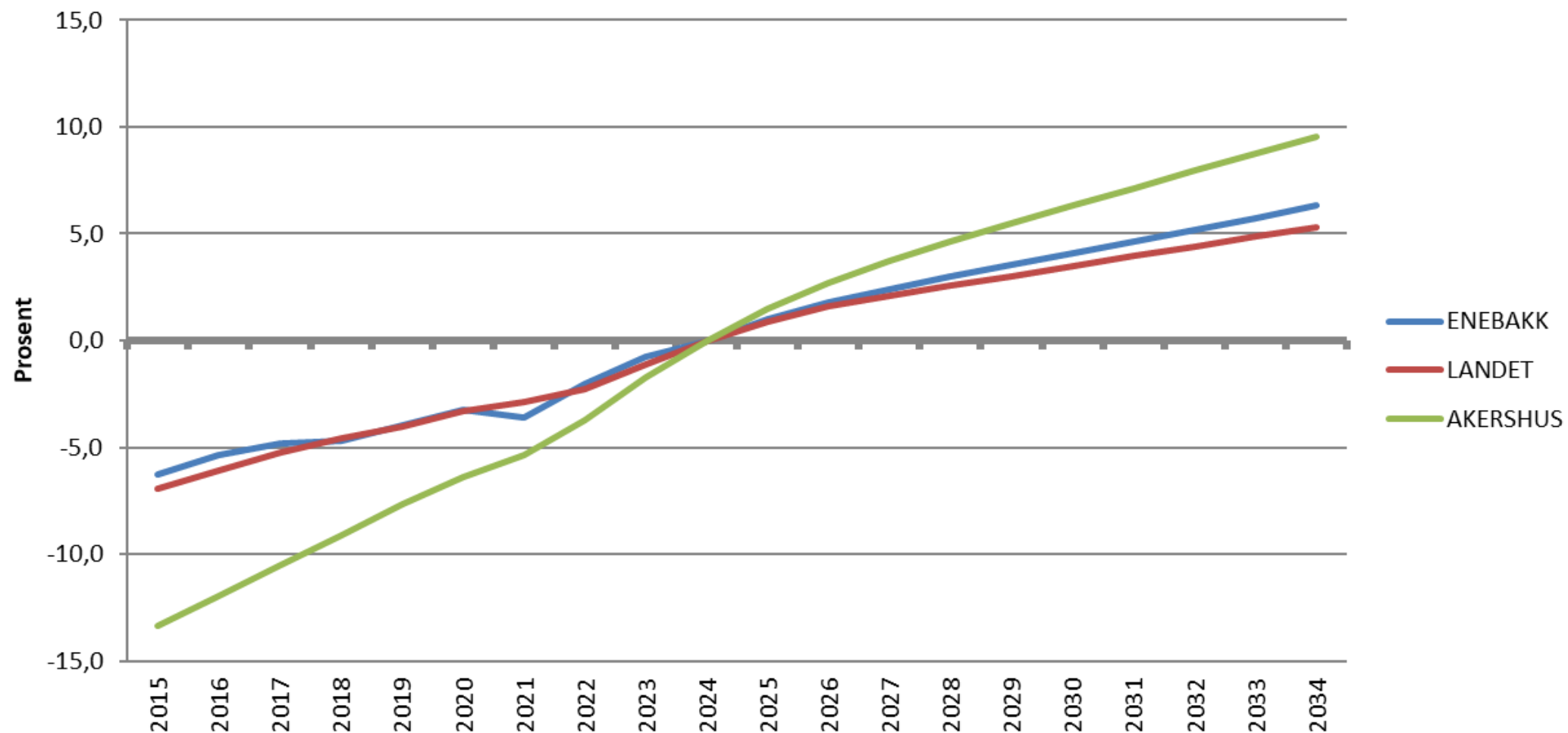
Utvikling i folketall per 1.1

(2022 = 0, SSB MMMM-alternativ TBU metode/ kommunens egen fremskriving)

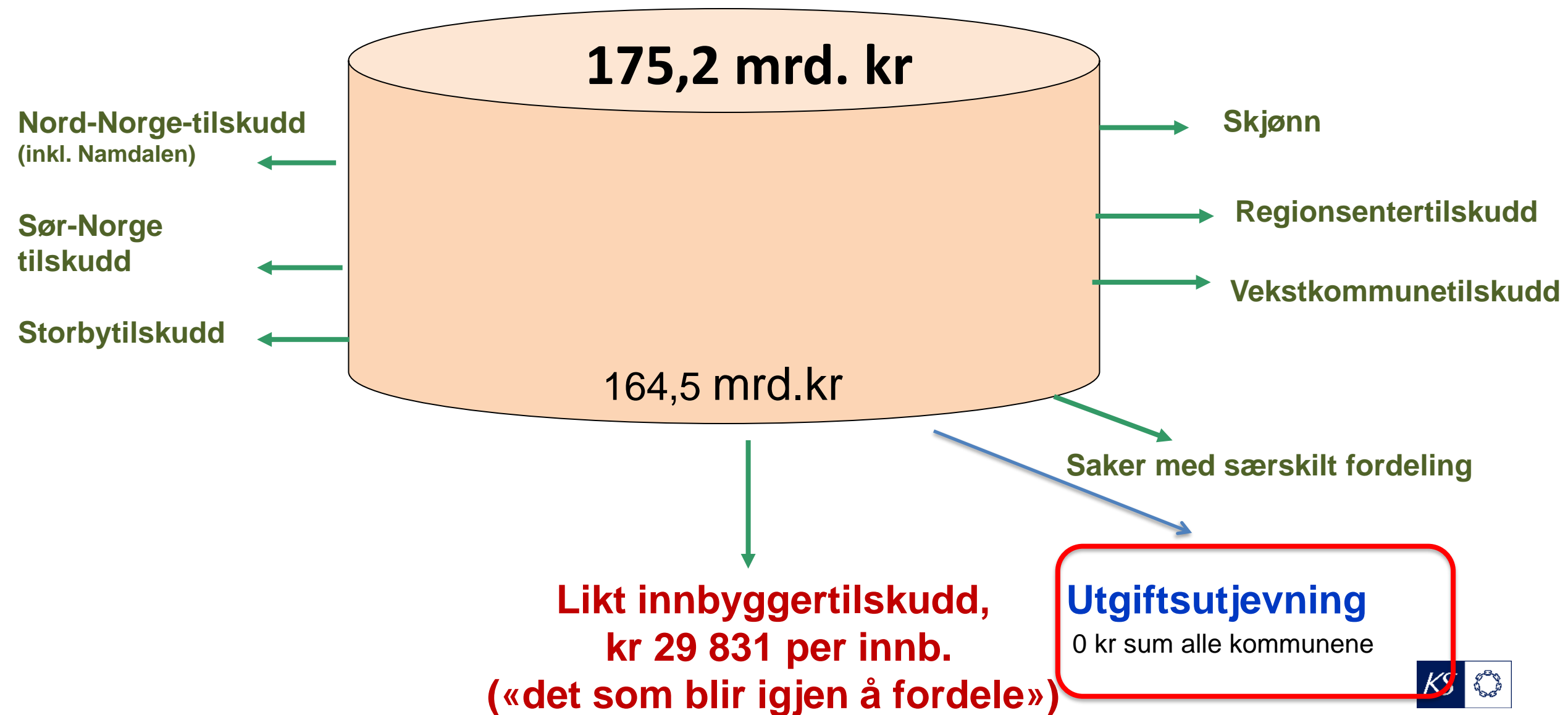
Utvikling i folketall per 1.1

(2022 = 0, SSB MMMM-alternativ TBU metode/ kommunens egen fremskriving)

Rammetilskudd til kommunene 2024

Regjeringens forslag til statsbudsjett 2024

Innbyggertilskuddet justeres ut i fra utgiftsbehov

	HELE LANDET		ASKER (FRA 1.1.2020)			Bruk av folketall 1.7.2023	
	Vekt	Antall	Antall	Utgifts- behovs- indeks	Pst. utslag	Tillegg/ fradrag i utgiftsutj	
						kr per innb	1000 kr
0-1 år	0,0058	107 155	1 830	0,9605	-0,02 %	-15	-1 457
2-5 år	0,1348	227 495	4 541	1,1226	1,65 %	1 073	105 184
6-15 år	0,2527	644 583	12 868	1,1228	3,10 %	2 013	197 399
16-22 år	0,0241	456 837	8 365	1,0298	0,07 %	47	4 575
23-66 år	0,1081	3 173 134	55 002	0,9749	-0,27 %	-176	-17 273
67-79 år	0,0605	653 532	11 036	0,9497	-0,30 %	-197	-19 343
80-89 år	0,0806	205 264	3 676	1,0072	0,06 %	38	3 704
over 90 år	0,0403	46 056	723	0,8829	-0,47 %	-306	-30 022
Basistillegg	0,0163	275	0,5521	0,1129	-1,45 %	-938	-91 991
Sone	0,0103	21 599 834	176 042	0,4584	-0,56 %	-362	-35 492
Nabo	0,0103	9 877 360	151 652	0,8635	-0,14 %	-91	-8 944
Landbrukskriterium	0,0019	1	0,0032	0,1822	-0,16 %	-101	-9 886
Innvandrere 6-15 år ekskl Skand	0,0067	54 481	1 055	1,0891	0,06 %	39	3 798
Flyktninger uten integreringstils	0,0078	183 480	2 887	0,8850	-0,09 %	-58	-5 709
Dødlighet	0,0474	41 670	655	0,8841	-0,55 %	-357	-34 964
Barn 0-15 med enslige forsørge	0,0168	149 356	2 515	0,9471	-0,09 %	-58	-5 658
Lavinntekt	0,0105	257 338	5 353	1,1699	0,18 %	116	11 351
Uføre 18-49 år	0,0060	124 228	1 470	0,6655	-0,20 %	-130	-12 768
Opphopningsindeks	0,0088	118	1,9925	0,9523	-0,04 %	-27	-2 668
Aleneboende 30 - 66 år	0,0180	515 435	7 135	0,7785	-0,40 %	-259	-25 361
PU over 16 år	0,0507	20 482	317	0,8705	-0,66 %	-426	-41 783
Ikke-gifte 67 år og over	0,0474	398 431	6 071	0,8570	-0,68 %	-440	-43 130
Barn 1 år uten kontantstøtte	0,0163	43 634	809	1,0425	0,07 %	45	4 406
Innbyggere med høyere utdannir	0,0179	1 567 840	35 386	1,2694	0,48 %	313	30 678
1 Kostnadsindeks	1,0000			0,99602	-0,40 %	-259	-25 352

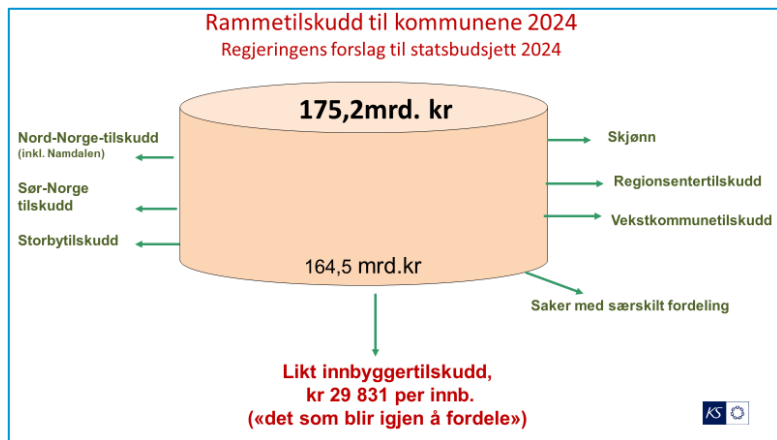
Innbyggertilskuddet
justeres ut i fra
utgiftsbehov

	HELE LANDET		ASKER (FRA 1.1.2020)			Bruk av folketall 1.7.2023	
	Vekt	Antall	Antall	Utgifts- behovs- indeks	Pst. utslag	Tillegg/ fradrag i utgiftsutj	
						kr per innb	1000 kr
0-1 år	0,0058	107 155	1 830	0,9605	-0,02 %	-15	-1 457
2-5 år	0,1348	227 495	4 541	1,1226	1,65 %	1 073	105 184
6-15 år	0,2527	644 583	12 868	1,1228	3,10 %	2 013	197 399
16-22 år	0,0241	456 837	8 365	1,0298	0,07 %	47	4 575
23-66 år	0,1081	3 173 134	55 002	0,9749	-0,27 %	-176	-17 273
67-79 år	0,0501	553 531	11 006	0,8799	-1,86 %	-197	-19 343
80-89 år	0,0016	101 366	1 666	0,8077	-0,01 %	38	3 704
over 90 år	0,0403	46 056	723	0,8829	-0,47 %	-306	-30 022
Basistillegg	0,0163	275	0 5521	0,1129	-1,45 %	-938	-91 991
Sone	0,0110	1 519 331	7 445	0,5521	-0,51 %	-362	-35 492
Nabo	0,0103	2 877 360	151 052	0,8633	-0,14 %	-91	-8 944
Landbrukskriterium	0,0019	1	0,0032	0,1822	-0,16 %	-101	-9 886
Innvandrere 0-15 år ekskl Skand	0,0067	51 481	1 055	1,0891	0,06 %	39	3 798
Flyttinger til og fra grunnskole	0,0018	181 180	2 587	0,8829	-0,09 %	68	-5 709
Dødfødsel	0,0474	41 670	655	0,8841	-0,55 %	-357	-34 964
Barn 0-15 med enslige forsørge	0,0168	149 356	2 515	0,9471	-0,09 %	-58	-5 658
Lærertele	0,0015	257 336	3 355	1,1659	0,16 %	116	11 351
Uføre 18-49 år	0,0060	124 228	1 470	0,6655	-0,20 %	-130	-12 768
Opphopningsindeks	0,0088	118	1,9925	0,9523	-0,04 %	-27	-2 668
Aleneboende 30 - 66 år	0,0180	515 435	7 135	0,7785	-0,40 %	-259	-25 361
PU over 16 år	0,0507	20 482	317	0,8705	-0,66 %	-426	-41 783
Ikke-gifte 67 år og over	0,0474	398 431	6 071	0,8570	-0,68 %	-440	-43 130
Barn 1 år uten kontantstøtte	0,0163	43 634	809	1,0425	0,07 %	45	4 406
Innbyggere med høyere utdannir	0,0179	1 567 840	35 386	1,2694	0,48 %	313	30 678
1 Kostnadsindeks	1,0000			0,99602	-0,40 %	-259	-25 352

**Utjevner ulikhetene i
utgiftsbehovet 100 %
igjennom kostnadsnøklerne
(så er det en evig diskusjon om dette treffer godt nok...)**

Økonomiske konsekvenser av demografiendringer

«Inntekten» pr innbygger
etter utgiftsutjevningen
(det virkelige tilskuddet pr
innbygger)

KOSTNADSNØKKEL 2024

med strukturkriterium

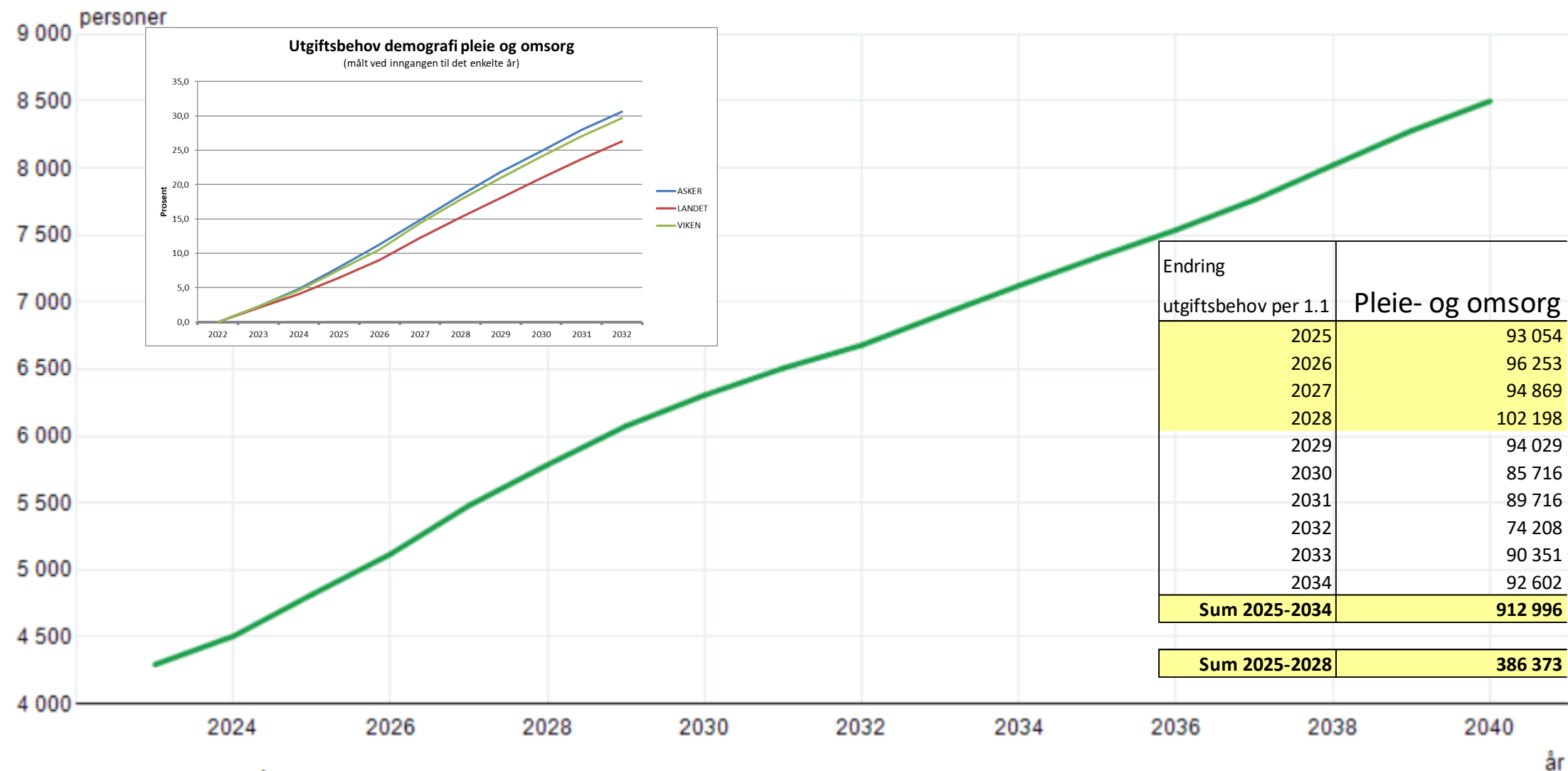
Kostnadsnøkkel	Kostnads- nøkkel 2024	Enhets- beløp kr
Innbyggere 0-1	0,0058	18 912
Innbyggere 2-5	0,1348	211 085
Innbyggere 6-15	0,2527	140 590
Innbyggere 16-22	0,0241	19 024
Innbyggere 23-66	0,1081	12 325
Innbyggere 67-79	0,0605	33 867
Innbyggere 80-89	0,0806	146 423
Innbyggere 90 år og over	0,0403	310 379
Basiskriteriet	0,0163	21 243 027
Sone (bosatt spredt)	0,0103	
Nabo	0,0103	
Landbrukskriteriet	0,0019	
Innvandrere 6-15 år, ekskl. Skandi	0,0067	49 341
Flyktninger uten integreringstilskud	0,0078	15 750
Dødelighetskriteriet	0,0474	416 634
Antall barn 0-15 år med enslige fo	0,0168	56 051
Lavinntektskriteriet	0,0105	13 167
Uføre 18-49 år	0,0060	17 631
Opphopningsindeks	0,0088	
Aleneboende	0,0180	12 496
PU 16 år og over	0,0507	900 504
Ikke gifte 67 år og over	0,0474	43 711
Andel barn 1 år uten kontanstøtte	0,0163	142 229
Antall innbyggere med høyere utda	0,0179	4 177
Sum	1,0000	

	HELE LANDET		ASKER (FRA 1.1.2020)			Bruk av folketall 1.7.2023	
	Vekt	Antall	Antall	Utgifts- behovs- indeks	Pst. utslag	Tillegg/ fradrag i utgiftsutj	
						kr per innb	1000 kr
0-1 år	0,0058	107 155	1 830	0,9605	-0,02 %	-15	-1 457
2-5 år	0,1348	227 495	4 541	1,1226	1,65 %	1 073	105 184
6-15 år	0,2527	644 583	12 868	1,1228	3,10 %	2 013	197 399
16-22 år	0,0241	456 837	8 365	1,0298	0,07 %	47	4 575
23-66 år	0,1081	3 173 134	55 002	0,9749	-0,27 %	-176	-17 273
67-79 år	0,0605	653 532	11 036	0,9497	-0,30 %	-197	-19 343
80-89 år	0,0806	205 264	3 676	1,0072	0,06 %	38	3 704
over 90 år	0,0403	46 056				-306	-30 022
Basistillegg	0,0163	275				-938	-91 991
Sone	0,0103	21 599 834	1			-362	-35 492
Nabo	0,0103	9 877 360	151 652	0,8655	-0,14 %	-91	-8 944
Landbrukskriterium	0,0019	1	0,0032	0,1822	-0,16 %	-101	-9 886
Innvandrere 6-15 år ekskl Skand	0,0067	54 481	1 055	1,0891	0,06 %	39	3 798
Flyktninger uten integreringstils	0,0078	183 480	2 887	0,8850	-0,09 %	-58	-5 709
Dødlighet	0,0474	41 670	655	0,8841	-0,55 %	-357	-34 964
Barn 0-15 med enslige forsørge	0,0168	149 356	2 515	0,9471	-0,09 %	-58	-5 658
Lavinntekt	0,0105	257 338	5 353	1,1699	0,18 %	116	11 351
Uføre 18-49 år	0,0060	124 228	1 470	0,6655	-0,20 %	-130	-12 768
Opphopningsindeks	0,0088	118	1,9925	0,9523	-0,04 %	-27	-2 668
Aleneboende 30 - 66 år	0,0180	515 435	7 135	0,7785	-0,40 %	-259	-25 361
PU over 16 år	0,0507	20 482	317	0,8705	-0,66 %	-426	-41 783
Ikke-gifte 67 år og over	0,0474	398 431	6 071	0,8570	-0,68 %	-440	-43 130
Barn 1 år uten kontantstøtte	0,0163	43 634	809	1,0425	0,07 %	45	4 406
Innbyggere med høyere utdannir	0,0179	1 567 840	35 386	1,2694	0,48 %	313	30 678
1 Kostnadsindeks	1,0000			0,99602	-0,40 %	-259	-25 352

Delkostnadsnøkkel
grunnskole

13600: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), Asker (2020-2023), 80 år eller eldre.

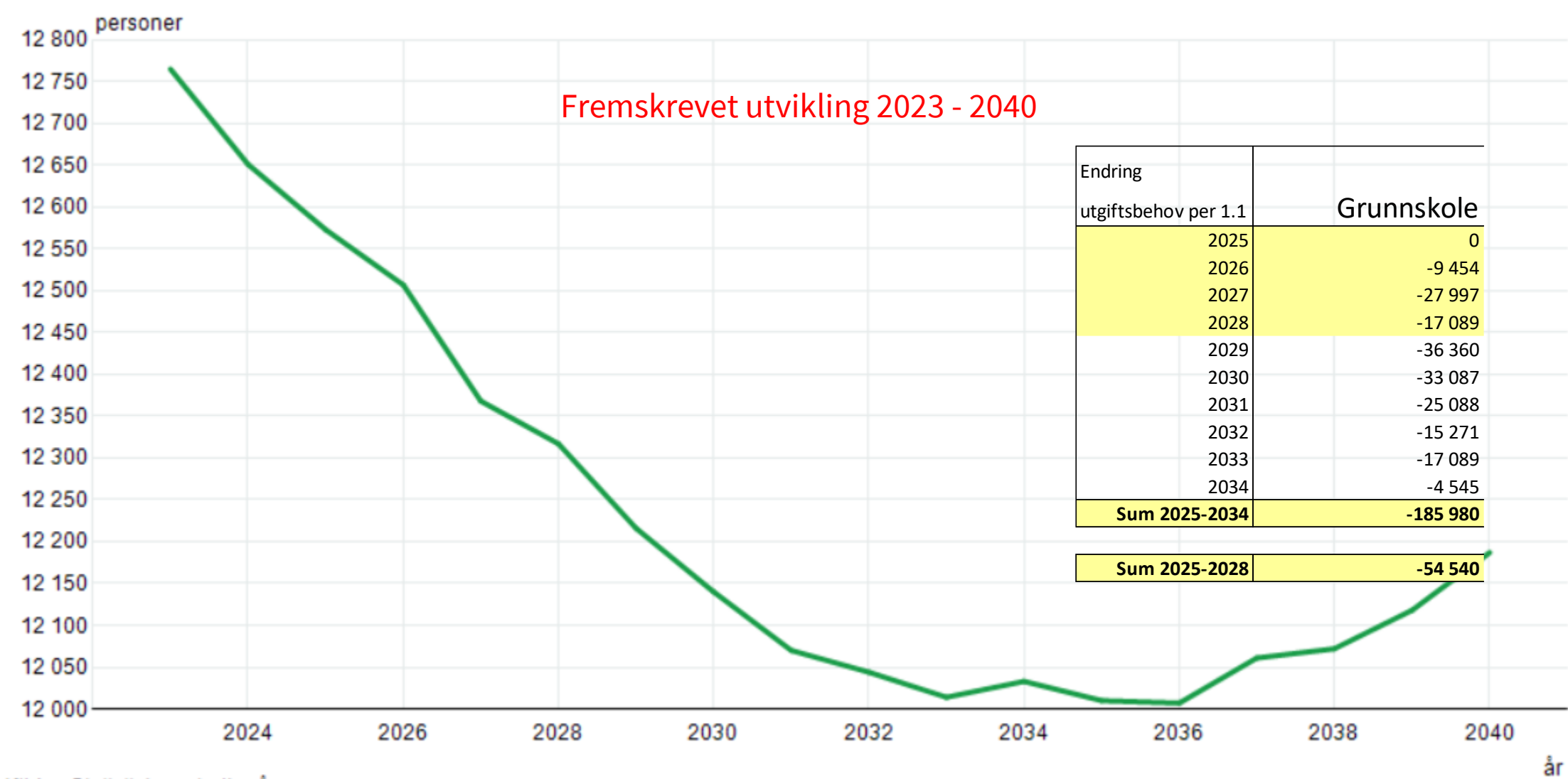

Kilde: Statistisk sentralbyrå

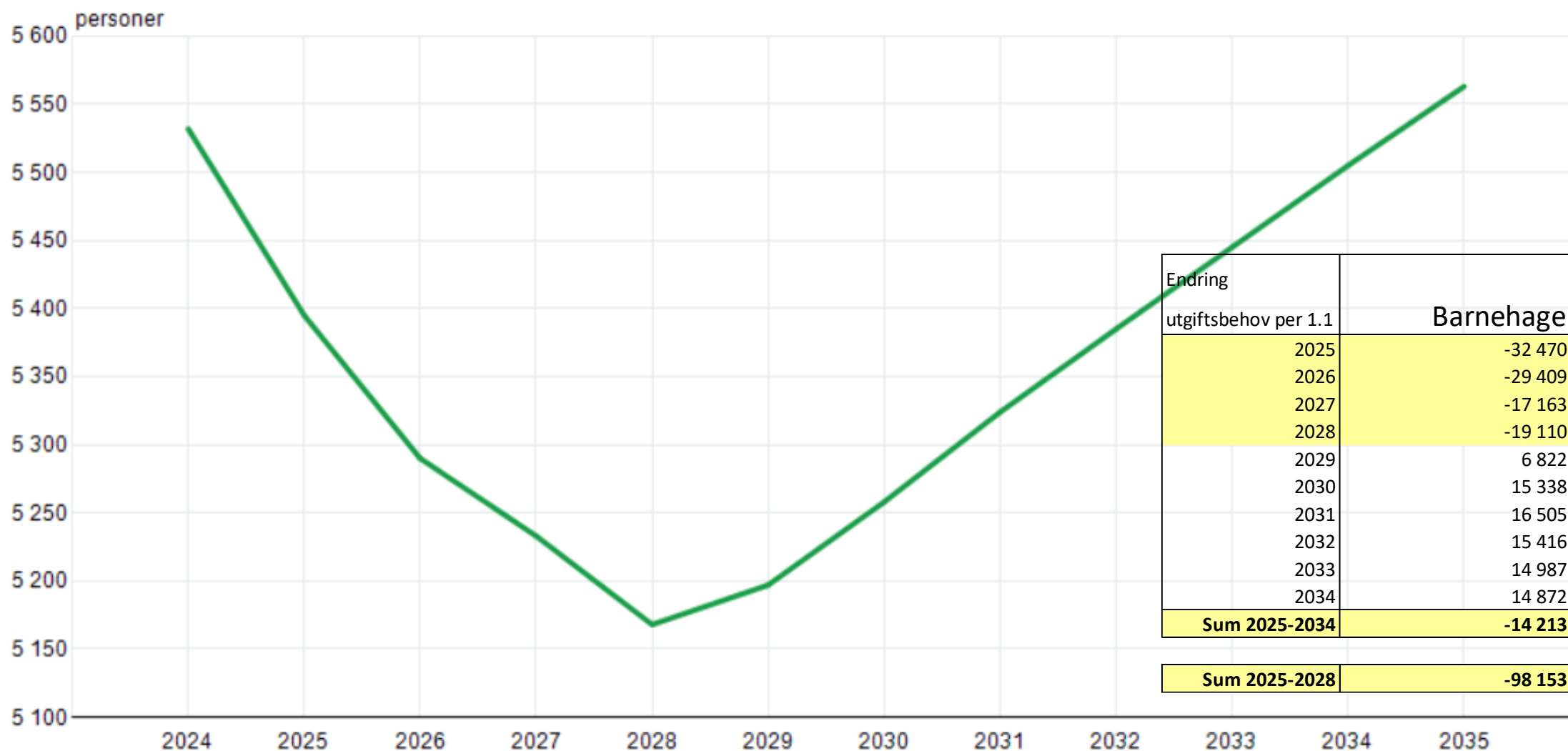
NB: Inntektssystemet gir NETTOutjevning

- Inntektssystemet fra staten gir netto utjevning:
 - + Økt behov i pleie og omsorg
 - (**MINUS**) redusert behov blant barn og unge
 - = Rammeoverføringen fra staten
- Staten forutsetter at kommunen flytter **krone for krone** mellom tjenesteområdene ettersom behovet forandrer seg

Kilde: Statistisk sentralbyrå

14288: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Asker, 1-5 år, Hovedalternativet (MMMM).

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Endringer i utgiftsbehov 2025, 2028 og frem mot 2034 basert på fremskrevet demografi

3203 ASKER

Anslag årlig endring i kommunens utgiftsbehov (i 1000 kroner) per tjenesteområde som følge av befolkningsendringer

(2023 kroner og endring fra 1.1.2024)

Endring utgiftsbehov per 1.1	Pleie- og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Sosial	Kommunehelse	Barnevern	SUM ASKER
2025	93 054	0	-32 470	4 198	6 786	-1 757	69 811
2026	96 253	-9 454	-29 409	3 819	6 142	-2 094	65 257
2027	94 869	-27 997	-17 163	2 989	5 064	-3 016	54 746
2028	102 198	-17 089	-19 110	2 310	6 041	-2 651	71 699
2029	94 023	-35 160	-6 322	2 775	5 117	-2 228	70 855
2030	85 716	-35 087	-15 338	2 456	6 265	-1 657	75 330
2031	89 716	-25 088	16 505	1 955	6 716	-1 102	88 702
2032	74 208	-15 271	15 416	1 244	6 762	-594	81 766
2033	90 351	-17 089	14 987	498	7 089	-626	95 339
2034	92 602	-4 545	14 872	485	7 089	112	110 541
Sum 2025-2034	912 996	-185 980	-14 213	23 030	63 927	-15 713	784 046
Sum 2025-2028	386 373	-54 540	-98 153	13 316	24 034	-9 518	261 513

Hvordan er den politiske viljen til å gjennomføre dette?

Kommuneplan 2034

Økonomiplan 2028

Husk; om Asker har gjort dette så har Asker fortsatt ikke spart én krone – bare opprettholdt samme prioritering av kommunebudsjettet som i dag!

Endringer i utgiftsbehov 2025, 2028 og frem mot 2034 basert på fremskrevet demografi

3226 AURSKOG HØLAND

Anslag årlig endring i kommunens utgiftsbehov (i 1000 kroner) per tjenesteområde som følge av befolkningsendringer

(2023 kroner og endring fra 1.1.2024)

Endring utgiftsbehov per 1.1	Pleie- og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Sosial	Kommunehelse	Barnevern	SUM AURSKOG
2025	12 095	-5 090	-55	53	590	-524	7 068
2026	19 101	-4 909	-6 023	-173	818	-674	8 140
2027	20 762	-2 727	-6 646	-57	750	-654	11 428
2028	18 333	-5 454	-1 554	483	708	-505	12 012
2029	22 504	-1 454	-3 574	533	1 047	-351	18 704
2030	13 413	-4 363	1 675	663	1 259	-179	12 468
2031	19 563	-3 091	2 456	386	1 376	-72	20 618
2032	12 828	-1 273	2 377	380	1 287	11	15 611
2033	19 376	-4 909	3 193	551	1 239	-138	19 312
2034	19 095	-1 273	3 466	181	1 487	87	23 043
Sum 2025-2034	177 072	-34 542	-4 686	3 000	10 560	-2 999	148 405
Sum 2025-2028	70 292	-18 180	-14 279	306	2 866	-2 357	38 649

Endringer i utgiftsbehov 2025, 2028 og frem mot 2034 basert på fremskrevet demografi

3232 NITTEDAL

Anslag årlig endring i kommunens utgiftsbehov (i 1000 kroner) per tjenesteområde som følge av befolkningsendringer

(2023 kroner og endring fra 1.1.2024)

Endring utgiftsbehov per 1.1	Pleie- og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Sosial	Kommunehelse	Barnevern	SUM NITTEDAL
2025	31 512	-13 271	-4 027	2 867	2 671	-642	19 110
2026	19 361	-10 544	1 216	2 728	2 227	-372	14 616
2027	29 529	-7 454	1 960	2 109	1 827	-282	27 690
2028	21 629	5 454	-7 414	1 370	1 893	1	22 933
2029	19 976	-9 454	8 134	1 342	1 849	-215	21 634
2030	23 714	-6 908	5 800	864	1 890	-101	25 258
2031	22 192	-545	6 889	653	1 855	261	31 304
2032	11 110	-10 181	5 371	750	1 696	-505	8 241
2033	22 120	1 273	5 213	461	1 897	202	31 166
2034	23 187	5 454	4 826	90	2 129	551	36 237
Sum 2025-2034	224 331	-46 177	27 967	13 235	19 935	-1 102	238 189
Sum 2025-2028	102 032	-25 815	-8 266	9 074	8 619	-1 295	84 350

Endringer i utgiftsbehov 2025, 2028 og frem mot 2034 basert på fremskrevet demografi

3220 ENEBAKK

Anslag årlig endring i kommunens utgiftsbehov (i 1000 kroner) per tjenesteområde som følge av befolkningsendringer

(2023 kroner og endring fra 1.1.2024)

Endring utgiftsbehov per 1.1	Pleie- og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Sosial	Kommunehelse	Barnevern	SUM ENEBAKK
2025	12 257	-10 908	-6 634	727	993	-775	-4 340
2026	13 601	-6 181	-2 099	530	944	-483	6 311
2027	15 838	-7 090	1 246	589	621	-514	10 689
2028	9 508	-3 818	-7 191	554	562	-768	-1 153
2029	10 062	-8 908	5 135	523	512	-474	6 850
2030	12 625	-5 636	2 220	273	640	-425	9 697
2031	9 394	-6 727	2 298	255	685	-435	5 471
2032	10 801	-2 909	2 570	-26	799	-276	10 960
2033	11 855	-3 454	2 570	75	751	-169	11 628
2034	10 084	1 454	3 115	16	777	159	15 605
Sum 2025-2034	116 025	-54 176	3 231	3 515	7 282	-4 159	71 718
Sum 2025-2028	51 204	-27 997	-14 677	2 399	3 119	-2 540	11 508

Endringer i utgiftsbehov 2025, 2028 og frem mot 2034 basert på fremskrevet demografi

3205 LILLESTRØM

Anslag årlig endring i kommunens utgiftsbehov (i 1000 kroner) per tjenesteområde som følge av befolkningsendringer

(2023 kroner og endring fra 1.1.2024)

Endring utgiftsbehov per 1.1							SUM LILLESTRØM
	Pleie- og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Sosial	Kommunehelse	Barnevern	
2025	86 541	9 090	-7 068	14 832	11 205	1 804	116 403
2026	82 635	-19 271	19 506	12 496	9 936	1 279	106 580
2027	83 385	-14 726	15 696	9 487	7 801	507	102 150
2028	79 484	-10 363	9 146	7 115	7 423	339	93 144
2029	63 367	-10 544	27 754	5 183	6 790	889	93 440
2030	73 628	-10 908	28 788	2 947	6 504	550	101 509
2031	68 370	-19 452	26 447	2 948	6 733	21	85 067
2032	63 244	-13 090	18 978	1 990	7 114	50	78 286
2033	64 062	3 636	12 253	1 189	7 188	632	88 960
2034	83 915	4 909	8 794	912	7 867	732	107 128
Sum 2025-2034	748 632	-80 719	160 292	59 100	78 560	6 803	972 668
Sum 2025-2028	332 045	-35 269	37 279	43 930	36 364	3 929	418 278

Endringer i utgiftsbehov 2025, 2028 og frem mot 2034 basert på fremskrevet demografi

3222 LØRENSKOG

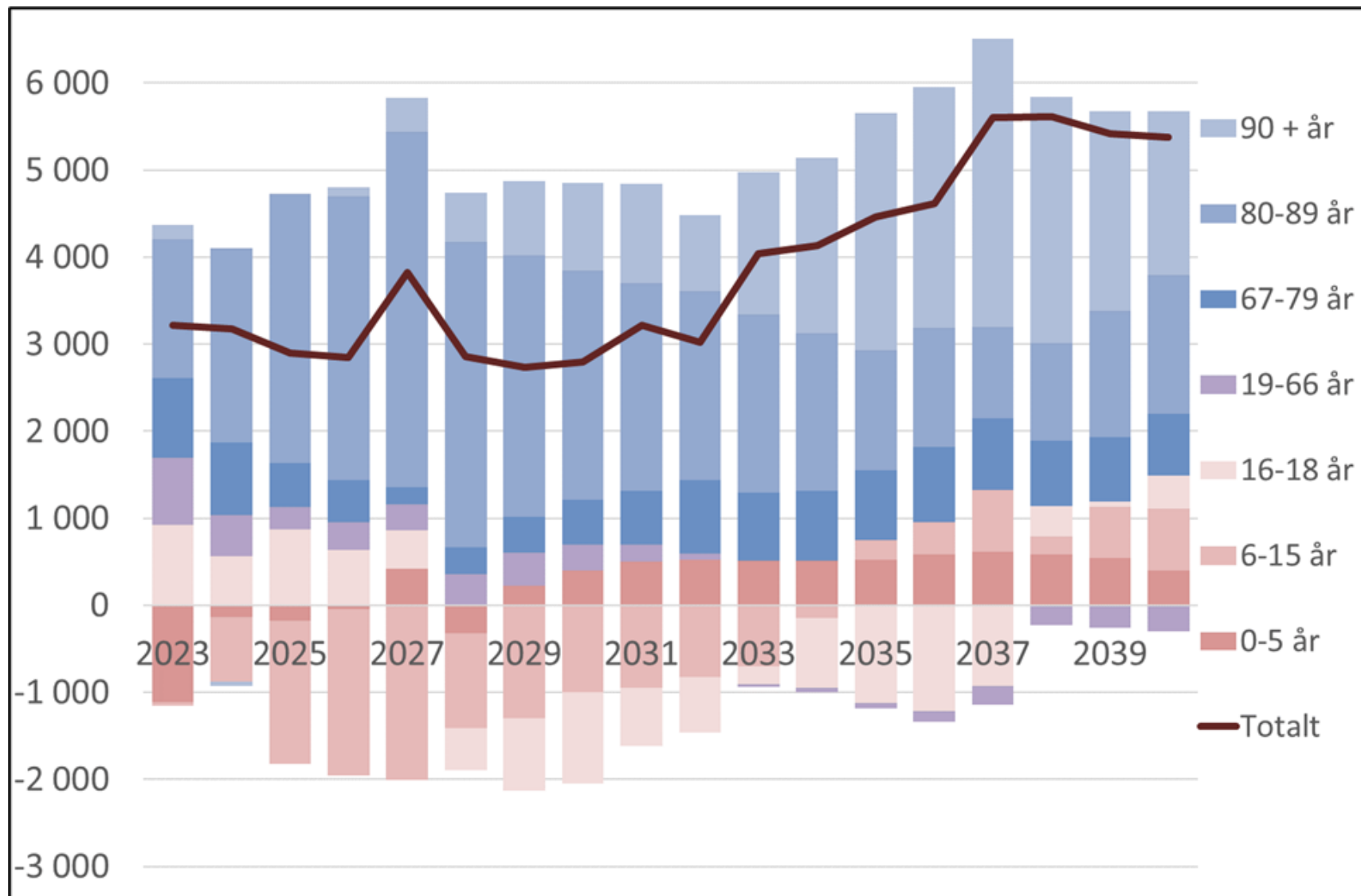
Anslag årlig endring i kommunens utgiftsbehov (i 1000 kroner) per tjenesteområde som følge av befolkningsendringer

(2023 kroner og endring fra 1.1.2024)

Endring utgiftsbehov per 1.1							SUM LØRENSKOG
	Pleie- og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Sosial	Kommunehelse	Barnevern	
2025	51 846	21 998	14 606	10 840	8 571	3 702	111 563
2026	52 573	16 726	15 841	8 403	7 579	3 182	104 305
2027	67 145	12 181	8 129	6 586	6 463	2 283	102 787
2028	55 012	22 543	6 055	5 142	5 976	2 651	97 379
2029	51 121	20 361	16 541	4 583	5 335	2 803	100 744
2030	53 159	21 452	20 073	2 982	5 464	2 799	105 929
2031	40 714	14 908	15 246	3 195	5 234	2 189	81 486
2032	40 237	13 999	11 086	2 515	5 609	2 083	75 529
2033	38 083	14 362	7 390	2 675	5 256	1 925	69 692
2034	52 874	17 635	5 292	2 282	5 457	1 929	85 468
Sum 2025-2034	502 765	176 163	120 259	49 203	60 944	25 546	934 880
Sum 2025-2028	226 576	73 447	44 631	30 971	28 589	11 819	416 033

Effekten av netto endringer i utgiftsutjevningen

Fra kommuneproposisjonen for 2025:

«Regjeringen legger opp til en vekst i frie inntekter for kommunesektoren på 6,4 mrd. kroner for neste år. Deler av veksten, 3,9 mrd. kroner, er knyttet til økte demografi- og pensjonskostnader for kommunene.»

Styrer mot underskudd på 325 millioner kroner – skylder på «yngrebølge»

Bodø har brukt for mye penger over år, og fortsetter med det. I tillegg er sparepengene brukt opp. – Dette skjer til tross for at de ansatte står på for å kutte kostnader.

✉ Sondre Skjelvik
Journalist

Publisert i går kl. 17:02
Oppdatert i går kl. 17:04

https://www.nrk.no/nordland/bodo-kommune_-styrer-mot-underskudd-pa-325-millioner-kroner-1.17075465

Kommunenes største utfordring

«Danse» med demografien

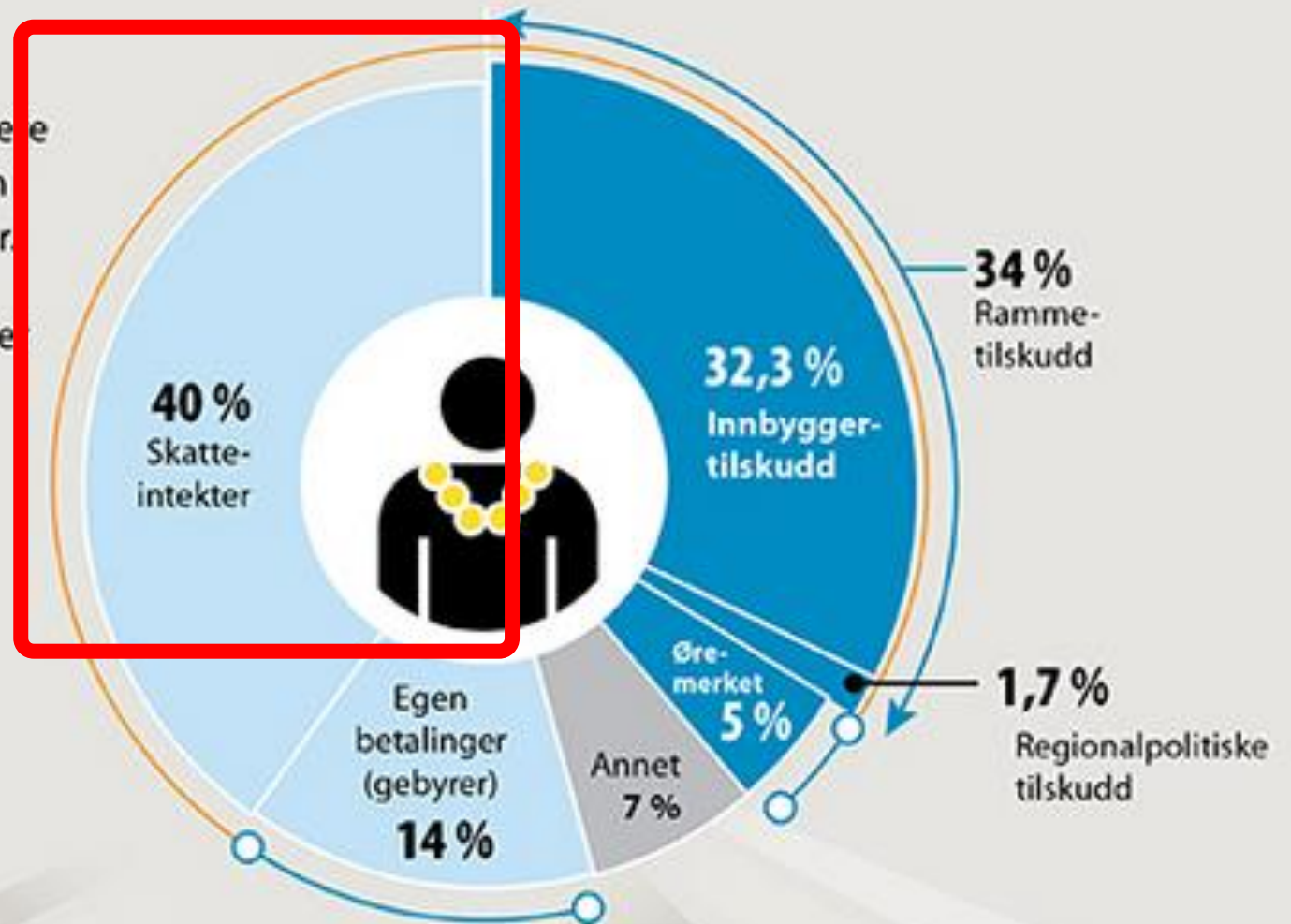

Slik får kommunene inntektene sine

FRIE INNTEKTER er midler kommunene fritt kan disponere uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regler.

RAMMETILSKUDET er penger som fordeles fra staten til kommunene.

- Fra innbyggerene
- Fra staten
- Frie inntekter
- Bundet

Norge er lite og
mangfoldig land -
på veldig mange
forskjellige måter...

Skatt per innbygger 2023:
kr 38.349 per innbygger

Pst av landsgjennomsnitt Antall

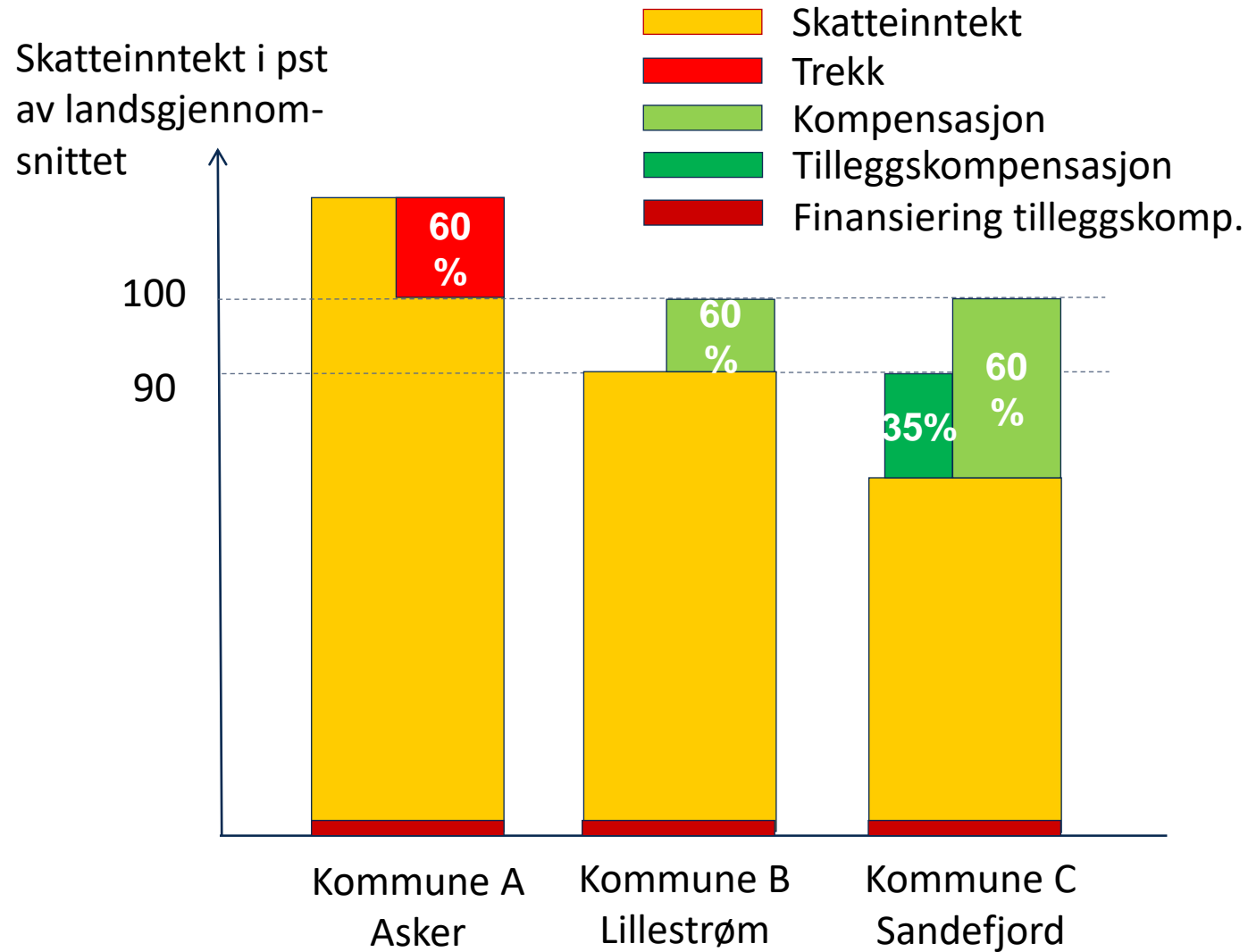
■ 57 til 75 %	82
■ 75 til 80 %	67
■ 80 til 90 %	139
■ 90 til 100%	82
■ 100 til 110 %	27
■ Over 110 %	38

Asker er en skattesterk kommune

Nr	Kommunenavn	Skatter 2023			Netto utjevn. 23	netto skatteu	Endring fra 2022 i prosent		Innb.- tall pr.
1) Finansieringstrekk for perioden		Jan-Des			Jan-Des	Jan-Des	i prosent		01.01.2023
	kr -515,47	1000 kr	kr pr innb	Pst av landsgj.	(kol 5+9) 1000 kr	pst av landsgj	Skatt i 1000 kr	Skatt kr pr innb	
		1	2	3	10	13	15	16	17
301	Oslo	38 429 655	54 200	141 %	-7 108 981	115,2 %	-6,7 %	-8,0 %	709 037
1 103	Stavanger	7 171 913	49 119	128 %	-1 018 831	109,9 %	-0,5 %	-1,3 %	146 011
3 004	Fredrikstad	2 687 448	31 825	83 %	366 440	94,3 %	-5,9 %	-6,5 %	84 444
3 005	Drammen	3 584 883	34 707	91 %	172 459	94,9 %	-5,6 %	-6,5 %	103 291
3 006	Kongsberg	1 064 872	36 984	96 %	8 736	97,2 %	-4,2 %	-7,2 %	28 793
3 024	Bærum	8 391 560	64 613	168 %	-2 113 599	126,1 %	-7,5 %	-8,1 %	129 874
3 025	Asker	4 905 321	50 165	131 %	-743 676	111,0 %	-7,6 %	-9,2 %	97 784
3 026	Aurskog-Høland	526 544	29 342	77 %	120 203	94,0 %	-4,5 %	-5,5 %	17 945
3 027	Rælingen	709 410	36 161	94 %	15 634	96,4 %	-4,8 %	-7,7 %	19 618
3 028	Enebakk	349 300	30 662	80 %	62 025	94,2 %	-5,8 %	-7,0 %	11 392
3 029	Lørenskog	1 738 517	37 150	97 %	9 524	97,4 %	-3,8 %	-8,1 %	46 797
3 030	Lillestrøm	3 370 431	36 829	96 %	36 245	97,1 %	-2,9 %	-5,5 %	91 515
3 033	Ullensaker	1 434 131	33 456	87 %	119 599	94,5 %	-4,4 %	-7,3 %	42 866
3 804	Sandefjord	2 241 677	34 185	89 %	137 523	94,6 %	-3,6 %	-4,6 %	65 574
3 805	Larvik	1 689 207	35 012	91 %	71 703	95,2 %	2,2 %	1,2 %	48 246
3 806	Porsgrunn	1 245 015	33 598	88 %	98 388	94,5 %	-4,3 %	-5,4 %	37 056
3 807	Skien	1 738 192	31 081	81 %	282 200	94,2 %	-5,6 %	-6,3 %	55 924
5 001	Trondheim	8 150 450	38 326	100 %	-106 776	98,6 %	-3,2 %	-4,2 %	212 660
5 014	Frøya	570 069	105 745	276 %	-220 778	169,0 %	12,9 %	10,2 %	5 391

Skatteutjevningen

(skatt på formue og inntekt inkl. naturressursskatt)

Skatteinngang etter utjevning

Nr	Kommunenavn	Skatter 2023			Netto utjevn. 23	netto skatteu	Endring fra 2022 i prosent		Innb.- tall pr.
1) Finansieringstrekk for perioden		Jan-Des			Jan-Des (kol 5+9)	Jan-Des	i prosent		01.01.2023
	kr -515,47	1000 kr	kr pr innb	Pst av landsgj.	1000 kr	pst av landsgj	Skatt i 1000 kr	Skatt kr pr innb	
		1	2	3	10	13	15	16	17
301	Oslo	38 429 655	54 200	141 %	-7 108 981	115,2 %	-6,7 %	-8,0 %	709 037
1 103	Stavanger	7 171 913	49 119	128 %	-1 018 831	109,9 %	-0,5 %	-1,3 %	146 011
3 004	Fredrikstad	2 687 448	31 825	83 %	366 440	94,3 %	-5,9 %	-6,5 %	84 444
3 005	Drammen	3 584 883	34 707	91 %	172 459	94,9 %	-5,6 %	-6,5 %	103 291
3 006	Kongsberg	1 064 872	36 984	96 %	8 736	97,2 %	-4,2 %	-7,2 %	28 793
3 024	Bærum	8 391 560	64 613	168 %	-2 113 599	126,1 %	-7,5 %	-8,1 %	129 874
3 025	Asker	4 905 321	50 165	131 %	-743 676	111,0 %	-7,6 %	-9,2 %	97 784
3 026	Aurskog-Høland	526 544	29 342	77 %	120 203	94,0 %	-4,5 %	-5,5 %	17 945
3 027	Rælingen	709 410	36 161	94 %	15 634	96,4 %	-4,8 %	-7,7 %	19 618
3 028	Enebakk	349 300	30 662	80 %	62 025	94,2 %	-5,8 %	-7,0 %	11 392
3 029	Lørenskog	1 738 517	37 150	97 %	9 524	97,4 %	-3,8 %	-8,1 %	46 797
3 030	Lillestrøm	3 370 431	36 829	96 %	36 245	97,1 %	-2,9 %	-5,5 %	91 515
3 033	Ullensaker	1 434 131	33 456	87 %	119 599	94,5 %	-4,4 %	-7,3 %	42 866
3 804	Sandefjord	2 241 677	34 185	89 %	137 523	94,6 %	-3,6 %	-4,6 %	65 574
3 805	Larvik	1 689 207	35 012	91 %	71 703	95,2 %	2,2 %	1,2 %	48 246
3 806	Porsgrunn	1 245 015	33 598	88 %	98 388	94,5 %	-4,3 %	-5,4 %	37 056
3 807	Skien	1 738 192	31 081	81 %	282 200	94,2 %	-5,6 %	-6,3 %	55 924
5 001	Trondheim	8 150 450	38 326	100 %	-106 776	98,6 %	-3,2 %	-4,2 %	212 660
5 014	Frøya	570 069	105 745	276 %	-220 778	169,0 %	12,9 %	10,2 %	5 391
	Hele landet	210 494 834	38 349	100,0 %	0	100,0 %	-4,7 %	-5,8 %	5 488 984

Men....

Nedgang i skatteinntektene rammer skattesterke kommuner (Asker)
vesentlig hardere enn skattesvake kommuner (Sandefjord)

Kjell Inge Røkke melder flytting til Sveits

Forretningsmannen og Aker-eigaren Kjell Inge Røkke flytter frå Asker til Lugano i Sveits. Det melder Røkke sjølv i dag.

✉ [Espen Alnes](#)
Journalist

✉ [Johan B Sættem](#)
Journalist

✉ [Maria Madeleine Knutsen](#)
Journalist

✉ [Line Tomter](#)
Journalist

Publisert 12. sep. 2022 kl. 12:46
Oppdatert 20. sep. 2022 kl. 19:44

Artikkelen er mer enn ett
år gammel.

Forretningsmannen Kjell Inge Røkke har bestemt seg for å flytte til Sveits.

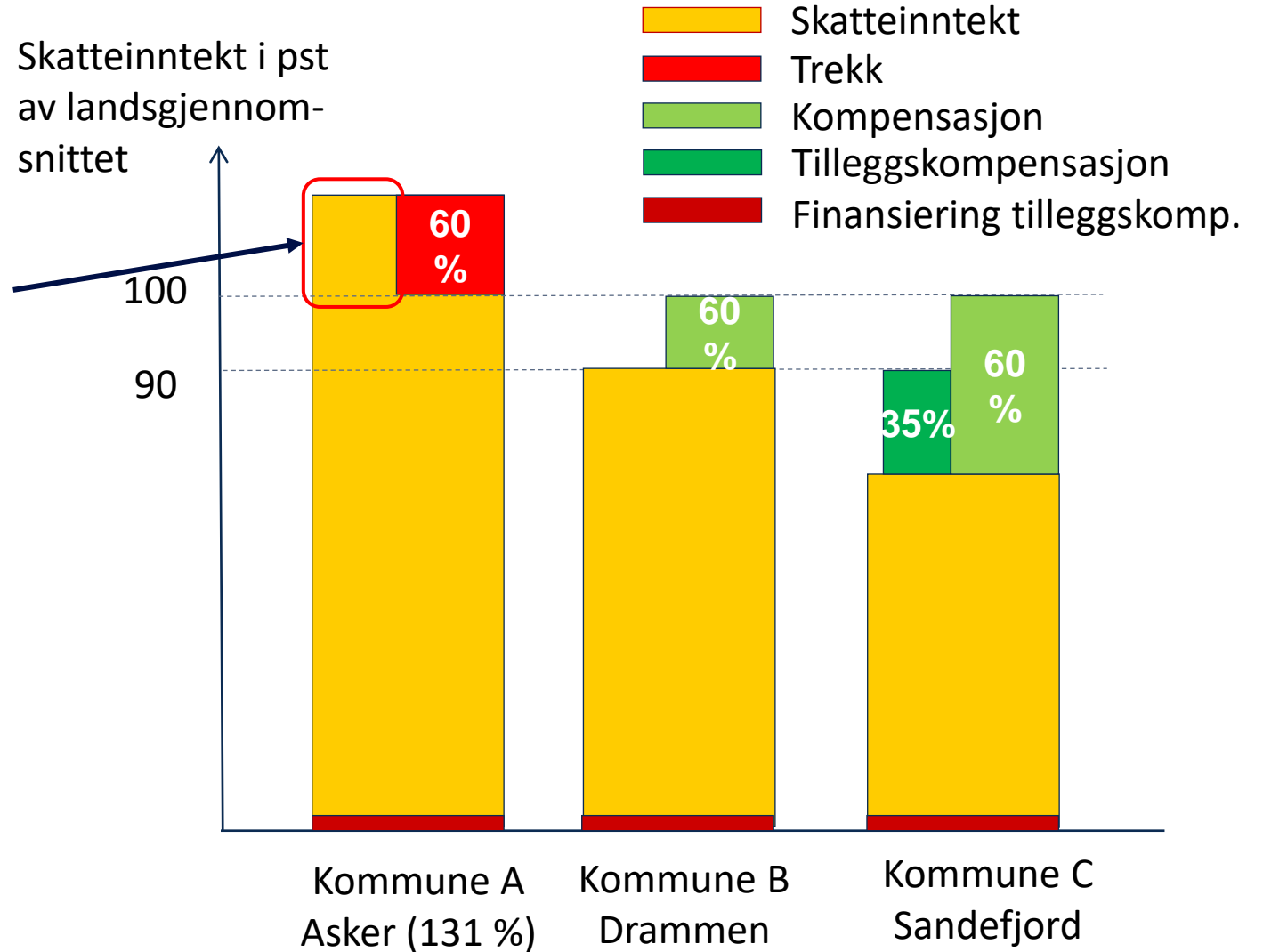
FOTO: ANNE SKIFJELD / NRK

Skatteutjevningen

(skatt på formue og inntekt inkl. naturressursskatt)

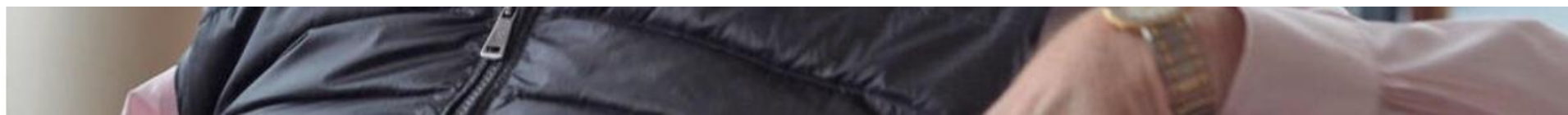
Med en nedgang i skatteinntektene lokalt i Asker, så taper Asker 40 øre av hver kroner som ikke kommer inn

Dette er skattetoppen i Sandefjord

De ti rikeste i Sandefjord betalte 73 millioner kroner i skatt i fjor.

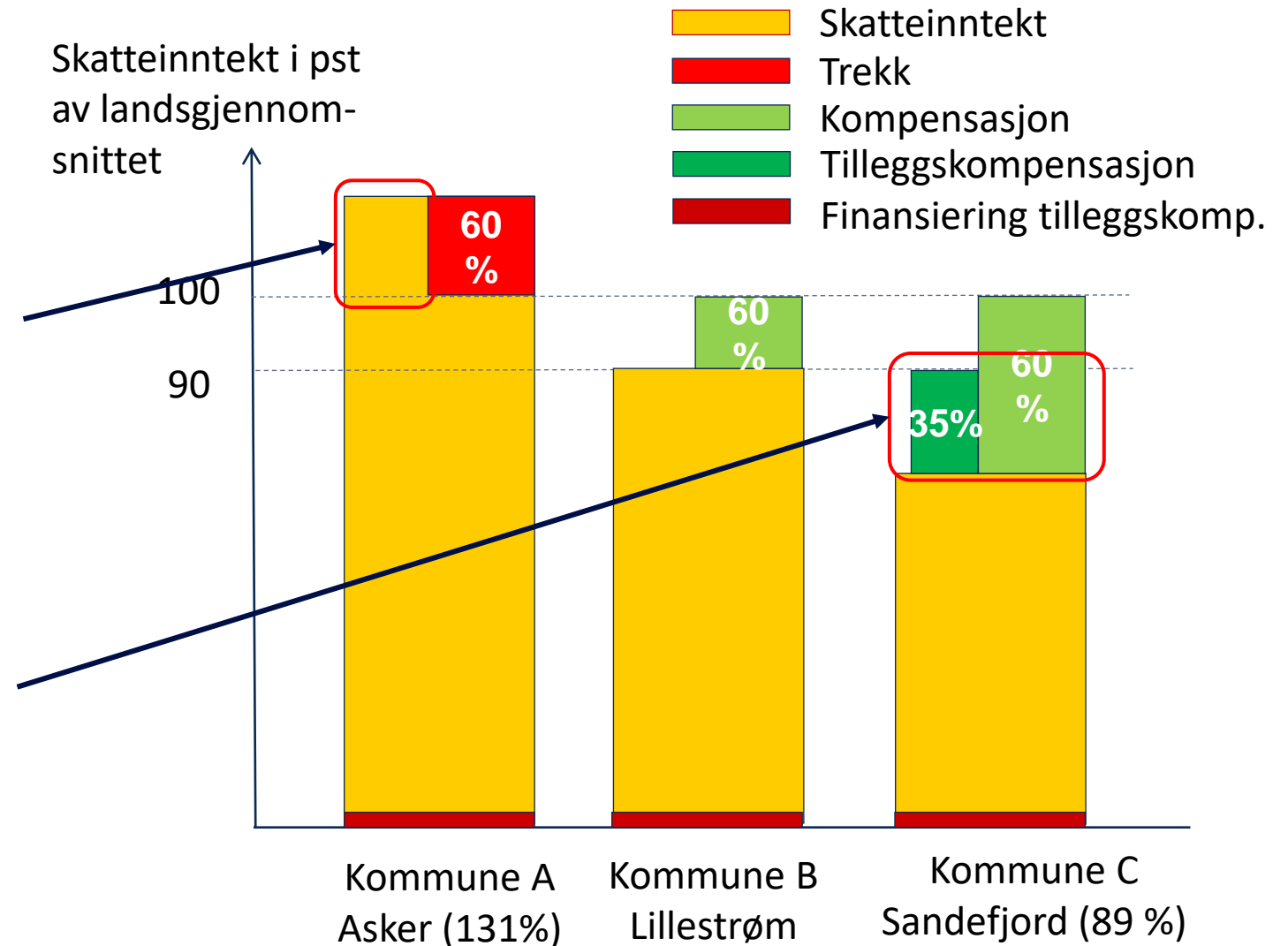

Skatteutjevningen

(skatt på formue og inntekt inkl. naturressursskatt)

Med en nedgang i skatteinntektene lokalt i Asker, så taper Asker 40 øre av hver kroner som ikke kommer inn

Med en nedgang i skatteinntektene lokalt i Sandefjord, så taper Sandefjord bare 5 øre av hver kroner som ikke kommer inn (de får kompensert resten gjennom inntektsutjevningen)

Dette er skattetoppen i Sandefjord

Om de 10 rikeste i Sandefjord flyttet samtidig (og skatten gikk ned med 73 mill) så ville Sandefjord tape 3,5 mill. Om skatten gikk ned med 73 mill i Asker ville Asker tape 29,5 mill.

De ti rikeste i Sandefjord betalte 73 millioner kroner i skatt i fjor.

Betydelig skattevekst siste årene – men nedgang i 2023

Nr	Kommunenavn	Skatter 2023			Netto utjevn. 23	netto skatteu	Endring fra 2022		Innb.-
1) Finansieringstrekk for perioden		Jan-Des			Jan-Des (kol 5+9)	Jan-Des	i prosent		tall pr.
	kr -515,47	1000 kr	kr pr innb	Pst av landsgj.	1000 kr	pst av landsgj	Skatt i 1000 kr	Skatt kr pr innb	01.01.2023
		1	2	3	10	13	15	16	17
301	Oslo	38 429 655	54 200	141 %	-7 108 981	115,2 %	-6,7 %	-8,0 %	709 037
1 103	Stavanger	7 171 913	49 119	128 %	-1 018 831	109,9 %	-0,5 %	-1,3 %	146 011
3 004	Fredrikstad	2 687 448	31 825	83 %	366 440	94,3 %	-5,9 %	-6,5 %	84 444
3 005	Drammen	3 584 883	34 707	91 %	172 459	94,9 %	-5,6 %	-6,5 %	103 291
3 006	Kongsberg	1 064 872	36 984	96 %	8 736	97,2 %	-4,2 %	-7,2 %	28 793
3 024	Bærum	8 391 560	64 613	168 %	-2 113 599	126,1 %	-7,5 %	-8,1 %	129 874
3 025	Asker	4 905 321	50 165	131 %	-743 676	111,0 %	-7,6 %	-9,2 %	97 784
3 026	Aurskog-Høland	526 544	29 342	77 %	120 203	94,0 %	-4,5 %	-5,5 %	17 945
3 027	Rælingen	709 410	36 161	94 %	15 634	96,4 %	-4,8 %	-7,7 %	19 618
3 028	Enebakk	349 300	30 662	80 %	62 025	94,2 %	-5,8 %	-7,0 %	11 392
3 029	Lørenskog	1 738 517	37 150	97 %	9 524	97,4 %	-3,8 %	-8,1 %	46 797
3 030	Lillestrøm	3 370 431	36 829	96 %	36 245	97,1 %	-2,9 %	-5,5 %	91 515
3 033	Ullensaker	1 434 131	33 456	87 %	119 599	94,5 %	-4,4 %	-7,3 %	42 866
3 804	Sandefjord	2 241 677	34 185	89 %	137 523	94,6 %	-3,6 %	-4,6 %	65 574
3 805	Larvik	1 689 207	35 012	91 %	71 703	95,2 %	2,2 %	1,2 %	48 246
3 806	Porsgrunn	1 245 015	33 598	88 %	98 388	94,5 %	-4,3 %	-5,4 %	37 056
3 807	Skien	1 738 192	31 081	81 %	282 200	94,2 %	-5,6 %	-6,3 %	55 924
5 001	Trondheim	8 150 450	38 326	100 %	-106 776	98,6 %	-3,2 %	-4,2 %	212 660
5 014	Frøya	570 069	105 745	276 %	-220 778	169,0 %	12,9 %	10,2 %	5 391
	Hele landet	210 494 834	38 349	100,0 %	0	100,0 %	-4,7 %	-5,8 %	5 488 984

Det er en markant nedgang i skatteinntektene i 2023 i forhold til 2022 (som var et suverent år!)

Det gikk bra i Norge i 2021 og 2022

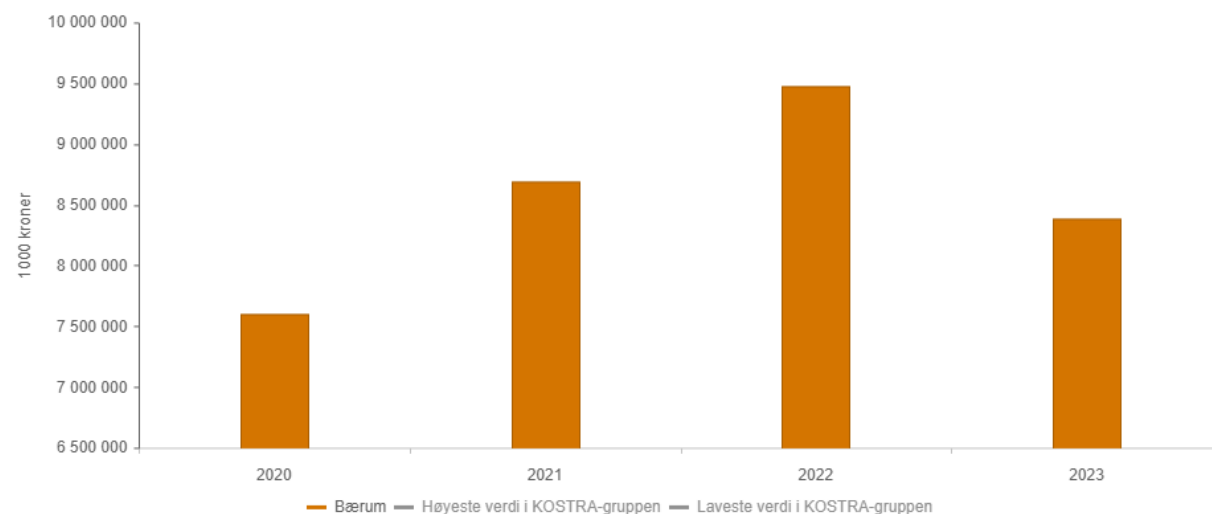
Skatteveksten i 2022 - et resultat av avregninger for inntektsåret 2021

Kommunenes og fylkeskommunenes skatteinntekter økte med over 12 prosent eller snaut 30 mrd. kroner fra 2021 til 2022. Dette står i sterk kontrast til opprinnelig skatteanslag for 2022 som la til grunn en nedgang på 2,5 prosent eller om lag 6 mrd. kroner.

Skattevekst betydelig utover skatteanslag i både nasjonalbudsjettet og revidert nasjonalbudsjett har nærmest vært regelen de siste 10 årene. Merskatteveksten har likevel vært særlig høy de siste to årene. Det spesielle er også at skatteveksten i både 2021 og 2022, så rart det enn høres ut, kan føres tilbake til samme inntektsår, nærmere bestemt inntektsåret 2021. Forklaringen for merskatteveksten disse to årene er likevel forskjellig.

Skatt på inntekt og formue Beløp (1000 kr)

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

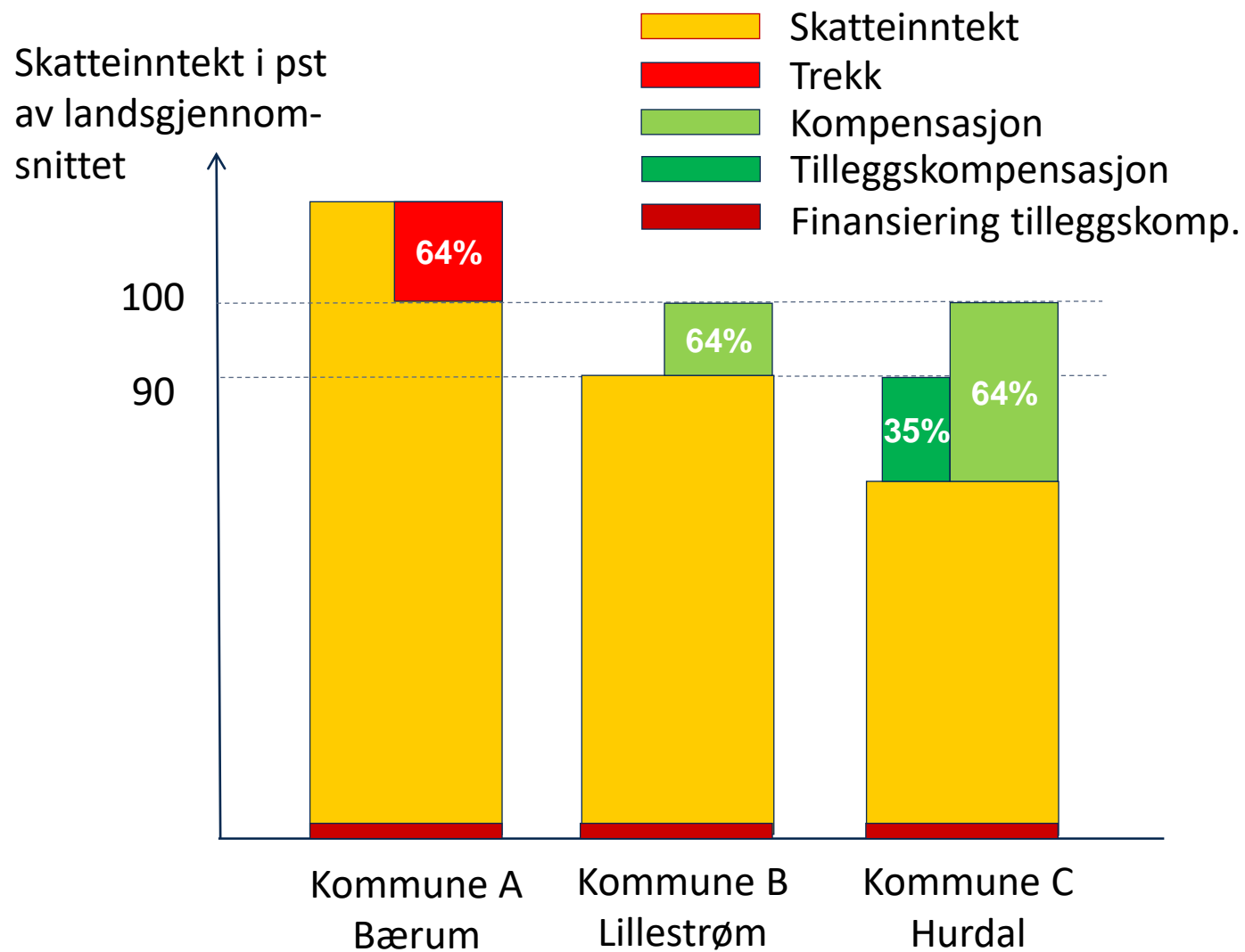

	2020	2021	2022	2023
Bærum	7 596 086	8 689 396	9 481 893	8 391 573

Nytt i revidert inntektssystem fra 2025

Skatteutjevningen øker til 64%

I tillegg endres:

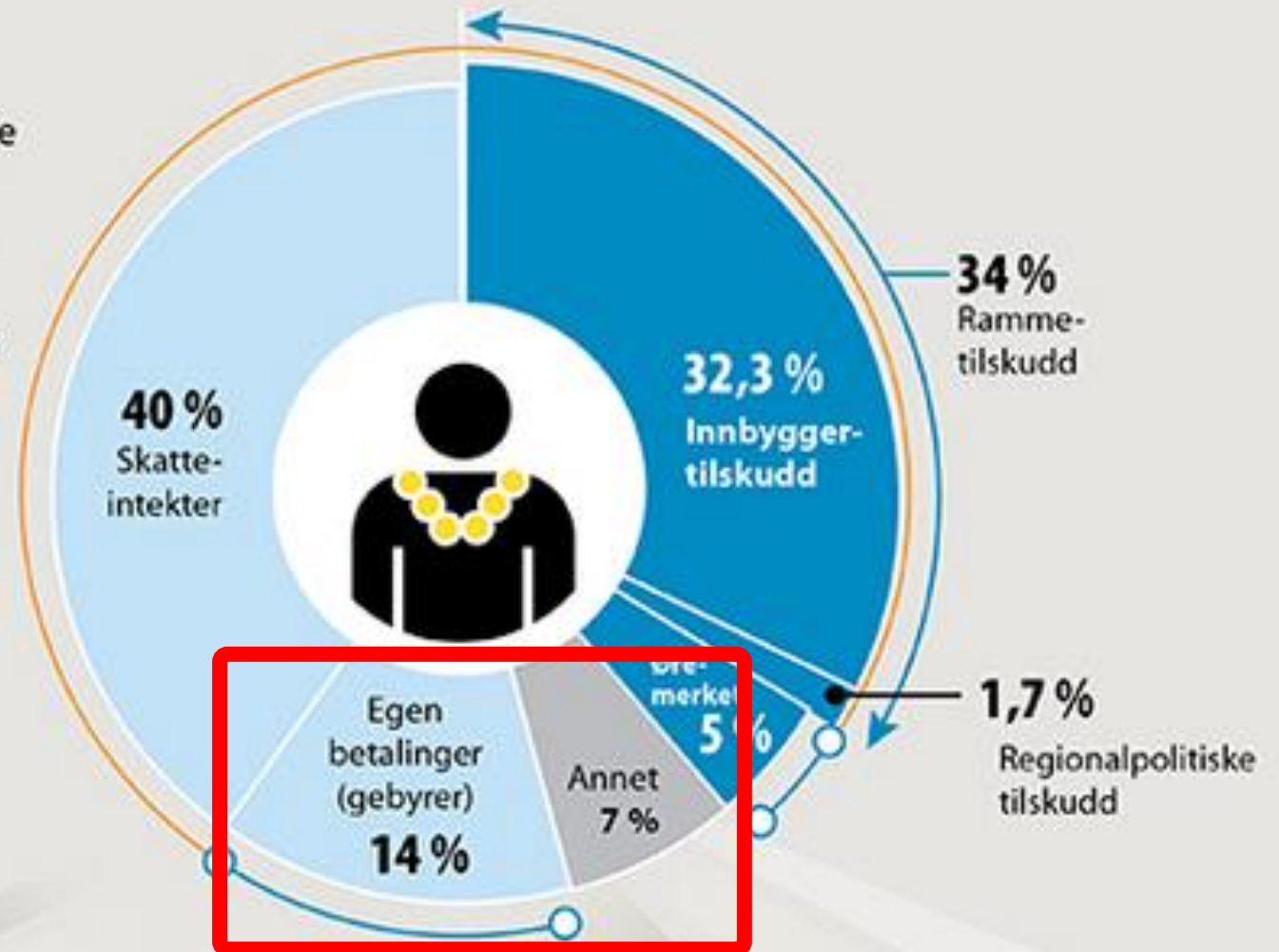
- Kommunenenes andel av Formuesskatten halveres

Slik får kommunene inntektene sine

FRIE INNTEKTER er midler kommunene fritt kan disponere uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regler.

RAMMETILSKUDET er penger som fordeles fra staten til kommunene.

- Fra innbyggerene
- Fra staten
- Frie inntekter
- Bundet

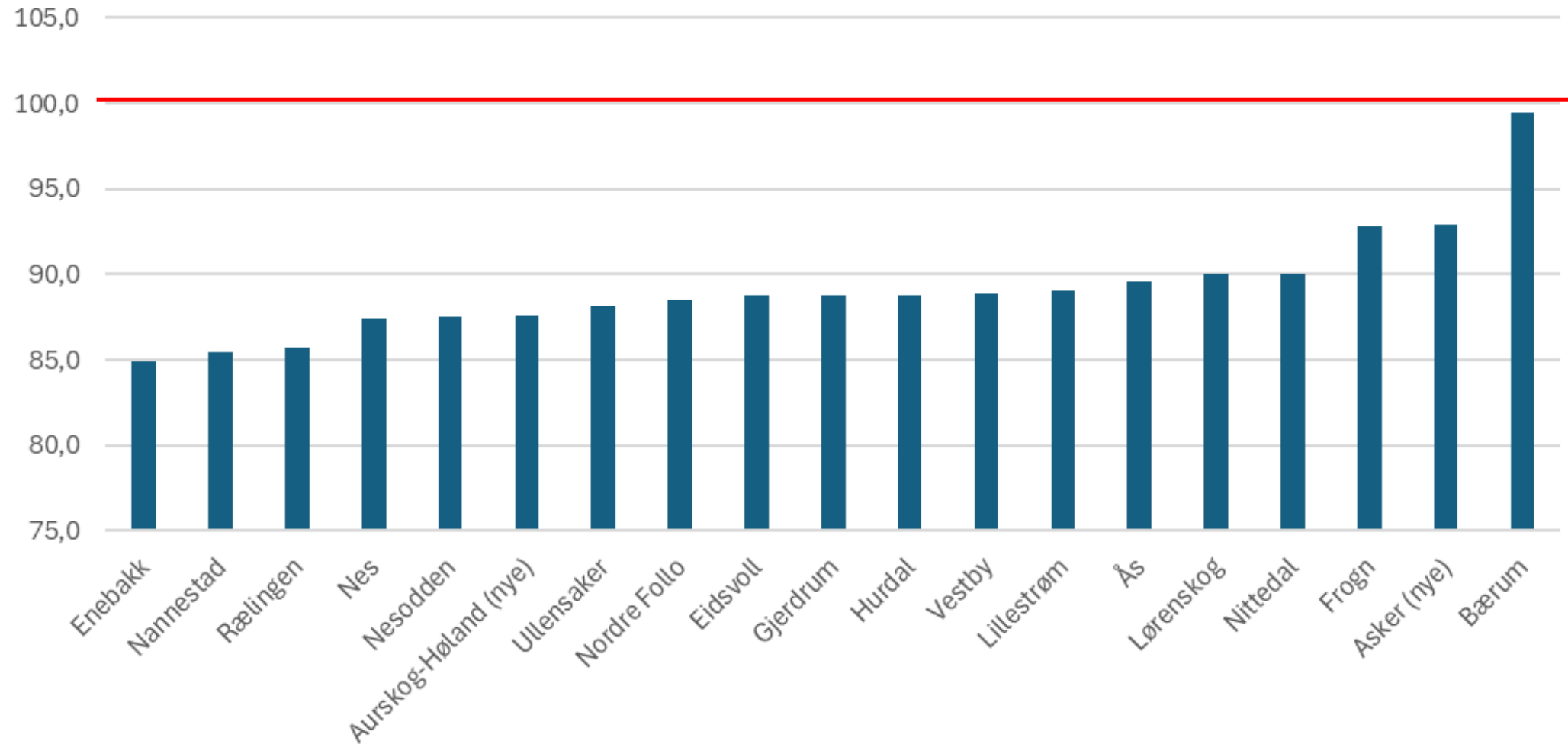

«Energikrise» og «lakseboom» får pengene til flomme inn (i noen kommuner)

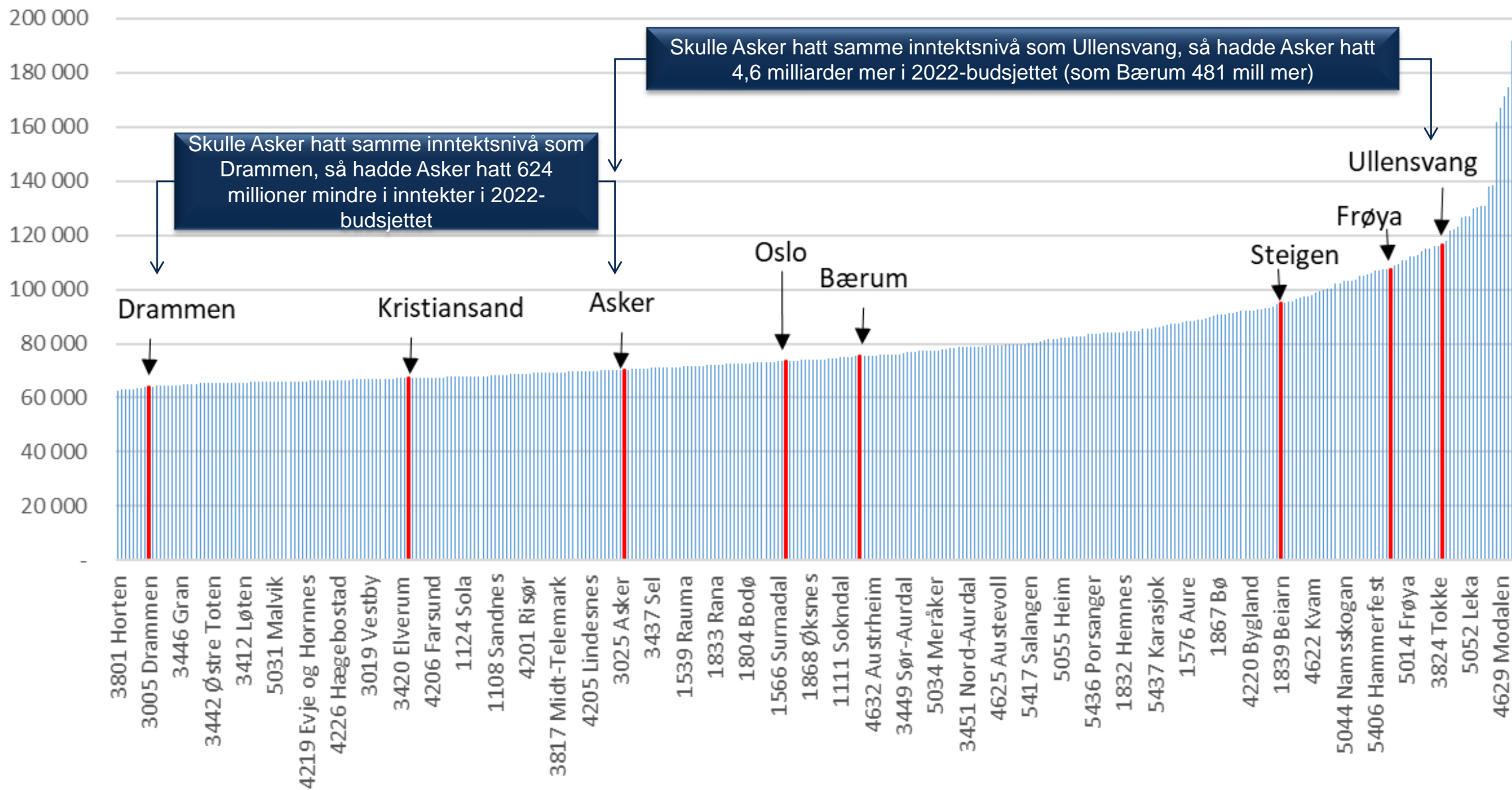
Knr.	Kommune	Eiendoms- skatt KOSTRA	Konsesjonskraft og hjemfallsinntekter	Havbruks- fond 2023	Fordel diff arbeids- giveravgift	Renteinnt. utbytte og eieruttak KOSTRA	Innbyggere per 01.01.2023	Kroner per innbygger i "lokale inntekter"
		1000 kr	1000 kr	1000 kr	kr per innb	1000 kr		kr per innb
0301	Oslo	2 041 942	0		0	3 231 680	709 037	7 438
3019	Vestby	59 332	0		0	31 501	19 089	4 758
3020	Nordre Follo	0	0		0	107 772	62 245	1 731
3021	Ås	75 915	0		0	63 137	21 350	6 513
3022	Frogn	26 411	0		0	20 905	16 106	2 938
3023	Nesodden	4 733	0		0	24 630	20 322	1 445
3024	Bærum	0	0		0	175 900	129 874	1 354
3025	Asker (nye)	0	2		0	208 875	97 784	2 136
3026	Aurskog-Høland (nye)	21 990	0		0	39 608	17 945	3 433
3027	Rælingen	0	0		0	21 831	19 618	1 113
3028	Enebakk	0	0		0	18 810	11 392	1 651
3029	Lørenskog	82 650	0		0	62 621	46 797	3 104
3030	Lillestrøm	185 978	1 499		0	187 091	91 515	4 093
3031	Nittedal	64 028	0		0	85 812	25 440	5 890
3032	Gjerdrum	0	0		0	37 197	7 285	5 106
3033	Ullensaker	83 594	0		0	74 645	42 866	3 691
3034	Nes	48 655	6 879		0	31 842	24 283	3 598
3035	Eidsvoll	70 402	2 417		0	50 571	27 338	4 513
3036	Nannestad	0	79		0	27 226	15 530	1 758
4221	Valle	40 141	47 078		1 291	19 924	1 180	90 799
4222	Bykle	60 266	111 000		1 312	25 699	995	197 955
4617	Kvinnherad	61 132	139 083	21 714	1 430	39 983	13 058	20 058
4618	Ullensvang (nye)	113 606	343 463	4 759	1 324	67 327	11 148	47 466
4619	Eidfjord	57 332	24 952		1 651	13 548	962	99 617

Utgigtskorrigererte disponible inntekter (ink skatt, regionalpolitikk,
havbruk, kraft, finans, fordel av diff arbeidsgiveravift)

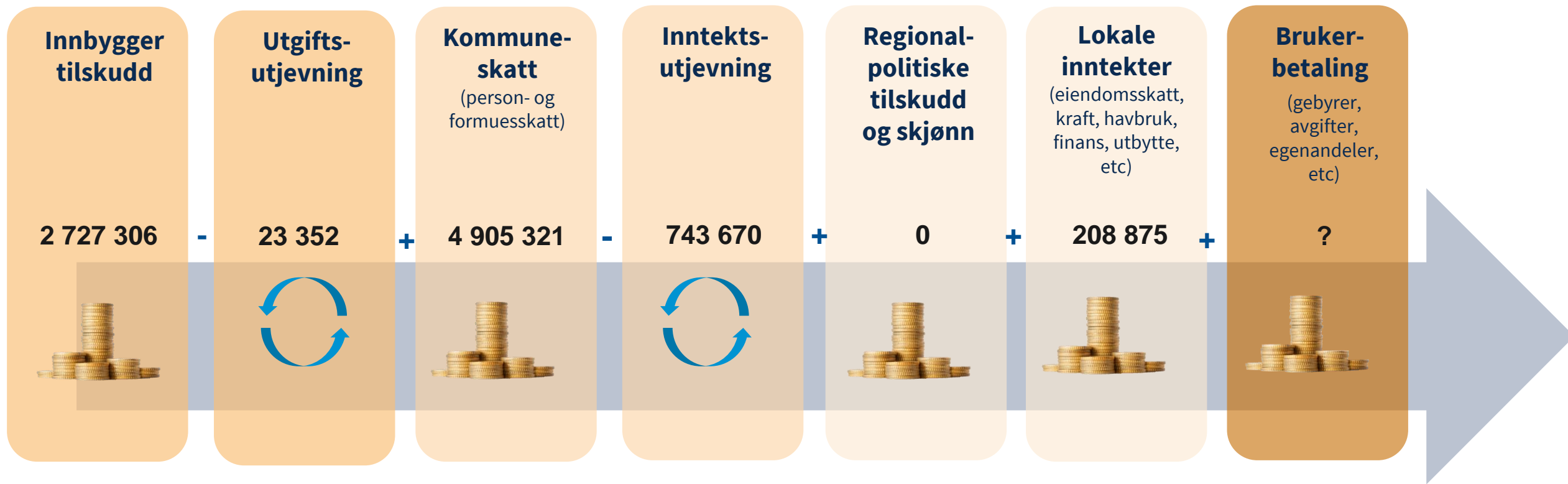

Utgiftskorrigerte frie inntekter ink skatt, reg.politikk, eiendomsskatt, kraft, havbruk, diff arb.avg 2022

Inntektssystemet - Oppsummert

Brutto driftsinntekter = 9 474 284 000,-

ROBEK

(Register Om BEtinget Kontroll)

ROBEK – kriterier for innmelding (KL § 28-1)

- a. Budsjett er vedteke med meirforbruk
- b. Økonomiplanen er vedteken med meirforbruk
- c. Rekneskap, budsjett eller økonomiplan viser inndekning over fleire enn to år
- d. Rekneskapen viser eit akkumulert meirforbruk over 3 % av driftsinntektene (etter at disponible fond er trekt ifrå)
- e. Vedtak er ikkje fatta innan fristen – Økonomiplan eller årsbudsjett
- f. Vedtak er ikkje fatta innan fristen – Årsrekneskap
- g. Departementet har fatta vedtak etter inndelingslova § 16 a

(Innmelding kan unnlatast dersom det åpenbart ikkje er kontrollbehov)

Mener kommuner driver med faktafornektelse: – 100 kommuner på Robek om 10 år

Seniorrådgiver Håvard Moe i KS Konsulent frykter sammenbrudd i deler av kommunesektoren om få år.

ELIN SVENDSEN
917 34 715

– Den største bekymringen er den faktafornektelsen som foregår i deler av Kommune-Norge nå, sier seniorrådgiver Håvard Moe i KS Konsulent.

Han utdyper:

– Folketallet stuper i mange kommuner, men man planlegger for vekst. Antall eldre går til himmels, men mange kommuner har ingen plan for hvordan det skal håndteres. Barnetallet faller kraftig, men ingen plan for å kutte kostnader i grunnskole og barnehage. Kompetanse- og arbeidskraftmangelen er prekær, men ingen tar inn over seg konsekvensene av dette. Man satser bare på at alt dette løser seg, sier Moe.

MER OM

› NYHETER

SV stiller habilitetsspørsmål om ny Oslo-byråd

Ordfører ga blaffen i kvalifikasjonsprinsippet – får refs av Sivilombudet

Nytt borgerlig byråd presentert i Oslo

MEST LEST

Siste døgnet

› NYHETER | KULTUR

Ny rangering: Disse kommunene er best på kultur

Er din
kommune en
av de 100?

Drivkreftene som utfordre kommune-Norge

Demografi – flere eldre – færre barn og unge

Mangel på arbeidskraft og kompetanse

Økonomisk handlingsrom – stadig mer presset økonomi

Innbyggernes og statens forventninger

Forventninger til kommunen?

- Kan vi innfri og hvis ikke; hvem skal si nei?

Nytt nivå av politisk sløseri

Regningen for å løse opp sammenslåtte fylker og kommuner har steget til 800 millioner kroner. Det stopper nok ikke med det.

ABONNENT

1 MIN | PUBLISERT: 27.11.23

Sliter med å få tak i kommune- psykolog

Fra 2020 ble det lovpålagt for alle kommuner å ha egen psykolog. Frøya kommune har gjentatte ganger lyst ut stillingen, men enda er det ingen kommunepsykolog på plass.

Kompetansekrav

I ny opplæringslov er det presisert at den som skal gi individuelt tilrettelagt opplæring, må oppfylle kompetansekravene for å bli ansatt i lærerstilling og kompetansekravene for å undervise i de enkelte fagene.

Regjeringen innfører bemanningsnorm for barnehager

Lærernormen største stridsspørsmål i budsjettforhandlingene

Drivkreftene som utfordre kommune-Norge

Demografi – flere eldre – færre barn og unge

Mangel på arbeidskraft og kompetanse

Økonomisk handlingsrom – stadig mer presset økonomi

Innbyggernes og statens forventninger

Manglende politisk omstillingsevne og vilje

Sentrumsforeldre vil legge ned utkantskole

Vanligvis er det rådmenn som foreslår utkantskoler lagt ned.

I Røros er det foreldrene ved byskolen som nå ber om at utkantskolen i vesle Glåmos må bli h

Fjell-Ljom

DEBATT

POI

Nyheter

Næringsliv

Kultur

Debatt

Lyd og bilde

TIPS OSS

Bli abonnent

Glåmos skole fredes:

Mat i Rør etab ei by jevn nedl

Det blir grendeskole i minst tre år til

Torsdag 30. mai 2024

Glåmos skole på Rørøsbane ligger fint til like ved kirka. Nå krever sentrumsforeldre den nedlagt.

FOTO: RØROS KOMMUNE

Politisk unnfallenhet.....

Eiendomsskatt

Lillestrøm kommune forventer 122 millioner i inntekter fra eiendomsskatten i 2022. Dette avsnittet gjennomgår foreslåtte tiltak finansiert av eiendomsskatt

E41013	GRATISPRINSIPP/DRIFTSTILSKUDD	7 732	7 732	7 732	7 732
E41015	SØNDAGSÅPENT HOVEDBIBLIOTEK - (SKE 9242)	585	585	585	585
E41016	UNGDOMSLOKALER I KIRKEGATA - (SKE 9243)	1 062	1 062	1 062	1 062
E41018	EKSTRA TILSKUDD SKOLEKORPS - (SKE 9246)	323	323	323	323
E41019	AKTIVITETSMIDLER BARN OG UNGE - (SKE 9255)	649	649	649	649
E41021	LEKEAPPARATER I DET OFFENTLIGE ROM - (SKE 9269)	539	539	539	539
E41022	UTVIDET STILLING FRIVILLIGSENTRALEN - (SKE 9271)	335	335	335	335
E41023	DEN KULTURELLE SPASERSTOKKEN - (SKE 9273)	534	534	534	534
E41024	KULTURFAGLIG STØTTE, LILLESTRØM KULTURSENTER - (SKE 92302)	3 908	3 908	3 908	3 908
E41025	DRIFT HUSEBYLÅVEN - (SKE 9303)	450	2 000	2 000	2 000
E41026	DRIFT NYLENDLIA SKISENTER - (SKE 9305)	323	323	323	323
E41029	DRIFTSTILSKUDD TIL NITJA SENTER FOR SAMTIDSKUNST	1 593	1 593	1 593	1 593

Saksprotokoll

Arkivsak-dok. 23/24029
Saksbehandler Ragnhild Pedersen

Økonomiplan 2024-2027 og årsbudsjett 2024

Formannskapet har behandlet saken i møte 29.11.2023 sak 37/23

Eiendomsskatt

Det legges til grunn at eiendomsskatten skal avvikles i økonomiplanperioden. For år 2024 endres bunnfradraget fra 1,8 millioner kroner til 2,2 millioner kroner.

Dagens inntekter fra eiendomsskatt er å anse som en del av kommunens samlede inntekter. Det skal i fremtidige årsbudsjett og økonomiplan ikke være et eget budsjett for eiendomsskatt som angir kommunedirektørens forslag til hvilke tiltak som eventuelt dekkes inn ved bruk av eiendomsskatt. Kommunedirektøren bes om å gjøre nødvendige endringer i dagens praksis for håndtering av eiendomsskatt i grunnlagsdokumentene for kommende budsjettbehandlinger. Denne endringen gjøres gjeldende fra og med utarbeidelse av forslag til årsbudsjett 2025 og økonomiplan 2025 - 2028.

Kommunescenarier 2040

Sammenbruddet

Veien til dit ingen ville

Smertens vei

Tilpasning år for år

Tenke langt

- handle nå

Sammenbruddet

Veien til dit ingen ville

KS KONSULENT

Tidslinje:

Sammenbruddet – hva skjer?

- Fra **2025** øker presset på de kommunal omsorgstjeneste kraftig. Det blir langt flere eldre som har behov for helse og omsorgstjenester, men kommunesektorene har ikke klart å rigge seg i forhold til dette.
- Frem mot **2030** blir det tydelig at svært mange kommuner er ikke forberedte på eldrebølgen og ikke har en troverdig plan for hvordan dette skal håndteres – «omsorgsskandalene» i media står i kø. Helse og omsorgstjenesten i kommunesektoren får etter hvert svært dårlig rykte og få med helsefaglig utdanning søker seg dit. De vil heller jobbe på sykehus da dette har høyere status og mindre stressende arbeidsmiljø. Det politiske presset på at «noe må gjøres» øker betraktelig.
- I **2030** meldes kommune nr 100 inn i ROBEK. Kjennetegnet er kommuner med fallende folketall, kraftig økning i antall eldre, få unge og høy kommunegjeld.
- Konflikten mellom by og landkommuner eskalerer da distriktskommunene krever en større del av kommunekaka, mens de store bykommunen føler at distriktskommunene bare er en klump om foten. KS klarer ikke å stå i denne spagaten og i **2031** sprekker KS og deler seg opp i Norges Bykommuneforbund og Norges Herredsforbund.
- I **2031** overføres grunnskolen til fylkeskommunen som et ledd i å sikre innbyggernes rettigheter på kvalitativt god opplæring og et helhetlig utdanningsløp da kommunen har vært mer opptatt av nærscole enn kvalitet i utdanningen
- Kommunene klare ikke å ta helhetlig og bærekraftige beslutninger for å sikre klima, miljø, biologisk mangfold og effektiv arealutnyttelse og i **2032** flyttes plan- og reguleringsmyndigheten over til fylkeskommunene
- I **2033** leverer det statlig oppnevnte *Omsorgsutvalget* sin rapport. Konklusjonene at det er enormt store forskjeller i pleie og omsorgstjenesten, og at et stort antall kommuner er langt unna å levere de tjenesten som innbyggerne har krav på. Utvalget anbefaler at de statlige helseforetakene overtar pleie og omsorgstjenestene fra kommunesektoren.
- I behandlingen av rapporten fra Omsorgsutvalget i Stortinget høsten **2034** uttaler statsminister Tonje Brenna: «Hverken Stortinget eller kommunesektoren selv ønsker egentlig å statliggjøre pleie og omsorgstjenesten, men slik situasjonen nå har blitt er det ingen annen utvei».
- Norge har nå fått små kommuner med små oppgaver.

Smertens vei

Tilpasning år for år

KS KONSULENT

Tidslinje:

Smertens vei– hva skjer?

- Fra **2025** øker presset på de kommunal omsorgstjeneste kraftig. De store sentrale bykommune er (relativt) godt rigget for veksten, mens de mindre kommunene sliter med å bygge ut tilstrekkelig kapasitet og skaffe kvalifisert personell.
- I **2028** blir Langfjella kommune den første kommunen som drive pleie og omsorgstjenesten med 100 % bemanning av sykepleier gjennom vikarbyrå da de ikke greier å få ansatt noen fast.
- I **2031** gjør Pensjonistpartiet et brakvalg med over 12 % av stemmene og kommer i regjering sammen med Høyre og Frp.
- Kommunesektoren sliter med klarer å flytte ressursene fra oppvekstsektoren (legge ned skoler og barnehager) til pleie- og omsorgssektoren og i **2032** blir finansieringen av pleie- og omsorgstjenester statliggjort gjennom en ordning der midlene tas ut av rammetilskuddet og øremerkes. Det gjøres unntak for de 20 største kommunen som fortsatt får finansieringen som rammetilskudd. Generalistkommuneprinsippet oppheves samtidig og oppgaver differensieres ut fra kommunestørrelse.
- På begynnelsen av **2030-tallet** legges de fleste små grendeskoler ned da de ikke lenger greier å rekruttere kvalifisert personell. Skole og barnehage samles i kommunesentrene, men sliter fortsatt med å få tak i kvalifisert personell og generelt stor fraflytting mot de store byene.
- I **2033** oppheves retten på å motta pleie og omsorgstjenester i eget hjem, og kommunen gis frihet til å organisere tjenestene i omsorgslandsbyer. Får du medisinsk hjelpebehov, kan kommunen kreve at du flytter dit. De fleste kommunene samler heldøgns omsorgstjenester i større helsehus i regionsentrene.
- I **2035** blir det et forlik på Stortinget mellom Høyre og Arbeiderpartiet der blir bestemt at ingen kommuner skal være på under 5 000 innbyggere.

Tenke langt

- handle nå

KS KONSULENT

Tidslinje:

Tenke langt – hva skjer?

- Fra **2025** øker presset på de kommunal omsorgstjeneste kraftig. Kommunesektorene kjenner at de ikke er rigget for å møte disse store demografiske utfordringen alene, og mange kommuner begynner å søke sammen i forpliktende oppgavefelleskap. Men mange små kommuner sliter fortsatt med kraftig fallende folketall, høy gjeld, mangel på arbeidskraft og kompetanse.
- I **2027** etableres det en ordning med omfattende rentekompensasjon og investeringstilskudd til kommunale formålsbygg i distriktet. Forutsetningen for å få tilskudd er at kommunen(e) kan dokumentere at det er realisme i at de kan drive forsvarlig med kvalifisert personell i minimum 30 år fremover i bygget.
- I **2028** etableres det et forbud mot vikarbyråer i helse og omsorg. Dette virker kraftig kostnadsdempende på kostnadsutviklingen i sektoren total sett, men får dramatiske konsekvenser ved at distriktskommuner ikke får tak i tilstrekkelig kompetanse.
- I **2029** blir det et forlik på Stortinget mellom Høyre og Arbeiderpartiet der man blir enig om å avvikle fylkeskommunen og etablere 100 regionkommuner.
- Ut over **2030-tallet** sentraliseres tjenester med heldøgns omsorg mot regionsentrene i de nye regionkommunene.
- Ut over **2030-tallet** blir «IKEA-kommunen» idealet i alle sektorer – «stort, raskt, trygt, billig – og en stor dose; gjør det selv»
- I **2037** er igjen normen to beboere pr rom i heldøgns omsorg
- I 2040 snakker vi om «Byenes Norges»

Hva skjer?

-Kanskje først og fremst et spørsmål om politiske valg og handlekraft?

Sammenbruddet

Veien til dit ingen ville

Smertens vei

Tilpasning år for år

Tenke langt

- handle nå

Mulige fremtider

Takk for oppmerksomheten

havard.moe@ks.no

48148813

